

ODJECI

IZ ŽIVOTA PROVINCIJE PRESVETOG SRCA ISUSOVA
Školskih sestara franjevača - SPLIT, Lovret

God. 2011./XLI.

Br. 4/163

SADRŽAJ

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE.....	3
IZ GENERALATA	
Plan Vrhovne uprave 2011.-2017.....	5
Okružnica vrhovne predstojnice.....	6
IZ PROVINCIJALATA	
Duhovne vježbe 2012. godine.....	8
Sa sjednica Provincijalnoga vijeća.....	9
Obavijesti.....	9
ZBIVANJA I OSVRTI	
Redovnički jubileji sestara.....	13
Volim redovnički poziv – volim zajednicu.....	14
Pedeset kamenčića u pregači.....	16
Učiti od života i poticajnih primjera.....	18
Susret sestara s privremenim zavjetima.....	20
Godišnji sastanak kućnih predstojnica.....	21
Seminar za sve sestre Provincije.....	22

Duh sv. Franje u Glonnu	22
Od jezera do jezera	23
Susret animatora za duhovna zvanja	24
Koncert za djecu Afrike	26
50. obljetnica Doma za starije i nemoćne osobe Lovret.....	27
Hodočašće u Svetu zemlje.....	34
Događanja u arbanaškom samostanu	35
Iz zadarskog dječjeg vrtića	36
Svečani zvuci iz svijeta	38
Nikolinjsko-božićna proslava za djecu Afrike	39
BOŽIĆNE ČESTITKE	41
NAŠI POKOJNICI	
Sestre naše Družbe	44
Rodbina sestara.....	44
S. M. Darinka Mara Brečić	45
Zahvala i sjećanje na pok. s. Dioniziju.....	46
KONGREGACIJSKI LIST	49
PRILOZI	
Dani sv. Klare.....	61
Redovništvo u svjetlu Drugoga vatikanskoga koncila	63

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova školskih sestara franjevnika Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9

Uređuje: s. Marija Petra Vučemilo

tel. 021/ 319-805; faks 021/ 319-358

e-mail: skolske-sestre-franjevke@st.htnet.hr

splitska.provincija@ssfcr.org

skype: skolskesestreLovret

www.skolske-sestre-franjevke.hr

RIJEČ PROVINCIJALNE PREDSTOJNICE

Drage sestre!

Vjerujem da u danima iščekivanja blagdana Isusova rođenja razmišljamo nad poticajnim biblijskim tekstovima u kojima se, posebno u vrijeme Došašća, čuje *glas koji viče: ... pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze* (usp. Mt 3,3). Dobro nam je znano da smo pozvane pripravljati se za susret s Djetetom koje je, nastanivši se među nama, zauvijek promijenilo svijet. Isto tako znamo da živimo s ljudima koji nisu vjernici. Oni možda i nemaju potrebu za susret sa živim Bogom niti ga iščekuju kao Emanuela, ali veliki broj njih u božićno vrijeme kao da želi, na neki način, biti dionicima *te priče* nadahnute Božjim samodarivanjem čovjeku.

Otuda u blagdanskome ozračju na usnama i u srcima dobre želje, nebrojene SMS poruke radosti i ljubavi. Namijenjene su onima koje volimo i često su popraćene vanjskim znakovima: razmjenom darova, bogatim trpezama, ukrašavanjem prostora, stvaranjem kratkoročnih ugođaja... U tome nema ništa loše. Međutim, nije dobro ako nam blještavilo prolaznosti zamagljuje pogled za stvarne potrebe današnjega čovjeka, zatvara nas u svijet koji nema doticaj sa stvarnošću. Naši su znani i neznani pritiješnjeni problemima i neizvjesnošću, egzistencijalnom ugroženošću širih razmjera. Brige našega vremena, domovine, zajednice, obitelji i osobne mogu donijeti barem nešto dobra ako ih protkamo čežnjom za nutarnjom promjenom i usmjerimo prema iskrenoj pripravi za dolazak Gospodnji.

U svomu vjerničkomu hodu ususret Božiću, ne možemo se ne prisjetiti nedavno obilježene dvadesete godišnjice stradanja Vukovara i kolone sjećanja posvećene mučenicima Grada i Domovine pod nazivom *Hrabri ljudi*. Na sliku Božjega samodarivanja i oni su darovali svoje živote za dobro naše i naše domovine. Progovaraju nam svjedočanstvima zlostavljanih majki, supruga, sestara i djece sabranima u knjizi *Sunčica*. Premda su nam geografski daleko, ali udaljenost se po našim sestrama i u molitvama premošćuje, do nas dolazi i jeka djece i žena *afričkih Sunčica*.

Rođenjem u jednostavnosti betlehemske štalice Krist nam poručuje da ga ne tražimo u visinama nego na zemlji, među braćom i sestrama. Po njima nam je tako blizu. Živi u domu ranjene obitelji, siromašnoga umirovljenika, otpuštenoga radnika, skriva se u boli zlostavljanih, zaboravljenih, osamljenih... Strpljivo čeka da ljudi pripreme put za njegov dolazak, ali ne preko blještavila reklama, propagandnih programa, praznih obećanja, kratkoročnih ganuća. Put mu se pripravlja izgradnjom civilizacije ljubavi, zalaganjem za istinu i pravednost, poravnavanjem svih uzvisina koje ljude međusobno dijele i udaljuju, grupiraju i etiketiraju. Da bi se to dogodilo, potrebno je da svatko krene najprije od samoga sebe, a potom od svoje male sredine u kojoj živi i djeluje.

Sestre, Božić nas poziva na međusobnu darežljivost, obvezuje na samodarivanje. Poput mudraca koji su pratili zvijezdu koja ih je vodila na putu do Novorođenoga Isusa dajmo se i mi na put traženja znakova Bože prisutnosti u nama i među nama.

Okrenimo se svojim bližnjima, čovjeku u potrebi i učinimo da u svima zaživi radost božićnoga otajstva, jer Otac nam darova svoju vječnu Riječ – Sina svoga – koji posta čovjekom u krilu Djevice.

U nadi i sa željom da se prepustimo vodstvu Djeteta rođenog u ljudskoj jednostavnosti svim sestrama Provincije, našim dobročiniteljima, suradnicima, čitateljima *Odjeka*, kao i svima kojima smo poslani, a na osobit način ženama, muževima i djeci žrtvama zlostavljanja u Vukovaru, DR Kongu i gdje god se nalazili, čestitam Božić i Novu godinu.

Vaša

s. Leonka Bošnjak Čovo, provinc. predstojnica

IZ GENERALATA

Prot. n. 1355/2011.

Grottaferrata, 27. listopada 2011.

Predmet: Plan Vrhovne uprave 2011. - 2017.

Provincijalnim vijećima i svim sestrama Družbe

Drage sestre!

Dostavljamo vam plan Vrhovne uprave za šestogodište 2011. - 2017.

1. Kanonski pohod Provincijama/Regiji

2012.

Rimska regija Bezgrešnog začeca
Provincija Sv. Josipa, Argentina-Urugvaj
Provincija Uznesenja Marijina, Paragvaj
Provincija Bezgrešnog začeca, Maribor
Provincija Bezgrešnog Srca Marijina, Austrija

2013.

Provincija Prečistog Srca Marijina, Sarajevo
Provincija Sv. Franje Asiškoga, Lemont
Zajednice mostarske provincije u SAD

2014.

Provincija Sv. Petra i Pavla, Trst
Provincija Presvetog Srca Isusova, Split (zajednice u Hrvatskoj i u DR Kongu)

2015.

Provincija Sv. Obitelji, Mostar (zajednice u BiH i Hrvatskoj)
Zajednice splitske i mostarske provincije u Njemačkoj i Švicarskoj

2. Redoviti kapituli

2012. Rimska regija

2013. Mariborska provincija

2015. Bosansko-hrvatska, argentinsko-urugvajska i paragvajska provincija

2016. Splitska, mostarska, tršćanska, lemontska i austrijska provincija

2017. Redoviti vrhovni kapitul

3. Skupovi na razini Družbe

- 2013. Susret odgojiteljica
- 2014. Plenarno vijeće
Susret Vrhovne uprave s provincijalnim predstojnicama
- 2015. Susret provincijalnih tajnica i ekonoma

Datumi i detaljnija razrada plana kanonskoga pohoda u pojedinoj provinciji bit će određeni u dogovoru s provincijalnim vijećima dotičnih provincija. Isto tako i datumi skupova na razini Družbe.

Sva naša nastojanja i planove preporučujem u vaše molitve duboko svjesne Isusovih riječi: *Tko ostane u meni i ja u njemu, donosi mnogo roda, jer bez mene ne možete učiniti ništa* (Iv 15,5b).

Gospodin vam dao mir!

s. Klara Šimunović, vrhovna predstojnica

*****

Prot. n. 315c/2011.

Došašće, 2011.

Svim sestrama Družbe

Drage sestre!

Započinjemo novu liturgijsku godinu. Pred nama je novo Došašće. Crkva nas poziva i potiče da se intenzivno pripremamo za svetkovinu Božića, Rođenja Gospodnjega. Slavljenjem Došašća želi ponovno oživjeti našu čežnju za Bogom, za njegovim dolaskom. U liturgijskim čitanjima pred oči nam stavlja nade i iščekivanja biblijskih likova da i u nama probudi čežnju za ostvarenjem prave čovječnosti u Kristu.

Svaka od nas, napose u vremenu Došašća, može ispitati svoje želje: Za čim čezne moje srce? Tražim li samu sebe ili Gospodina svoga Boga? Slijedim li svoje vlastite želje ili želje Onoga koji je stvorio moje srce i želi ga privesti punini, kako samo On to zna i umije? Čeznem li samo za prolaznim stvarima ili tražim Onoga koji je neprolazan? Za što doista mogu reći: "Ovo je ono što hoću, ovo je ono što tražim, ovo želim cijelim srcem izvršavati?" (1Čel 22) Isto se možemo pitati na razini kućnih zajednica, provincija i Družbe. Što mi, sve zajedno, očekujemo? Koje su naše istinske želje?

Želju definiramo kao afektivnu usmjerenost našega bića prema nečemu što ne posjedujemo a privlači nas. Sv. Augustin koristi pojam *srce* da bi izrazio želju u svoj njezinoj širini: "Ti si nas stvorio za sebe, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi." Iz iskustva znamo da je srce ono koje nam dopušta da se odnosimo s ljubavlju prema onome što ne posjedujemo,

osobito prema velikim stvarima. A što ima veće od Boga? Stvarnost koja se veća ne može zamisliti, do te mjere da se ne nalazi mir srca sve dok se ne odmori u Njemu.

Većina ljudi današnjeg društva ne osjeća da im Bog nedostaje. A “velika je sreća osjetiti da ti Bog nedostaje.” (J. S. Rabar) Osjećati da ti Bog nedostaje, čeznuti za njim, osjećati potrebu za njegovom blizinom i osloncem, znači biti na putu prema njemu, znači biti na putu vlastitog obraćenja. Kad čovjek shvati da samo Bog može ispuniti njegovo srce, želja za Bogom postaje neodoljivo traženje i očekivanje, iščekivanje.

Katekizam Katoličke Crkve na prvim stranicama donosi jasnu tvrdnju da je čovjek, po svojoj naravi otvoren za Boga. “Čežnja za Bogom upisana je u čovjekovo srce, jer je od Boga i za Boga stvoren. Bog nikad ne prestaje čovjeka privlačiti sebi” (br. 27). Međutim, “tu intimnu i životnu povezanost s Bogom može čovjek zaboraviti, ne priznati, pa čak i odbaciti” (br. 29). No, “Bog ipak neumorno svakoga čovjeka zove, da ga traži, da živi i nađe sreću” (br. 30).

Naša želja za Bogom ne gubi se u praznini nego se može susresti s čežnjom Boga za nama. Božja čežnja razapinje svoj šator i nastanjuje se među nama. Bog nam postaje blizak, Emanuel. Iz susreta dviju želja, dviju čežnji rađa se nada koja nam pomaže da mijenjamo sebe i izgrađujemo znakovitiju budućnost zajednice. U tom smislu jasna je poruka pape Benedikta XVI. da nema budućnosti za redovnički život ako se ne polazi od središnjosti Boga, ako ne prijedemo od drugotnih stvari na one bitne, na ono što je uistinu vrijedno.

Za čim je čeznuo sv. Franjo? Kada je osjetio neodoljivu želju za Kristom i kada je shvatio da njegov poziv zahtijeva da bude njegov tražitelj (2Čel 10, LegM 2,1), Franjo je postao i do kraja života ostao “čovjek želja”. Okusio je kako je dobar Gospodin (usp. Ps 34,9) i pročišćavao je svoje želje. Njegova žarka želja za Bogom pretočila se u duboko kontemplativno iskustvo. Dovoljno je prisjetiti se molitvenog završetka Nepotvrđenoga pravila: “Ništa, dakle, drugo nemojmo željeti, ništa drugo htjeti, neka nam se ništa drugo ne sviđa, niti nas raduje, osim Stvoritelj i Otkupitelj i Spasitelj naš, jedini pravi Bog, koji je potpuno dobro, svako dobro, sve dobro, istinito i vrhovno dobro.” On je “sav poželjan, uvijek iznad svih stvari.” (23,27-28. 34)

U tom svjetlu možemo dublje proniknuti predivni događaj i ugođaj Božića koji je slavio tri godine prije smrti, u Grecciu. Tada je ostvario svoju veliku želju: prikazati kako se Dijete Isus rodilo u Betlehemu, vidjeti to svojim očima (usp. 1Čel 84). “To nije bila tek dirljiva ideja. Cijeli Franjin gorljivi život, cijelo njegovo biće, njegovo traganje za Bogom, izražavalo se u toj želji da vidi Božansko Dijete u siromaštvu jaslica.” (E. Leclerc) Franjo je motrio dubine otajstva Božića. Postao je “dijete s Djetetom” (2Čel 35). Preuzvišenoga Sina Božjega koji se rađa u poniznosti i siromaštvu štale i postaje naš brat, dao je vidjeti i doživjeti i svima ostalima.

Neka se u svima nama ovoga Došašća razgori želja za Bogom, i neka se On uvijek iznova rađa u našem srcu!

S ovim mislima svima vama, drage sestre, želim sretan Božić!

Vaša

s. M. Klara Šimunović, vrhovna predstojnica

IZ PROVINCIJALATA

Br. 203/2011.

Split, 2. prosinca 2011.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Duhovne vježbe 2012. godine

Drage sestre!

Dostavljam vam raspored duhovnih vježba za 2012. godinu:

- I. Zadar, 2.-8. siječnja 2012., o. Damjan Kružičević, OSB
- II. Split, 15.-21. siječnja 2012., fra Domagoj Runje, OFM
- III. Zadar, 19.-25. veljače 2012., fra Mirko Kemiveš, OFM Cap
- IV. Split, 26. veljače do 3. ožujka 2012., o. Mirko Nikolić, DI
- V. Zadar, 17.-23. ožujka 2012., o. Jozo Milanović, OSB
- VI. Zadar, 9.-15. travnja 2012., fra Marko Medo, TOR
- VII. Zagreb, 17.-23. lipnja 2012., o. Mijo Nikić, DI

Molim vas da svoje sudjelovanje pomno planirate i na vrijeme prijavite kućnoj predstojnici samostana u kojem želite biti na duhovnim vježbama.

Prema Provincijskom planu tema duhovnih vježba je *Sveto pismo – darovana riječ*.

U želji da se u našem osobnom i zajedničkom životu sve više raspiruje želja za slušanjem i otkrivanjem onoga što nam Gospodin u svojoj riječi daruje i po njoj govori, potičem sve sestre da dane molitve i sabranosti duhovnih vježba iskoriste za čitanje, promišljanje i brižljivo proučavanje Svetoga pisma.

Dakako, ne samo u dane duhovnih vježba, nego svakodnevno smo pozvane uranjati u Božju riječ i živjeti po njoj ukoliko želimo produbljivati svoj osobni, vjernički i franjevački identitet. Redovitim prebiranjem Pisma dajemo da nas zahvati skriveno otajstvo Božjega spasenja (usp. Ef 3,9), dublje upoznajemo osobu Isusa Krista te bivamo zahvaćene *njegovom djelotvornošću koja u nama snažno djeluje* (Kol 2,29).

Stavljam vam na srce da *svaka sestra ... često koristi Sveto pismo kao najizvrsnije vrelo molitve i kontemplacije* (Konstitucije, 31).

Uz sestrički pozdrav, vaša

s. Leonka Bošnjak Čovo, provinc. predstojnica

SA SJEDNICA PROVINCIJALNOGA VIJEĆA

Na sjednicama Provincijalnoga vijeća održanima u Splitu 29. listopada i 10. prosinca 2011. godine, učinjen je osvrt na događaje i odluke od prethodnih sjednica, izvršene primopredaje službe kućnih predstojnica i održavanje kućnih kapitula u pojedinim zajednicama. Potvrđene su na kućnim kapitulima izabrane zamjenice kućnih predstojnica.

Pročitani su zapisnici sa sastanaka provincijskih vijeća i sekcija. Razmotreni su pojedini prijedlozi i odobreno njihovo provođenje.

Animatoricom zvanja u našoj Provinciji imenovana je s. Danijela Kovačević.

Razmotreni su pristigli dopisi i molbe.

s. Marija Petra Vučemilo, provinc. tajnica

***

OBAVIJESTI

Obnova zavjeta

Dana 2. listopada 2011. godine u našoj samostanskoj kapeli sv. Frane u Luhwinji tijekom euharistijskog slavlja obnovile su zavjete na jednu godinu: s. Justine Kavugho Vumilia i s. Brigitte Nsimire Machumu. Zavjete je primila s. Mirjam Penić, povjerenica sestara u DR Kongu.

Proslava jubileja redovničkog života

Svetkovina sv. Franje u provincijalnom središtu u Splitu svečano je proslavljena obilježavanjem jubileja redovničkoga života naših dvanaest sestara: 70. obljetnice s. Vladimire Runje; 60. obljetnice s. Aleksije Sardelić, s. Teofile Mastelić, s. Ozane Jagnjić, s. Felikse Budeša i s. Leopolde Kleva; 50. obljetnice s. Ambrozije Čaleta, s. Melite Maloča i s. Nazarije Koljanin; 25. obljetnice s. Andree Nazlić, s. Mirne Puljiz i s. Vesne Lapenda.

Izbor u znanstveno zvanje

Odlukom Matičnog odbora za područje prirodnih znanosti Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu od 10. listopada 2011. godine s. Edita Šolić izabrana je u znanstveno zvanje *znanstveni suradnik iz područja prirodnih znanosti – polje biologije*.

Međuprovincijski susret sestara s privremenim zavjetima

U Repnjama u Sloveniji održan je od 14. do 16. listopada međuprovincijski susret sestara s privremenim zavjetima. Sudjelovale su juniorke iz mariborske, splitske, tršćanske, mostarske i sarajevske provincije sa svojim odgojiteljicama. Iz naše provincije sudjelovale su s. Nada Dolić i s. Mirjana Puljiz s odgojiteljicom s. Karolinom Bašić.

Godišnji sastanak kućnih predstojnica

U Splitu je 21. listopada održan godišnji sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom. Između ostaloga predstojnicama je predstavljen Provincijski plan i Zaključni dokument vrhovnog kapitula 2011. i preko njih dostavljen svim sestrama.

Seminar za sestre

U šest turnusa održan je seminar komunikacije za sve sestre Provincije, prema odluci Provincijalnog kapitula. Seminar su predvodile dr. sc. Veronika Reljac, pastoralna teologinja, obiteljska i bračna savjetodavka, gestalt psihoterapeutkinja i gđa Zorica Janković, prof. defektologinja, gestalt psihologinja i medijatorica u sukobima.

Susret animatora za zvanja

U Varaždinu je od 20. do 22. listopada održan susret animatora za zvanja (nad)biskupijskih i redovničkih zajednica, u organizaciji Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja HBK. U ime naše zajednice na susretu je bila s. Filipa Smoljo.

Duh Asiza

U sklopu obilježavanja 25. obljetnice *Duha Asiza* u Zagrebu je 21. listopada s. Judita Čovo održala predavanje na temu *Duh Asiza Klare Asiške*.

Plenarna skupština HKVRPP

U Zagrebu je 26. i 27. listopada održana Plenarna skupština Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica (HKVRPP), na kojoj je sudjelovala i naša provincijalna predstojnica s. Leonka Bošnjak Čovo. Bila je to prva skupština ujedinjene Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i Hrvatske unije viših redovničkih poglavarica, na kojoj je izabrana prva uprava Konferencije VRPP. Za predsjednika je izabran o. Vinko Mamić, OCD, provincijal Hrvatske karmelske provincije, a za potpredsjednicu s. Jasna Lučić, poglavarica Hrvatska provincija uršulinki rimske unije. Članovi vijeća su: fra Anto Gavrić, provincijal Hrvatske dominikanske provincije; fra Željko Železnjak, provincijal Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda; s. Miroslava Bradica, vrhovna glavarica Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog i s. Martina Koprivnjak, vrhovna glavarica Družbe sestara Naše Gospe.

50. obljetnica djelovanja Doma za starije i nemoćne osobe Lovret

Proslavljena je 50. obljetnica djelovanja Doma za starije i nemoćne osobe Lovret i 50 godina djelovanja naših sestara u njemu. Svečana akademija upriličena je 3. studenoga u dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu, a euharistijsko slavlje u Domu Lovret 4. studenoga.

Na svečanosti su nazočili brojni korisnici i djelatnici Doma, volonteri i prijatelji te predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, grada Splita i drugih javnih i kulturnih ustanova. Sudjelovale su brojne naše sestre i sestre Služavke Maloga Isusa koje zajedno djeluju u Domu od njegova osnutka. Prisutne su bile i predstavnice drugih redovničkih zajednica u Splitu.

Hodočašće u Svetu Zemlju

U prigodi 25. obljetnice redovničkoga života s. Andrea Nazlić i s. Vesna Lapenda su od 8. do 15. studenoga 2011. godine hodočastile u Svetu zemlju u organizaciji agencije *Ichtis* iz Splita.

Bolesne sestre

Zadnje vrijeme liječničke pomoći i bolničkog liječenja bile su potrebne s. Emilija Glibotić i s. Branka Barun.

Nove knjige

Knjiga Jacques Le Goffa, *Sveti Franjo Asiški*, tiskana je na hrvatskom jeziku u izdanju Kršćanske sadašnjosti, Zagreb, 2011. Knjigu je s francuskog jezika prevela s. Judita Čovo.

U izdanju Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, 2011. izišla je knjiga s. Rebeke Anić, *Kako razumjeti rod? Povijest rasprave i različita razumijevanja u Crkvi*. Knjiga je 12. prosinca predstavljena u Zagrebu.

Dani svete Klare

U prigodi obilježavanja jubileja 800. obljetnice poziva sv. Klare i utemeljenja Reda siromašnih sestara sv. Klare, u Zagrebu se 16. i 17. ožujka 2012. godine održavaju *Dani svete Klare*. Sestre klarise pozivaju da im se pridružimo u toj proslavi, osobito sestre u početnoj formaciji. Program donosimo u rubrici *Prilozi*.

Jubileji redovničkoga života 2012.

70. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 15. kolovoza 1942.

s. Ana Vidić
s. Skolastika Rančić
s. Amalija Klapež

50. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 8. rujna 1962.

s. Judita Čovo
s. Vinka Čovo
s. Sidonija Radić
s. Marijana Rimac
s. Mladena Runje
s. Mira Kamber
s. Lucija Lagator
s. Sebastijana Stanić
s. Margarita Marušić
s. Andrijana Marušić
s. Leonita Tabak
s. Paulina Kurtović

60. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 15. kolovoza 1952.

s. Irena Zorica
s. Branimira Čarić
s. Ladislava Šentija
s. Karla Brečić
s. Leonarda Rupčić, članica mostarske provincije

25. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 1. ožujka 1987.

s. Martina Aračić
s. Božidara Kottek
s. Leonka Bošnjak Čovo

10 godina od doživotnih zavjeta obilježavaju

s. Jelena Lončar
s. Samuela Šimunović
s. Marta Škorić

Rodendani sestara 2012.

95 godina

s. Marta Knez 16. siječnja

90 godina

s. Amalija Klapež 11. veljače
s. Aleksija Sardelić 18. srpnja

85 godina

s. Serafika Balajić 5. rujna

80 godina

s. Estera Žaknić 24. ožujka
s. Jelena Štrbac 27. travnja
s. Felicita Ostojčić 10. prosinca

75 godina

s. Vendelina Mijić 15. siječnja
s. Virgina Župić 23. travnja
s. Dobroslava Vranjković 20. svibnja
s. Laurencija Mravak 5. srpnja
s. Franka Babić 17. rujna
s. Sabina Radas 19. rujna
s. Silvija Vrdoljak 19. studenoga
s. Zdravka Marić 5. prosinca

70 godina

s. Mladena Runje 27. travnja
s. Lucija Lagator 15. kolovoza
s. Vitomira Damjanović 23. prosinca

65 godina

s. Erika Dadić 1. siječnja
s. Damira Gelo 20. veljače
s. Valentina Žeravica 13. travnja
s. Romana Baković 25. travnja
s. Vida Hrsto 13. kolovoza
s. Bernarda Župić 5. rujna

60 godina

s. Matija Drmić 1. svibnja
s. Mirabilis Višić 17. svibnja
s. Nediljka Milanović-Litre 26. svibnja
s. Mladenka Matić 31. svibnja
s. Izabela Tojčić 4. rujna
s. Marina Gelo 1. listopada
s. Mislava Prkić 20. listopada
s. Većenega Dovranić 25. listopada
s. Ivana Džimbeg 7. prosinca

50 godina

s. Ivona Baković 3. ožujka

40 godina

s. Diana Dolić 21. prosinca

30 godina

s. Brigitte Nsimire Machumu 26. prosinca

ZBIVANJA I OSVRTI

REDOVNIČKI JUBILEJI SESTARA

Na svetkovinu sv. Franje, u provincijalnoj kući u Splitu, proslavile smo jubileje redovničkoga života dvanaest naših sestara. S. Vladimira Runje u radosnom je i sestriškom zajedništvu proslavila svoj biserni jubilej - 70 godina redovništva; s. Teofila Mastelić, s. Ozana Jagnjić, s. Aleksija Sardelić, s. Feliksa Budeša i s. Leopolda Kleva dijamantni jubilej - 60 godina; s. Nazarija Koljanin, s. Ambrozija Čaleta i s. Melita Maloča zlatni jubilej - 50 godina; s. Andrea Nazlić, s. Vesna Lapenda i s. Mirna Puljiz srebreni jubilej - 25 godina redovničkoga života.

Svetkovina sv. Franje važan je dan za svakoga tko se odlučio nasljedovati toga skromnoga i velikoga sveca. Božji poticaj upućen sv. Franji i nama *Idi i popravi moju kuću* stavlja pred nas pitanje: Gdje sam ja? Kako odgovaram tom Božjem zahtjevu? Svako slavlje jubileja redovničkog zavjetovanja prigoda je i poticaj da još cjelovitije i radosnije slijedimo Krista po Franjinu primjeru.

Euharistijsko slavlje prigodom obilježavanja redovničkih jubileja sestara predvodio je fra Mate Matić, župnik župe Gospe od Zdravlja. U svojoj propovijedi posebno se osvrnuo na Franjin odaziv nasljedovanju Krista. Njegovo življenje Evandjelja u jednostavnosti i nama je putokaz kako nastaviti svoj hod u nadi i bezrezervnom predanju. Živjeti dosljednije Evandjelje - zahtjev je to ni malo lak, ali potreban za život u punini. Sv. Franjo nama danas govori: *Idi i popravi sebe, popravi svoj odnos prema Bogu.*

Nakon euharistijskog stola naše smo jubilejsko slavlje nastavile druženjem i okrjepom tijela u vedrom raspoloženju. Članice provincijskog Vijeća za odgoj pripremile su prigodnu prezentaciju s fotografijama i crticama iz života sestara slavljena. Bilo je pjesme, smijeha, prisjećanja na davne dane, ali s pogledom usmjerenim prema budućnosti, svjesne da nam poziv *Idi i popravi moju kuću* ostaje trajnim zadatkom u svakoj životnoj dobi.

s. Andrea Nazlić

***

Uz obilježavanje jubileja sestre rado dijele svoje iskustvo redovničkoga života. Evo što nam za ovaj broj Odjeka naše zlatne jubilentkinje iznose za primjer vjere, nade, ljubavi, ustrajnosti...

VOLIM REDOVNIČKI POZIV – VOLIM ZAJEDNICU

Rođena sam 6. travnja 1941. u Žeževici, upravo na dan kad je bombardiran Beograd. Bio je dan općega straha i trepeta, kad je trebalo bježati i tražiti sigurnost, a moja majka to nije mogla jer je bila tek rodila. Otac je zbog poslova oko trgovine tada bio u Češkoj. Već drugi dan sa mnogom su bježali u šumu. Brigu o meni preuzela je starija sestra. Taj mi je bijeg prouzročio prve zdravstvene probleme, jer je vrijeme bilo još prohladno te sam kao novorođenče promrznu.

U obitelji nas je bilo petero djece, dva brata i tri sestre. Ja sam najmlađa. Majka je imala sav odgoj, a jer nije bila dobra zdravlja imala je i pomoć. Najprije joj je jedna djevojka pomagala četiri godine, a onda druga osam godina. Vjerski je život u obitelji i kod rodbine bio na visini. Krunica se molila zajedno svaki dan. Ljeti smo molili u dvorištu zajedno sa članovima stričeve obitelji, a zimi svatko u svojoj obitelji. Župnik i crkva su nam bili zakon.

Kad sam ja počela razmišljati o samostanu, o redovnicama nisam ništa znala, pa sam mislila da ću biti kao naš župnik. Kada sam završila četvrti razred škole, u Imotskom sam susrela naše sestre. Odmah sam mislila poći u samostan. S. Henrika Glinšek me saslušala i rekla mi da se javim kad završim osmi razred. Kad sam završila osmi razred, ja sam s bratom i nevjestom otišla na Lovret, zanimala se za samostan i sestre su me primile. U kandidaturu sam došla 30. studenoga 1956. godine.

Prvih sedam mjeseci bila sam na Lovretu i pomagala u kuhinji, vrtu, pospremla po kući. Šivanje i vezenje mi je najviše odgovaralo pa bi me s. Imakulata koji put *povukla* u crkvenu radionicu. Kasnije sam poslana u Dubrovnik gdje sam ostala četiri godine. U to je vrijeme još bila živa s. Franciska Vicelić, posljednja "sigurata". Ja sam kao najstarija kandidatkinja imala brigu za nju. Uživala sam njezino povjerenje. Inače, ona se više oslanjala na nas kandidatkinje nego na sestre. Puno je toga s njom trebalo izdržati, pa su ostale kandidatkinje posustajale. U Dubrovniku sam tri godine pohađala stručnu školu za šivanje. Bila sam ponosna da sam kandidatkinja. Neki su me ispitivali zašto sam tu, sažalijevali su me, ali ja nisam odstupala od svoga mišljenja. Sestre! Biti sestra! – to mi je bio ideal.

Na Lovret sam došla za postulaturu koja je započela 7. ožujka 1961. godine. Novicijat smo započele na Malu Gospu iste godine. U novicijatu nas je bilo jedanaest, dvije su kasnije kao zavjetovane sestre napustile zajednicu, a šest ih je umrlo.

U postulaturi nismo imale osmišljen odgojni program. Imale smo neke predmete domaćinske škole, a poučavale su nas s. Berhmana Nazor, s. Mirjana Jerković i s. Tomislava Pantelić. Kako sam ja već bila završila stručnu školu, nisam trebala slušati te predmete. Sa sestrama smo molile samo krunicu. Kada smo ušle u novicijat, onda smo sve molile zajedno sa sestrama.

Za vrijeme našega novicijata razboljela se s. Tomislava. Ona je šivala, a od šivanja se tada živjelo. Onda je meni kao novakinji povjerenje primanje narudžbi šivanja za civilne osobe. Meni to nije bio problem, ali je bio problem što je trebalo ostajati i preko noći da se posao završi. Nekada bi ujutro iz šivaonice išla ravno u crkvu na misu. Mi kao kolegice nismo

imale vremena za susrete, za razgovor. Radile smo na različitim dužnostima: na vrtu, u kapeli, u crkvenoj vezionici, u pletionici, u kuhinji. Našlo se vremena za molitvu. Navečer se držala sveta šutnja.

Od svih poslova najviše sam se bavila šivanjem. Četiri godine sam bila u šivaonici na Lovretu, zatim pola godine u Pagu, pa u Zadru u Nadbiskupskom sjemeništu, u Sinju u franjevačkom samostanu, u Male braće u Dubrovniku.

Kada sam 1966. godine poslana u Marienheim u Glonn, u planu je bilo šivanje, ali sam bila njegovateljica dvije godine. Godine 1968. poslana sam u Bad-Tölz za voditeljicu Doma za starije osobe. Išla sam s velikom mukom i grčom. Trebalo je voditi brigu o cijeloj kući, djelatnicima i korisnicima. Godine 1974. sam poslana u Neunkirchen, gdje sam tri godine bila voditeljica personala i njegovateljica bolesne djece u salezijanskom zavodu.

Nakon njegovateljske službe opet je slijedilo razdoblje šivanja: u Sinju, pa opet u Zadru u Sjemeništu, gdje sam uz šivanje imala na brigu bolesne sjemeništare. Sa šivanjem i uređivanjem rublja u Male Braće u Dubrovniku opet završava jedno razdoblje šivanja.

Godine 1986. postajem po drugi put voditeljica Doma u Bad-Tölzu do 1991. godine, kada se vraćam u Zadar u Sjemenište za švelju, odakle smo zbog Domovinskog rata sa Sjemeništem selile u Pazin. Nakon Zadra slijedio je Pag, gdje sam obavljala službu sakristanke, pomagala u župnom karitasu, a i kuhala. U Zagrebu, Jordanovac 55, dvije godine sam bila vratarica.

Godine 1996. ponovo sam se vratila u Njemačku, u Baden-Baden, gdje sam dvije godine njegovala bolesne sestre, posljednje sestre zajednice Sv. Groba kod kojih su naše sestre stanovale za vrijeme djelovanja u Baden-Badenu, i vršila sam službu sakristanke. U Baden-Badenu sam ostala do 2002. godine, s tim da sam godinu dana bila na Lovretu na bolovanju zbog teških povreda u prometnoj nesreći koja se dogodila 1998. godine.

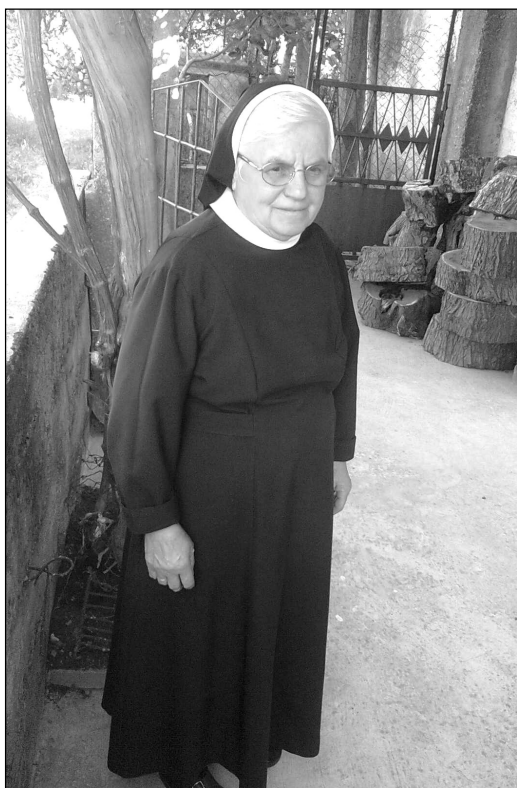
U Kaštel Lukšiću sam od 2002. godine. Sada imam više vremena za sebe, za molitvu. Molitva i klanjanje mi je na prvom mjestu. Volim čitati biblijske komentare, posebno mi se sviđaju razmatranja o. Mirka Nikolića. Rado pratim vjerski tisak. Puno radim za misije i to me ispunja. Posređujem za kumstva, koordiniram žene koje rade slike koje se unovčuju za misije, vodim račune. Vrijeme mi brzo prođe.

Mogu reći da se nikada nisam pokajala da sam redovnica. Volim biti ovo što jesam. Razni seminari na razini zajednice puno su mi pomogli u mom osobnom rastu. Bilo je puno pregaranja, puno je trebalo izdržati, ali nikad nisam bila deprimirana.

Iz svog osobnog iskustva rado bih posvjedočila i poručila mlađima: Bez rada na sebi, bez truda i odricanja ne može se ići naprijed. Koliko se Bogu dajemo, koliko smo mu otvorene, toliko i dobivamo. Kada istinski vjerujemo i molimo, čuda se događaju, Bog pošalje svoju pomoć. Vjera, molitva – to je oslonac. Bog je taj koji nas voli i on će pomoći! Potrebno je prihvatiti drugu sestru kakva jest - svatko ima nekih vrednota, nitko nije savršen ili potpuno za odbaciti. Zajednicu volim i želim joj napredak. Želim da sve budemo Božje. Uvjerena sam da nas naše pokojne sestre prate, uvjerena sam da su one s ljubavlju prihvaćale zajednicu, naš nestašluk i nedostatke, i da su usprkos poteškoćama hrabro išle naprijed. Ja sam ih tako doživljavala. Dakle, nema mjesta panici, očaju, nego s vjerom i nadom hodimo kroz život.

s. Ambrozija Čaleta

PEDESET KAMENČIĆA U PREGAČI

Rođena sam 17. ožujka 1936. godine u Kijevu od majke Jakovice i oca Martina kao četvrto od šestoro djece, dva sina i četiri kćeri. Jedna nam je sestra umrla za vrijeme II. svjetskog rata od gladi. Živjelo se dosta teško u tim nemilim ratnim danima pa smo zbog oskudice nerijetko jeli i travu.

Moj je otac bio teracer, radio je posvuda samo da bi zaradio. On je zarađivao, a mater je upravljala novcem, i to vrlo vješto. Kupovala je njive kako bi naša mnogobrojna obitelj nešto imala. Kad smo dijelili imanje, a u udjelu je bilo 40-ak članova obitelji, moga je oca zapao mali dio. Majka je bila spremna da se odselimo, ali otac nikako nije htio napustiti Kijevo.

Kad smo bili u mogućnosti, sagradili smo novu kuću i tek što je bila dovršena jedan ju je Uništanin zapalio. Evo zašto. Moji su roditelji uvijek spremno primali putnike namjernike. Tako se jednom kod nas sklonio neki čovjek iz Uništa sa svojom obitelji koji je pobjegao iz svoga mjesta jer je ubio čovjeka. Kad je otac ubijenoga

doznao da je ovaj noćio kod nas, zapalio nam je kuću. Ta je ista kuća ponovo gorjela u Domovinskom ratu.

U mojoj je obitelji vjera imala važnu ulogu. Redovito smo išli na misu u crkvu koja je bila 2 km udaljena. Kad smo bili na stajama, do crkve je trebalo ići i do 5 km. No, išlo se. Otac je i pjevao u crkvi, i to od svoje dvanaeste godina. Pjevao je tako lijepo da su ljudi znali reći: "Ako nema Martina u crkvi, nećemo ni mi ići".

Ja sam znala i molila kronicu još dok je nisam ni imala. Kad sam čuvala ovce, janjce i krave, a to je bilo od moje šeste godine, u pregaču bih stavila pedeset kamenčića i kako bi molila Zdravomarije, tako sam bacala kamenčiće. Voljela sam biti sama kod ovaca, jer sam imala jedan molitvenik iz kojeg bi u miru molila. Navečer smo u kući zajedno molili ružarij poslije kojega su slijedili mnogi Očenaši, na čast Presvetog Trojstva, na čast Blažene Djevice Marije, pa sv. Frane. Kad god je bio kod kuće, glavni predmolitelj bio je otac.

Kod ovaca sam se nekoliko puta sastala s jednom djevojkom koja je bila išla u samostan, ali su je otpustili. Ona mi je pričala o samostanu, a mene je ta priča istinski zanimala. Kada sam roditeljima rekla da želim poći u samostan, nije im bilo drago. I moj je brat htio ići u fratre, ali mu je fra Stanko Brčić rekao da ne može jer smo mi siromašni. Kada je za župnika došao fra Jerko Eterović, najavio je da mu se može obratiti tko želi u 'manastir'. Ja sam se prva javila. Kazao nam je za časne u Vrlici i rekao da ih možemo posjetiti. Tako smo jedna djevojka i ja išle pješice 8 km u Vrliku da vidimo *anđele*. Bile su to s. Metodija Glibotić i s. Benjamina Zorica. Nakon susreta sa sestrama ja sam stalno razmišljala o njima i o samostanu. Željela sam biti blizu njih. Kasnije su se iz Kijeva za samostan javile još dvije djevojke, naša s. Hugolina Miljković i s. Julijana Tojčić.

Kandidaturu sam provela u franjevačkom samostanu u Sinju, dvije godine. Fra Stanko Petrov mi je dao kronicu. Moju prvu kronicu! Život u franjevačkom samostanu nije bio lak. Mi smo se kandidatkinje ustajale rano, u četiri sata ujutro. Svako jutro trebalo je donijeti drva, ugljen, ložiti vatru, kupiti 40 kg kruha. Suđe smo prale na ruke. Zato mi je koža na rukama često bila ispucana. Uza sav posao nikad mi nije bilo teško, nisam se žalila niti sam pomišljala na odlazak kući.

Moji su iz obitelji znali dolaziti u samostan i pozivati me da se vratim kući. Govorili su mi da se mater razboljela i da će umrijeti zbog mene. Njoj je teško pala moja odluka. Ljudi su u selu podraživali moju mater govoreći joj: "Što će ti dite služiti u samostanu, biti fratarska sluškinja!" Jednom je otac došao po mene. Sestre su me pustile da pođem s njim. Putem me je pokušao pokolebati, ali bez uspjeha. Rekla sam mu da sam izabrala samostan i gotovo. Kada sam došla kući, nigdje se nisam mogla smiriti. Nisam mogla ni jesti ni piti, pa su oni počeli kukati što su od mene učinili. Tako sam se vratila u Sinj. Časne su se veselile: s. Marija Šušnjara, s. Brigita Masnić, s. Bernardica Jenjić, s. Dobroslava Vranjković i s. Nevenka Vrljić.

Postulaturu sam provela na Lovretu. Pomagala sam u kuhinji s. Koleti Žnidar i s. Beniciji Mitar koje su mi ostale u vrlo lijepoj uspomeni.

U novicijatu sam primljena 1961. godine. Kad su moji došli na Lovret za "oblačenje", kako smo nekad nazivale ulazak u novicijatu, svidio im se obred, posebno oca. Toliko ga je ganuo da je rekao: "Da imam deset kćeri, sve bi ih poslao u samostan!" Sjećam se da smo u to vrijeme Oficij molile na latinskom jeziku. Bog zna koliko smo pogrešaka činile u izgovoru.

Što se tiče moje službe u samostanu, cijeli sam radni vijek bila kuharica. Radila sam iz ljubavi pa mi nije bilo ni teško ni krivo. Sve sam domaćinske poslove i kuharska umijeća naučila gledajući starije sestre kako rade. Poslije novicijata dvije sam godine ostala na Lovretu. U veljači 1964. poslana sam u franjevački samostan u Zaostrog, gdje sam ostala sedam mjeseci. Potom sam poslana u našu kuću u Zagrebu, II. Maksimirsko naselje 14, gdje sam ostala do 1969. godine. Tu sam se bavila i vrtlarskim poslovima. U vrtu smo imali svega Božjega blaga. Znale smo od toga nositi i dominikancima, a oni bi nama zauzvrat dali mesa. Iz Maksimirskog sam naselja premještena u franjevački samostan Majke Božje Lurdske. Godine 1972. poslana sam na Lovret, a potom u franjevački samostan u Sinju. Nakon toga uslijedio je jednogodišnji boravak u Unešiću, a onda se opet vraćam u Sinj, pa u Vrljiku, ponovo u Sinj, pa u Knin.

Od 1990. do 2002. godine brinula sam se o svojim nemoćnim i bolesnim roditeljima. Kad je započeo Domovinski rat s njima sam bila u izbjeglištvu. U tom izbjegličkom razdoblju umro mi je otac, u Resniku 1994. godine. Majka je još poživjela do 2002. godine, kada je u 99. godini života umrla na mojim rukama. Bila je pokretna sve do kraja. Ni bistrina uma nije je napustila. Ja sam iskreno zahvalna svojim redovničkim poglavaricama koje su mi dopustile da boravim izvan zajednice radi pomoći svojim roditeljima. Neka ih Bog blagoslovi!

Braću sam franjevce na poseban način voljela. To je i sasvim razumljivo jer sam najduže djelovala u fratarskim samostanima.

Životnu sam snagu crpila iz molitve. Ona me i sada najviše ispunja. Volim samoću i sabranost. Zadovoljna sam životom i želim da što prije dođem Bogu.

Sestrama bih poručila, a posebno mladima, da ustraju. Neka se mole Duhu Svetom da u njih uđe i da dovrše ono što su započele.

s. Melita Maloča

UČITI OD ŽIVOTA I POTICAJNIH PRIMJERA

Rođena sam 13. rujna 1941. u Bračeviću, u župi Zlopolje koja je posvećena Svim Svetima. Moji su roditelji, Ivan i Anđelija r. Moro, imali šestero djece, od kojih sam ja najmlađa. Drugi svjetski rat prisilio nas je da bježimo u Slavoniju, Sarvaš i Tenje kod Osijeka, gdje smo ostali do 1945. godine kada nam je otac nestao. Više ga nikada nismo vidjeli.

Majka se s nas šestero djece vratila u Bračević. Baka je bila presretna što smo se vratili, iako bez njezinoga sina. Stric je poginuo u Bihaću, a imao je troje djece. U početku smo živjeli zajedno. Kao djeca čuvali smo blago, a stariji su obrađivali zemlju. U kući se svaku večer molila krunica i preporučivalo se svecima.

Život se u našoj župi počeo buditi nakon rata, kad su nam došla dva mlada svećenika, fra Ivan Vuka i fra Ljubo Ivančević. Nije im bilo lako. Iako su bili pobožni i sveti svećenici, mnogi ih župljani nisu prihvaćali. Oni su oživjeli

duhovni život župe uvodeći pobožnost prvih petaka, molitvu križnoga puta i krunice. Žrtvovali su se za svoje župljane. Bili su nam svjetlo nakon tame rata. Gospodin neka im uzvрати vječnim blaženstvom!

Naklonost samostanskom životu kod mene se očitovala dosta rano. Već u 12. godini života htjela sam ići kod sestara dominikanki, jer je tamo bila moja rodica s. Karla Baković s kojom sam se dopisivala. Nakon nekog vremena više nisam mislila o samostanu. Godine 1958. slavila se 100. godišnjica Lurdskih ukazanja. Kad je fra Ivan Vuka, župnik, u propovijedi spomenuo malu Bernardicu Subiru, da je preko Gospe dobila milost da postane časna sestra, ali da joj je rekla i to da će puno trpjeti, donijela sam odluku da idem u samostan. Župnik mi je rekao da pričekam do punoljetnosti. Ušla sam u franjevački svjetovni red i dobila ime Janja. Nakon toga me je župnik uputio da idem na Lovret sestrama franjevkama. To mi je bilo drago jer sam već nešto znala o sv. Franji.

Došla sam na Lovret pitati za prijem u samostan i razgovarala sam sa s. Orestom Spacapan, provincijalkom. Kad mi je rekla da dođem za mjesec dana, nitko nije bio sretniji od mene! Majka me podržala u odluci i dopratila me na Lovret 19. travnja 1960. godine. Plakala je, jer je ostala sama kod kuće, druga djeca su se već bila razišla.

Dana 10. svibnja poslana sam u franjevački samostan u Zagrebu, Vrbanićeva 35, gdje sam kao kandidatkinja uređivala crkvu Gospe Lurdske.

U novicijat sam primljena 8. rujna 1961. godine s još deset kolegica. Voditeljica nam je bila s. Oresta, sveta sestra. Bila je odgovorna i duhovna, a to je tražila i od nas. Svaki dan smo

imale poduk kojim bi nas oduševljavala za redovništvo. Nakon poduka odlazile bismo na dužnosti koje su se izmjenjivale svakoga mjeseca. Radile smo u crkvi, kuhinji, praonici, vrtu, pospremale kuću. Ja sam bila dodijeljena za pomoć s. Ruži Vučković, kućnoj predstojnici, miroljubivoj i dobroj sestri. Ona me je učila plesti na mašinu.

Kao mlada sestra nastavila sam s ručnim radom u Splitu i u Zagrebu sve do 1971. godine. Godine 1973. zaposlili su me u Dom za starije i nemoćne osobe na Lovretu. Budući da sam trebala biti stručno osposobljena za djelovanje u Domu, uz posao sam završila srednju medicinsku školu. Sestre su mi bile jako dobre i uviđavne dok sam učila.

Od 1978. obavljala sam u zajednici službu odgovorne sestre u dva navrata, u našoj kući u Zagrebu, Istarska 5, i u zajednici sestara na Lovretu. Poslije toga radila sam u Domu sve do kraja 2001. godine kad sam ostvarila mirovinu. Poticaja za nadogradnju stručnosti nije nedostajalo, ali isto tako ni na planu izgradnje duhovnosti.

Zahvalna sam zajednici što je skoro svake godine organizirala seminare i birala dobre voditelje koji su nas poučavali općeljudskim i kršćanskim vrednotama: poštovati i cijeniti bližnje, vrednovati različitost i dopustiti drugome da nesmetano raste, ne zanemarivati svoje mane a trčati za tuđim.

Tako nam se pružala mogućnost rasta u svakom pogledu. Evo par isječaka sa seminara koje još čuvam u svojim bilješkama i povremeno provjeravam u svom životu. Kako ćeš znati jesi li duhovan? Kad u tebi zažive vrijednosti vječnosti. Teško griješi onaj koji može učiniti dobra djela, a ne učini ih. Vjera se može prenositi, ali bez iskustva Boga ne može svjedočiti. Kakav mi je odnos ovoga života prema vječnosti? - Upamtila sam od vlč. Ante Kresine. Od fra Mladena Hercega koji je u našoj zajednici vodio seminar meditacije i kontemplacije upamtila sam da trebam živjeti *sada*. Održavati ravnotežu života u jedinstvu s Bogom. Navedeni promicatelji duhovnosti i pobožnosti, kao i svi drugi koje smo slušali, dali su neke smjernice koje su opečatile moj život. Od srca im hvala!

Sada radim kod bolesnih i starijih sestara na bolesničkom katu provincijalne kuće u Splitu. Tu je na ispitu sve što sam primila. S bolesnim i nemoćnim sestrama se učim prihvaćati tuđu i svoju ograničenost aktivnog djelovanja. Učim se stavljati svoje snage u granice mogućnosti, a ne želja. Služba koju obavljam vrlo je plemenita, ali i iscrpljujuća. Teško je pravilno reagirati kad te nešto iznenada "udari". Fra Vlatko Badurina bi rekao da je velikodušnost i radost potrebno živjeti pa se ne treba bojati smrti. Pasivnost se pretvara u mistiku, a mistika je najveća dinamika.

Zahvalna sam Bogu za dar života i dar redovničkoga zvanja. Zahvalna sam za sve milosti koje sam od Njega primila. Raduje me zajednički dnevni red. On nas učvršćuje i nosi naprijed. Duhovne vježbe, obilježavanje svetkovina i jubileja, molitva, pjesma, svaku od nas osnažuje da spremno obavlja svoj posao. Boli me i žao mi je kad se ne dolazi na zajedničke susrete, a moglo bi se; kad se neka izvlači na račun druge; kad se ne prihvaćamo u starijoj dobi i kad nismo radosne. Mladim sestrama bih poručila da budu raspoložive slušati Isusa, slijediti ga i služiti mu. Radosno svjedočimo svoj poziv!

s. Nazarija Koljanin

SUSRET SESTARA S PRIVREMENIM ZAVJETIMA

Susret je održan od 14. do 16. listopada u Repnjama, gdje smo se okupile iz mariborske, mostarske, bosansko-hrvatske, tršćanske i splitske provincije.

Bile smo 21 juniorka i naše odgojiteljice. Na dolasku u Sloveniju najprije smo posjetile zajednicu sestara u provincijalnoj kući u Ljubljani. Nastavile smo put za Repnje, gdje smo se sve okupile i bile velikodušno dočekanе.

Susret je započeo navečer upoznavanjem, pjesmom i zahvalnom molitvom. Sutradan, u subotu, Jutarnjom molitvom zajedno smo slavile Boga na slovenskom, hrvatskom, čak i na arapskom jeziku jer su među nama bile tri sestre Egipćanke. Prvo predavanje *Karizma braće i sestara sv. Franje* imao je fra Miran Špelič. Drugo predavanje imala je s. Aleksandra Kuri: *Službenica koja svijetli*, u kojem se osvrnula na karizmu naše Družbe i vratila nas na same izvore naše karizme.

Posjetile smo Kranj i Brezje, gdje smo se susrele s našim sestrama. U svetištu Marije Pomoćnice u Brezju u nedjelju smo slavile sv. misu. Isti dan smo posjetile Bled. Na povratku u Repnje u autobusu smo izmijenile svoje dojmove vezane za cjelokupni juniorski susret što nas je međusobno obogatilo. Izrazile smo svoju zahvalnost, a sestre domaćini su bile posebno radosne da su nas mogle ugostiti.

U Repnju smo se opet okupile za zajedničkim stolom da se okrijepimo, jer je pred nekima od nas bio dalek put. Rastale smo se uz pjesmu, smijeh, zagrljaje, a bilo je i suza ganuća. Sestre su nas ispratile razdraganim srcem i razmahanim rukama. Hvala svim sestrama na gostoprimstvu punom ljubavi prema svakoj od nas.

s. Nada Dolić i s. Mirjana Puljiz

GODIŠNJI SASTANAK KUĆNIH PREDSTOJNICA

Dana 21. listopada u provincijalnom središtu u Splitu održan je redoviti godišnji sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom.

Susret je započeo izlaganjem fra Domagoja Runje: *Posluh riječi Božjoj*. U svom izlaganju fra Domagoj je potaknuo na cjelovito čitanje Božje riječi, posvješćujući da poslušnost Božjoj riječi nije poslušnost slovu, nego osobi u koju se ima povjerenja. Pojasnio je slijed slušanja i vršenja volje Božje kao čin bezuvjetnog povjerenja u Božju dobrohotnost. S vjerom u Boga i povjerenjem jednih u druge redovnička poslušnost je jednostavna i spasonosna, istaknuo je, ona je zapravo povlastica, nasljedovanje Gospodina našega, koji je ispred naših stavova, želja i mišljenja.

Nakon izlaganja fra Domagoja slijedilo je izvješće provincijalne predstojnice s. Leonke Bošnjak Čovo, u kojem je istaknula neke vidove života u našim zajednicama i potaknula na istinskije shvaćanje posluha, slobode, žrtve, apostolata i odgovornije zauzimanje za potrebite. Zahvalila je svim sestrama, osobito onima koje su ove godine prihvatile službu kućne predstojnice.

S. Leonka je predstavila Provincijski plan 2011.-2016. izrađen pod okvirnom temom *Riječ Božja vrelo i nadahnuće trajne obnove* te Zaključni dokument vrhovnog kapitula *U nadi budite radosni*. Potaknule je predstojnice da te dokumente predstave u svojim zajednicama i među sestrama promiču njihovo odgovorno provođenje.

Provincijalna ekonomica s. Senka Jenjić ukratko je upoznala predstojnice s financijskim stanjem Zajednice i izdvojila veće zahvate na gospodarstvenom planu.

Svaka kućna predstojnica iznijela je izvješće iz svoje zajednice u odnosu na provođenje prijedloga i zaključaka s prošlogodišnjeg sastanka.

Na temelju svih izvješća razvila se rasprava te su doneseni zaključci i prijedlozi za naredno razdoblje u vidu poboljšanja duhovnoga života, zajedničkoga života i apostolata, brige za nova duhovna zvanja, pomoći potrebitima te upravljanja vremenitim dobrima zajednice.

Bio je to radosni susret ohrabrenja u istinskom suočavanju sa sobom i stvarnošću svoje zajednice kroz vršenje službe predstojnice, te susret poticaja na odvažnije zauzimanje za dobro svake sestre i cijele Provincije.

s. M. Petra

SEMINAR ZA SVE SESTRE PROVINCIJE

U šest turnusa, dva u Splitu, dva u Zagrebu i dva u Zadru, tijekom mjeseca listopada, studenoga i prosinca ove godine, održan je seminar za sve sestre Provincije. Seminar su na prijedlog Provincijalnoga kapitula predvodile dr. sc. Veronika Reljac, pastoralna teologinja, obiteljska i bračna savjetodavka, gestalt psihoterapeutkinja, i gđa Zorica Janković, prof. defektologinja, gestalt psihologinja i medijatorica u sukobima.

Seminar se sastojao od predavanja i rada u skupinama uz mogućnost individualnoga rada. U predavanjima dr. Reljac izložila je teme *Redovništvo u svjetlu Drugoga vatikanskog koncila* i *Redovništvo pred novim pastoralnim izazovima*. Gđa Janković u svojim kratkim izlaganjima naglasak je stavila na komunikaciju, kontakt sa sobom i s drugima kao preduvjet kontakta s Bogom, te iskazivanje emocija na prihvatljiv način za suživot s drugima, što se kasnije produbljivalo, usvajalo i poosobljavalo u radionicama.

Sestre su aktivno sudjelovale u radu u skupinama, a pojedine su pristupile i individualnom radu. U vrednovanju seminara izraženo je zadovoljstvo i naglašena njegova korisnost za osobni život i život zajednice. Uz očitovano povjerenje voditeljicama i zahvalnost za uloženi trud izražena je potreba za daljnjim održavanjem seminara.

U želji i nadi da će naš istinski susret i suočavanje sa sobom doprinijeti kvalitetnijem zajedničkom životu i apostolskom svjedočenju, seminar će se nastaviti i sljedeće godine.

s. M. Petra

DUH SV. FRANJE U GLONNU

Dan prekrasan, sunčan, poseban za nas - blagdan je sv. Franje. U Marienheimu u Glonnu ozračje je svečanosti. Molitva, pjesma, slavljenje euharistije u kapeli sa šticienicima Doma, djelatnicima i uzvanicima. S nama je bila i s. Amica iz zajednice Dobrog pastira sa Zinneberga. Pjevalo se, molilo zdušno, kao da je sv. Franjo s Gospodnjom snagom uzdizao usklike kroz našu molitvu. Pjesma stvorenja prožimala je spontanu molitvu, u kojoj su naizmjenice sudjelovali: sestra, korisnica, djelatnica, glavna sestra, ravnatelj, sestra sa Zinneberga. Sjedinjeni u radosti što nas Gospodin svaki dan nanovo poziva da ga hvalimo i slavimo, veličali smo Tvorca svijeta od kojega nam dolazi svako dobro. Po primjeru sv. Franje, mi njegove sljedbenice osjetile smo zov - svednevnice u ovom svijetu biti glasnice mira i radosti i donositeljice svjetla.

Poseban susret zbio se za svečanim ručkom. Naime, liječnik dr. H. Seidelmann iz Kirchseeona, koji redovito pohađa korisnike našega Doma, prvi put je posjetio i nas sestre u klauzuri, u našem stanu u Marienheimu. Bio je oduševljen i počašćen, kako on reče, da je imao prigodu upoznati sestre sv. Franje. Dr. Seidelmann svojom prisutnošću i govorom odražava nešto blagosti poput sv. Franje. Vjerojatno je ponesen duhom sv. Franje i sam

počeo pripovijedati o sv. Franji i njegovoj poruci mira, o *Duhu Asiza* koji se dogodio prije 25 godina, a čija poruka mira odjekuje svijetom.

Na njegovu se inicijativu već deseti put u Kirchseeonu obilježava *Duh Asiza*. I nas je pozvao na molitveni susret, a mi smo se rado odazvale. Navečer 17. studenoga u evangeličkoj crkvi, uz sudjelovale predstavnika svih religija, nas sestre predstavili su evangelički svećenik i dr. Seidelmann. Pozdrav, pjesma uz gitaru i flautu, redali su se između molitava: budističke molitvene pjesme, arapskih stihova iz Kurana, židovske molitve... Franjina Pjesma stvorenja čitana je na njemačkom jeziku, a pripjev *Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga, zahvaljujte njemu, služite Njemu svi u poniznosti velikoj* pjevale smo mi sestre na hrvatskom jeziku. Imale smo osjećaj kao da je tu večer na poseban način nad nama lebdjela golubica mira. Razmišljalo se, a i molilo za pravi mir koji daje Krist Gospodin naš, da u tom miru živimo svoje dane. Na kraju je dr. Seidelmannu dodijeljeno priznanje i slika golubice mira povodom 10. obljetnice zauzimanja za mir u *Duhu Asiza*.

Susret je zaključen pjesmom za mir i spoznajom da i jedna mala zajednica može davati svjetlo na putu mira. Molimo Svevišnjega da nam pomogne biti znak mira gdje god jesmo.

s. Nada Masnić

OD JEZERA DO JEZERA

Subota, 8. listopada 2011., vjetrovit i prohladan, ali sunčan dan, bio je dan godišnjeg izleta redovnica splitsko-makarske nadbiskupije. Noć prije, zbog jake kiše i vjetra, izgledalo je kao da izleta neće ni biti.

Ali ipak, uz molitvu i dobro raspoloženje, uputile smo se prema prvom odredištu, a to je jezero *Galipovac* do kojeg kao i do većine imotskih jezera nema pristupa. Smjestilo se u dubini stijene, izvire iz nje i sraslo je s njom.

Drugo jezero je bilo *Crveno jezero* u koje smo se svojski trudile ubaciti kamen, ali ma kako to jednostavno izgledalo, nije nam pošlo za rukom. Zato smo više bile zanimljive ljudima koji su prolazili cestom, pa kako cesta nije baš prometna, neki su se sa znatiželjom zaustavljali pitajući se u prvi mah što to redovnice ovdje rade. Većina njih nije ih nikada vidjela toliko na jednom mjestu, 90 redovnica.

Treće je bilo *Plavo jezero*, nadomak samoga grada Imotskog. Oko jezera, ili bolje rečeno do njega, vodi prekrasna šetnica. Kažu da se i kupaju u njemu, ali tada je skoro presušilo, bilo je vode samo na sredini, tj. na njegovom najdubljem dijelu. Tu je i tvrđava "Topana" koja je grad branila od Turaka, također i prekrasna crkva *Gospe od Anđela*. Sve je to fra Petar Lubina detaljno razložio, sigurna sam, ali ja sam se s nekoliko sestara zadržala na jednoj od vidilica i propustila sam čuti povijesne detalje. Nakon toga smo se spustile do samostana i crkve gdje smo slavili svetu misu, ove godine bez Nadbiskupa.

Nakon svete mise, mi franjevke i s nama jedna sestra dominikanka, pošle smo na ručak u našu kuću, kod naših sestara koje djeluju u Imotskom. One su nas najljubaznije dočekale, podvorile i nahranile. Ma milina.

Nakon ručka smo pošle vidjeti samostanski muzej sa zanimljivostima iz prošlosti grada. Nakon zajedničkog fotografiranja uputile smo se u Opačac gdje smo posjetile crkvicu i ostatke benediktinskog samostana. Crkvica je za vrijeme Turaka imala samo jedan zid, dva ogromna kamena koja su služila kao oltar. Župnik kaže da su to, po svemu sudeći, stećci. Misa se u toj crkvici slavila svako jutro u 5.30 sati, kako se po narodnoj predaji kaže, prije nego sunce iziđe i Turčin može vidjeti. Danas je crkvica obnovljena i ima sva četiri zida i vrata. U njoj se na blagdan Velike Gospe slavi sv. misa na kojoj sudjeluje oko četiri do pet tisuća vjernika iz okolnih mjesta i iz susjedne Hercegovine.

Odatle smo se prošetale do takozvane *Zelene katedrale* koja je nedavno dobila 14 kamenih stupova na spomen 14 stoljeća kršćanstva u Hrvata, te portal, pa tako, eto, nije baš posve zelena. Malo dalje od katedrale obišle smo jezero *Dva oka* koje svojim izgledom stvarno odgovara nazivu. Od *Dva oka* još smo pošle do Lovreća i predivne crkve u kojoj su župljani upravo molili kronicu, te smo i mi ostale na zadnjoj desetici, nakon koje nas je pozdravio župnik s prisutnim vjernicima. I oni su se čudili tolikom broju redovnica, a neki su se čak i međusobno prepoznali. Nakon Lovreća smo se uputile natrag prema Splitu i ispred *Gospe od Zdravlja* se lijepo u miru rastale do sljedećeg susreta.

Sve u svemu dan je bio ugodan i lijep. S puno smijeha i vedrine svjedočile smo naše zajedništvo - od jezera do jezera.

s. Dragica Karlić, novakinja

SUSRET ANIMATORA ZA DUHOVNA ZVANJA

U organizaciji HBK, HKVRP i HUVRP ovogodišnji Susret animatora za duhovna zvanja održan je od 20. do 22. listopada u Varaždinu, u duhovnom centru *Dom svete Anđele*. Na susret je došlo četrdeset i devet (nad)biskupijskih i redovničkih animatora iz različitih dijelova Hrvatske, ali i Bosne i Hercegovine, koji su tijekom tri dana promišljali na temu *Mladi – znak i izazov pastorala duhovnih zvanja*.

Susret je počeo uvodnom molitvom i pozdravom splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića, predsjednika Vijeća HBK za sjemeništa i duhovna zvanja. Nadbiskup se osvrnuo na važnost i značaj pastorala duhovnih zvanja. Istaknuo je da Crkva se nalazi u promijenjenim okolnostima i da se mladi sve teže odlučuju na duhovno zvanje. Potrebna im je duhovna pratnja, i to upravo osobe koja ima cjelovito duhovno bogatstvo svećeničkog ili redovničkog života. Animatorima je poručio da su pozvani ohrabrivati mlade, biti im svjedoci, odgajati ih i pratiti na putu kojim ih Bog zove. Sve nas je potaknuo da s ovog "duhovnog Tabora", poput Isusa siđemo u Kafarnaum - da u svakodnevici djelujemo, svjedočimo i animiramo buduća zvanja.

Slijedio je pozdrav domaćina susreta vlč. Siniše Dudašeka, povjerenika za zvanja Varaždinske biskupije, te izlaganje s. Ane Begić na temu *Internet kao sredstvo etike i tehnike*. S. Ana je istaknula nužnost prisutnosti Crkve na internetu, i to iznošenjem etičkih i moralnih kriterija koji se odnose na to područje. I preko interneta Crkva mora ponuditi svoje odgovore svijetu te graditi civilizaciju ljubavi. Internet je danas sredstvo evangelizacije, a odgoj za njegovo pravilno vrjednovanje i korištenje treba zaživjeti već u sjemeništima. Uza svu prednost tehnologije, mi koji se tehnikom služimo svjesni smo opasnosti da ona postane ideologija (Benedikt XVI.). Zbog toga Crkva treba poučavati mlade kako koristiti tehnologiju za osobni cjeloviti razvoj i na dobrobit drugih.

U nastavku je Marinko Nikolić predstavio tehničku stranu izrade web stranice za duhovna zvanja na nacionalnoj razini. Mišljenja je da bi trebalo organizirati zajednički web portal koji bi objedinio djelatnike u pastoralu zvanja, po primjeru crkve u nekim europskim zemljama. Posebno je istaknuo važnost dobrog planiranja strukture i cilja stranice. Posvijestio je ulogu animatora u ažuriranju web stranice koja ne može i ne smije biti statična.

Fra Marko Medo je predstavio knjigu *Mladi u hodu s Biblijom*, naglasivši da se njome želi pomoći mladima u susretu s Biblijom. Ova knjiga pomaže u izgradnji osobnoga modela pristupa Bibliji, ne samo mladima, nego svima koji se njome budu koristili.

Euharistijsko slavlje, u zajedništvu župljana u crkvi sv. Mihaela Arkandela u župi Sračinec predslavio je mons. Marin Barišić. Pozvao je prisutne na zahvalnost za svećenički, redovnički i obiteljski poziv kao Božji dar.

Drugi dan započeo je molitvom Jutarnje. Vlč. Domagoj Matošević, rektor zagrebačkog sjemeništa na Šalati, održao je predavanje *Pastoral mladih u službi otkrivanja zvanja*. Povezao je pastoral mladih i pastoral duhovnih zvanja. Cilj je svakog pastora pomoći mladima u otkrivanju duhovnog poziva. Istaknuo je da mlade treba postupno i nadasve strpljivo voditi k upoznavanju s Kristom te razvijati svijest da je pastoral mladih raznoliko djelovanje cjelokupne crkvene zajednice. Mladi bi trebali postati protagonisti crkvenog djelovanja, subjekt a ne objekt pastoralnog rada. Nakon predavanja uslijedio je rad u skupinama, potom u plenumu. Jedan od bitnih uvjeta plodnosti rada je otvaranje vrata župe ili samostana mladima, odricanje od komotnosti i naviještanje evanđelja na njima prihvatljiv način.

Predavanje na temu *Vjeroučitelji laici – suradnici u pastoralu duhovnih zvanja* održala je Ana Mlinarić, dipl. teologinja i viša savjetnica za vjeronauk. Naglasak je stavila na razumijevanje identiteta vjeroučitelja laika koji su već dvadeset godina izravni sudionici Crkve po njezinoj sustavnoj prisutnosti u društvu. Cilj je nastave vjeronauka voditi osobu do susreta s Kristom. U tom pogledu nužno je raditi na osobnoj duhovnoj obnovi. Tijekom izlaganja izražena je potreba većeg nastojanja oko evangelizacije, koja se mora događati uz informiranje učenika, i to u kontekstu odgojnog saveza obitelji, škole i Crkve te suradnjom različitih tijela na razini Crkve i države. Vjeroučitelji laici glas su Crkve u školskim klupama. Nakon predavanja je uslijedio kreativan rad u skupinama iz kojega su proizašli neki prijedlozi: gdje i kako ostvarivati suradnju s vjeroučiteljima na županijskim vijećima, stručnim vijećima za vjeroučitelje, u nastavi i različitim katehetskim i vjeronaučnim susretima.

Drugi dan susreta zaključen je svečanim euharistijskim slavljem, na blagdan sv. Uršule, zaštitnice mladih i studenata. Nakon euharistijskog slavlja upriličen je susret s mladima u organizaciji Ureda za mlade varaždinske biskupije.

Posljednje je predavanje *Rad s mladima – znak i izazov pastoralna zvanja* održao don Damir Stojić. On je, govoreći iz osobnog iskustva rada sa studentima, naglasio da ukoliko želimo raditi za zvanja moramo raditi s mladima. Promišljao je o stavovima i osobinama koje animator treba imati u stvaranju kulture zvanja. Svojim je nadahnutim i živim predavanjem potaknuo sve sudionike da “čeznu za višim darima”, da poput sv. Franje postanu “alter Christi”, da budu svjedoci radosno življenog celibata i djevičanstva, da u svojim zajednicama stvaraju toplo obiteljsko ozračje molitve i opraštanja, da postanu snažni duhovni voditelji i pratitelji mladih, da s mladima razlučuju o njihovom životnom opredjeljenju i vode ih do Krista.

Don Damir je poseban naglasak stavio na kulturu zvanja koja ovisi o nekim čimbenicima:

1. Obiteljsko ozračje u našim zajednicama - mladi sve češće dolaze iz razorenih obitelji i traže upravo to ozračje, a može se dogoditi da napuste zvanje ako ga ne nađu.
2. Ozračje jakog duhovnog iskustva – među nama se javlja napast prilagodbe mladima, ali oni doista traže Isusa Krista i molitvu, sakramentalni život.
3. Ozračje apostolata nužno je potrebno ponuditi mladoj osobi koja ima zvanje; činjenica je da u služenju čovjek raste i da apostoli privlače druge apostole.
4. Ozračje duhovnog vodstva - zvanja dolaze preko izravnih kontakata s osobom, ne preko interneta.

U završnici susreta animatora osvrnuli smo se na zaključke prošlogodišnjeg susreta u Lovranu i njihovo provođenje u djelo. Zadnji dan smo imali euharistijsko slavlje u Ludbregu, gdje se ove godine slavi 600. obljetnica ludbreškog čuda.

s. Filipa Smoljo

KONCERT ZA DJECU AFRIKE

Već šesti put Misijska sekcija MI-ovaca iz Solina organizira dobrotvorni koncert u svrhu pomoći djeci u misijama, a na poseban način djeci u DR Kongu, gdje djeluju naše sestre. To je bio razlog da i mi sestre s Lovreta 30. listopada prisustvujemo tom koncertu te da svojom nazočnošću i riječju zahvale pokažemo da cijenimo i podržavamo njihova plemenita nastojanja. Koncert je održan u svetištu Gospe od Otoka.

Župnik don Vinko Sanader je na početku pozdravio sve nazočne i zaželio uspješan nastup. Također je zahvalio za sakupljeni novčani doprinos koji će omogućiti školovanje više djece u misijama.

Zatim je Ivana Eremut, predsjednica Misijske sekcije naglasila da, iako smo kilometrima daleko od onih kojima želimo pomoći, Božja ljubav je ona koja nas spaja, koja ne poznaje granice. Pomažemo da se nabavi hrana, lijekovi i drugo. Ali i molimo, pomažemo duhovno, jer ljudi nisu gladni samo kruha nego i Krista. Poželjela je da ne ostanemo gluhi na zov siročadi iz Konga.

Najprije su nastupila dva dječja zbora iz Solina pod ravnanjem s. Roke Čubelić, služavke Maloga Isusa. Oni su skladno otpjevali tri pjesme, između ostalog, povelili su nas *Tamo gdje palme cvatu*, a kratkim recitalom *Misionar* posvijestili su nam kako svatko od nas može biti misionar, bilo praštanjem, bilo materijalnim darivanjem.

Nakon dječjeg zbora nastupili su opet domaćini – *Papa band* sa svoje tri pjesme. Isto tako s tri pjesme nastupio je VIS *Sperantes* iz Splita. Svi su pjevali iz duše, uživljeni u ono što pjevaju dodirnuli su naša srca.

Posljednji izvođač bila je solistica Sanja Štrk iz Solina koja nam je ljepotom svoga glasa i umjetničkom izvedbom na poseban način dala osjetiti bogatstvo glazbe koja vodi Bogu.

Na kraju koncerta s. Leonka Bošnjak Čovo, provincijalna predstojnica, zahvalila se u svoje ime i u ime naših sestara misionarka župniku don Vinku i kapelanu don Juri, sestrama Malog Isusa, gradonačelniku Solina gospodinu Blaženku Bobanu, a na poseban način mladima iz Solina za plemenitu gestu kojom pomažu naše sestre, odnosno djecu u Kongu. Rekla im je da su pravi misionari, da su most koji svojim dobrim djelima povezuju Kongo i Solin. Ono što nas čini sretnima nisu samo materijalna dobra nego naša dobrotu i humanost kojom usrećujemo druge.

s. Karolina Bašić

50. OBLJETNICA DOMA ZA STARIJE I NEMOĆNE OSOBE LOVRET

Dom za starije i nemoćne osobe Lovret u Splitu obilježio je 50. obljetnicu svoga postojanja i djelovanja naših sestara u njemu. Svečana akademija upriličena je 3. studenoga u velikoj dvorani Nadbiskupskog sjemeništa u Splitu. Euharistijsko slavlje u Domu Lovret 4. studenoga, u zajedništvu s još četrnaest svećenika, predvodio je nadbiskup splitsko-makarski mons. Marin Barišić.

Na svečanosti su nazočili brojni korisnici i djelatnici Doma, volonteri i prijatelji te predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, grada Splita i drugih javnih i kulturnih ustanova. Sudjelovale su brojne naše sestre i sestre Služavke Maloga Isusa, koje zajedno djeluju u Domu od njegova osnutka. Prisutne su bile i predstavnice drugih redovničkih zajednica u Splitu.

Nakon kratke meditacije *Blagoslov jednog starca*, nazočne je pozdravila ravnateljica Doma s. Mirja Tabak. S. Mirja je iznijela kratki presjek povijesti Doma i zahvalila je svima koji su svoju ljubav, plemenitost i dobrotu tijekom 50 godina darivali starijim i nemoćnim osobama u Domu Lovret kao i onima koji su tu pomoć omogućili potrebitima u njihovu domu kroz Službu za pomoć i njegu u kući.

Slijedili su pozdravi, kao i riječi zahvale i ohrabrenja za daljnje djelovanje Doma. Nazočnima se najprije obratio nadbiskup splitsko-makarski mons. Marin Barišić, zatim župan splitsko-dalmatinske županije gosp. Ante Sanader i dogradonačelnik gosp. Jure Šundov.

Glazbeno-scenskim prikazom *Stari albus*, kroz dijalog Bepa i Mare i njihova prijatelja Krišpina, prikazan je život u Domu, povijest nastanka Doma i povezanost s našom zajednicom od zabrane Domaćinske škole, oduzimanja dijela samostanske zgrade i samostanskog vrta, gradnje Doma u samostanskom dvorištu, vraćanja zgrade sestrama i djelovanja sestara u Domu. Glazbene točke izveli su redoviti posjetitelji Doma: bogoslovi nadbiskupskog bogoslovnog sjemeništa, zbor i tamburaški orkestar nadbiskupske klasične gimnazije, dječji zbor *Srdelice*, KUD *Jedinstvo*, klapa *Kamerlengo*, djeca našeg dječjeg vrtića iz Kaštel Lukšića i zbor lovretskih sestara.

Bila je to zajednička proslava Doma u koji je, kako reče ravnateljica s. Mirja u svom govoru, udružena djelatna ljubav djece, mladih, odraslih i starijih ljudi – na slavu Božju i radost svih zajedno!

Od osnutka Doma, tijekom 50 godina njegova postojanja, četrdesetak naših sestara djelovale su u Domu u raznim službama, najduže kao kuharice, njegovateljice i medicinske sestre, a od 1994. godine sestre su preuzele vodstvo Doma. Danas u Domu djeluje šest naših sestara.

s. M. Petra

RIJEČ RAVNATELJICE DOMA NA PROSLAVI

Godine 1961., točnije 22. listopada, otvorena su jedna vrata u našem gradu za prihvata starijih i onemoćalih osoba koje nisu imale mogućnost ostati u vlastitom domu ili ga nisu nikada ni imali. Pred 50 godina otvoren je *Starački Dom Lovret*. Razmišljajući o obilježavanju ove obljetnice, u dobroj se namjeri postavljalo pitanje što se tu uopće ima slaviti. Ljudi u Dom dođu, tu neko vrijeme prožive i zauvijek odu! Pa ipak, gdje god se događa nešto dobro, plemenito i lijepo, ima razloga za slavlje. Ovdje smo stoga da se prisjetimo dobra učinjena čovjeku u nevolji. Ovo je ujedno trenutak zahvalnosti u ime svih onih kojima se u *Domu Lovret* omogućio život dostojan čovjeka. Ovo je osobito prilika da se oda priznanje i izrazi zahvalnost jednoj redovničkoj zajednici koja je, osnažena i vođena Božjim duhom, velikodušno prihvaćala životne okolnosti i izazove, pod cijenu da joj, mimo vlastite volje, preusmjere tijek djelovanja. Stoga, svi vi, dobro došli na ovu značajnu obljetnicu!

Srdačno pozdravljam oca nadbiskupa mons. Marina Barišića! Hvala Vam, oče Nadbiskupe, za duhovnu skrb koju naš Dom ima dodjelom svećenika za duhovne potrebe naših korisnika.

Srdačan pozdrav i velika hvala našem duhovniku Doma Lovret don Pavi Mediću, osobito u ime onih koji to često nisu u stanju izreći! Hvala i svim prijašnjim duhovnicima Doma, kao i ostalim svećenicima na pomoći kad ureba.

Pozdravljam i zahvaljujem ravnatelju Nadbiskupskog sjemeništa don Mladenu Parlovu što smo u ovoj dvorani, a još više za dugogodišnju suradnju svih odgojitelja sjemeništa i našeg Doma!

Pozdrav i zahvala za suradnju rektoru bogoslovije don Borisu Vidoviću sa suradnicima, kao i bogoslovima koji su već duži niz godina volonteri Doma!

Srdačno pozdravljam našeg župana gosp. Antu Sanadera!

Toplo pozdravljam zamjenika župana gosp. Luku Brčića!

Srdačan pozdrav pročelnici Odjela za zdravstvo i socijalnu skrb gđi Heleni Bandalović sa suradnicima!

Pozdravljam zamjenika gradonačelnika gosp. Juru Šundova!

Pozdravljam gđu Romanu Škrabić, pročelnicu upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb Grada Splita!

Srdačan pozdrav članovima Upravnog vijeća našega Doma na čelu s predsjednicom gđom Irenom Gracin!

S nama su brojne sestre redovnice. Pozdrav svima od srca, a na osobit način sestrama Služavkama Malog Isusa s provincijalnom predstojnicom s. Sandrom Midenjak.

Toplo pozdravljam našu provincijalnu predstojnicu Školskih sestara franjevačka, s. Leonku Bošnjak Čovo i sve sestre, posebice bivše i sadašnje djelatnice Doma!

Poseban pozdrav i velika zahvalnost dugogodišnjoj ravnateljici Doma Lovret, našoj s. Ljiljani Todorić!

Lijepo je što su s nama ravnatelji domova za starije i nemoćne osobe, ravnatelji centara za socijalnu skrb, ravnatelji centara za rehabilitaciju, ravnatelji osnovnih i srednjih škola, predsjednici i članovi udruga i klubova, predstavnici kulturnih ustanova našega grada, predstavnici tvrtka s kojima naša ustanova surađuje! Pozdrav i osobita zahvalnost svim volonterima i dobročiniteljima; svim prijateljima Doma Lovret!

Naša zajednica Školskih sestara franjevačka Provincije Presvetog Srca Isusova u Splitu djeluje od 1904. godine, kada su sestre na poziv biskupa Nakića došle u Split da obnove zajednicu Trećoredica pri drevnom samostanu Sv. Ciprijana u Bosanskoj ulici, a s ciljem odgoja mladeži. U gotovo nemogućim uvjetima, ali s velikim pouzdanjem u Božju providnost, s višestrukim zajmom, sestre počinju 1913. godine s gradnjom samostana na Lovretu, a već 1914. godine otvaraju *Djevojačku školu poljodjelstva i kućanstva*, prvu školu takve vrste na ovim prostorima. Nažalost, već 1946. godine zabranjen je rad škole. Štoviše, zakonom o nacionalizaciji, sestrama je oduzeto više od polovice samostanske zgrade u koju su komunističke vlasti uselile đački dom te tri dijela zemljišta sa sjeveroistočne strane samostana na kojemu su bile gospodarske zgrade, praonica rublja i ostale pomoćne prostorije za život i rad.

Godine 1959. državne su vlasti donijele odluku da se na oduzetom zemljištu, na sjevernoj strani okućnice, uz sam samostan, sagradi starački dom. U samostanskoj Kronici od 19. kolovoza 1959. godine stoji zapisano: "Radnici počeli rušiti naš samostanski zid, da učine

ulaz u vrt gdje će se graditi dom za starice. U Tebe se Gospodine ufamo. O da ne budemo postideeni dovijeka!” Gradnja Doma trajala je nešto više od dvije godine. Dom je, dakle, otvoren 22. listopada 1961. godine, a prve korisnice Doma bile su starice, njih 54, koje su do tada bile smještene u nacionaliziranom dijelu samostana sestara milosrdnica u Bribirskoj ulici br. 6. (usp. Kronika Provincijalne kuće – Bribirska 6, Arhiv sestara milosrdnica Splitske provincije Navještenja Gospodinova)

Teškom mukom, nakon više uzastopnih molba državnim vlastima, Školske sestre franjevke dobile su odobrenje za zaposlenje nekoliko sestara u novosagrađenom Domu na Lovretu. Iz samostanske Kronike navodim riječi gosp. Vučetića, člana Socijalne zaštite u gradu: “... možete u Domu starih uposliti svoje sestre. To će Vam biti i kao naknada što smo Vam oduzeli zemljište.” Dopuštenje za posao u Domu dobilo je pet naših sestara franjevaka i šest sestara iz Družbe sestara Služavki Malog Isusa. Neke od ovih prvih jedanaest sestara odradile su u Domu cijeli svoj radni vijek. U jednom te istom Duhu, te žrtvi i molitvi ove su dvije naše redovničke zajednice punih 50 godina zasigurno u svoj rad ugrađivale, i na druge prenosile, ono nešto što je Dom Lovret činilo posebnim, a to je pristup nemoćnomu čovjeku prema mjerilu Evanđelja: “Što učinite jednom od moje najmanje braće, meni učinite” (Mt 25,45).

Ostvarenjem vječnoga sna Hrvata za svojom državom, tj. osamostaljenjem Hrvatske države i zakonom o povratu Crkvi oduzete imovine, Školske sestre franjevke 1994. godine, kao naknadu za oduzetu imovinu dobivaju u trajno vlasništvo Dom Lovret. U ostvarenju ovoga djela zahvalni smo ondašnjem ordinariju ocu nadbiskupu mons. Anti Juriću za pomoć i potporu, gosp. Franji Dubroviću, predstojniku Komisije za odnose s vjerskim zajednicama pri RH, gosp. ing. Anti Lijiću na čiju smo pomoć i savjet uvijek mogli računati, te gosp. Anti Vučići, ondašnjem ravnatelju svih triju državnih domova u Splitu.

Iako je vrijednost oduzetoga sestrama bila znatno veća od vrijednosti Doma, sestre, svjesne teškog stanja novonastale hrvatske države, koja je još bila i dijelom okupirana, dale su Ministarstvu rada i socijalne skrbi objekt za djelatnost u socijalnoj skrbi bez najma. Slijedom tako sklopljenog ugovora, Ministarstvo, a od 2002. godine Splitsko-dalmatinska županija, kao osnivač, ulagali su financijska sredstva u postupnu obnovu zgrade u svrhu razvoja djelatnosti. Iskreno smo zahvalni na velikodušnosti i dobroj suradnji sa svim službama odjela socijalne skrbi na razini Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, kao i na razini naše Županije i Grada!

Veliku ulogu u obnovi objekta, kao i u predstavljanju Doma i vođenju same ustanove imala je donedavna ravnateljica s. Ljiljana Todorić koja je tu službu obnašala punih 17 godina, te sve svoje snage i ljubav ugradila u unapređenje kvalitete života starijih i nemoćnih osoba. Svoju sposobnost, umijeće i iskustvo na području socijalne skrbi s. Ljiljana je proširila i kroz osnivanje *Udruge Lovret* i otvaranje *Centra Matošić*. Bogu hvala za sve dobro koje je preko ovih služba učinjeno potrebitima u našem gradu i šire!

U Domu Lovret, nakon kategorizacije, na smještaju je 107 korisnika od kojih je većina teže pokretnih i nepokretnih; pedesetak je korisnika u vanjskoj njezi, a na oko 80 adresa dostavlja se ručak iz domske kuhinje. U unutarnoj i vanjskoj djelatnosti Doma zaposlena su 72 djelatnika koji svi zajedno, u neprekinutom lancu brižno skrbe o našim korisnicima.

Hvala našoj socijalnoj radnici gđi Snježani Serdarević, radnoj terapeutkinji gđi Azinki Dragošević koje predano i stručno rade svoj posao! Hvala svim bivšim socijalnim radnicima, od kojih bih istaknula gđu Miru Donadini koja svoju ljubav i iskustvo i danas, kada je u mirovini, velikodušno dijeli našim korisnicima. Kako je gđa Mira shvaćala rad svakoga djelatnika u službi starije i nemoćne osobe, najbolje svjedoče njezine riječi

upućene djelatnicima s naslova "OUR-a aktiva direktora i stručnih radnika socijalne zaštite odraslih i starih osoba" iz 1990. godine: "Starost je ovisna o tvojoj i mojoj snazi, umijeću, pogledu i osmijehu, o tvomem i mojem poštenju, raspoloženju i ona te čeka svakog jutra, u svakoj smjeni, naučila je tvoj raspored rada i raduje se tvomem dolasku, tvojoj pomoći! Tvojoj riječi! Pa ne zaboravi kakav dolaziš i kako pristupaš ovom svetom poslu, jer ono što ti nisi dao i uradio, ne mogu ja dati umjesto tebe. Starost treba i tebe i mene jednako mnogo!"

Od samoga početka preuzimanja Doma od strane sestara, odjel za pojačanu njegu vodi naša s. Maristela Bašić. U stručnost vođenja ove službe i rada medicinskih sestara i njegovateljica uvjerali su se i to potvrđuju i službene institucije, kao i sami korisnici i njihove obitelji i skrbnici. Hvala svim bivšim i sadašnjim djelatnicama službe pojačane njege! Samo Bog vidi ovaj njihov danonoćni rad. Uz redovito pružanje medicinske skrbi i njege, uputiti riječi utjehe i nade, biti spreman na duhovnu pomoć, pratiti bolesnika u trenucima njegova prijelaza u vječnost, mogu samo duhom jake osobe. Hvala svim kućnim liječnicima Doma, našoj dr. Aniti Orhanović, medicinskom osoblju KBC-a Split i svim medicinskim službama u našem gradu za susretljivost u pružanju medicinske pomoći i skrbi našim korisnicima!

Hvala s. Jozefi Lučić koja znalački i požrtvovno vodi ekonomsku i prehrambeno-tehničku službu u Domu! O urednosti i održavanju kuće i okućnice nerijetko se čuju najljepše pohvale. Kako bi svakodnevni život bio dobro organiziran, uključene su brojne službe: kuharice, servirke, spremačice, pralje, vrtarice, vozači, kućni majstor, naši dobavljači! Hvala svima! A da bi svaki korisnik dobio svoje rublje, punih 17 godina o tome brine, ručno bilježeći svaki komadić, i to dragovoljno radi - naša s. Elizabeta Župić.

U osnivanju Doma kao samostalne ustanove 1994. godine i formiranju računovodstveno-kadrovske službe svoje znanje i iskustvo ugradila je gđa Mirjana Šperanda. Njoj i djelatnicama gđi Veri Alebić i gđi Mariji Šimleša koje su od početka osamostaljenja Doma u ovoj službi, kao i ostalim bivšim i sadašnjim djelatnicima u administraciji iskrena hvala!

U nemogućnosti da se udovolji brojnim zahtjevima za smještajem, godine 1995. pri Domu Lovret otvorena je služba *Pomoć i njega u kući* i povjerena s. Emi Damjanović (poznatoj Časnoj na bicikli). Mislim da svi mi koji smo se imalo upoznali s radom ove službe, dijelimo mišljenje da djeluje zadivljujuće dobro i da je preko nje na čudesan način, dobri Bog pokazao svoju ljubav i dobrotu na djelu tolikim potrebnima, siromašnima i napuštenima u našem gradu. Hvala svima koji zajedno sa s. Emom iznalaze put do najpotrebnijih: Centru za socijalni rad, Upravnom odjelu za socijalnu skrb grada Splita, RETO centru – prijatelji nade NE drogi, i drugim službama u gradu.

Mi školske sestre franjevke, u nemogućnosti da potpunije djelujemo u svojoj karizmi, tj u odgoju mladeži, iznalazile smo uvijek, s Božjom pomoću, način kako u postojećim mogućnostima i uvjetima ostati vjerne svome poslanju. Svjedok tome je i tolika povezanost Doma s kulturnim i prosvjetnim ustanovama.

Nemoguće je bilo u ovome programu angažirati toliku djecu i mlade koji prigodno našim korisnicima poklanjaju svoje vrijeme, svoju ljubav i umijeće, i to daleko od javnosti - u skrovitosti Doma. Danas će dio njih ovaj naš susret obogatiti i uljepšati svojim umijećem - riječju, pjesmom i pokretom. Svima hvala od srca! Posebna hvala studentima Umjetničke akademije: Petri, Peri, Bojanu i Marijanu! Velika hvala ton-majstoru gosp. Ivici Biliću!

Hvala nastavnicama i djeci koji su za ovu prigodu priredili izložbe dječjih radova! Hvala svima koji su na bilo koji način pridonijeli ljepoti ovog radosnoga druženja! Dom Lovret je bio i jest udružena djelatna ljubav djece, mladih, odraslih i starijih ljudi - na slavu Božju i radost svih zajedno!

Tu je najveći razlog našeg slavlja!

Ovo je, dakle, slavlje svih sudionika životne zbilje kroz minulih 50 godina rada Doma!

Ovo je proslava života u smiraju;

ovo je proslava tihe patnje u bolesti i nemoći;

ovo je proslava dostojanstvenog umiranja tolikih izvan kruga svoga obiteljskog doma!

Ovo je, nadasve, proslava Božje ljubavi na djelu, i dobrote svih vas, svih onih koji su je nemoćnoj osobi pružili!

Neka ovo bude poticaj svima nama koji to i danas činimo, da ne malakšemo!

Za sve darovano i učinjeno zahvalit ćemo Svemogućemu Bogu sutra na najizvrsniji način – zahvalnim Euharistijskim slavljem u našem Domu koje će predvoditi naš otac Nadbiskup!

Hvala vam lijepa!

s. Mirja Tabak, ravnateljica

DUHOVNA OBNOVA ZA DJELATNIKE DOMA LOVRET

U istom se dvorištu susrećemo, pozdravljamo, kratko porazgovaramo i svatko otiđe svojim putem. Neki su tu od samih početaka, drugi dolaze i odlaze. I tako već pedeset godina žive i rade generacije školskih sestara franjevačka lovretske zajednice i djelatnici Doma za starije i nemoćne osobe Lovret. Iz toga i takvoga suživota rodila se ideja da se prigodom obilježavanja pedeset godina djelovanja Doma održi duhova obnova za djelatnike Doma u našem samostanu na Lovretu.

Prvi je susret 24. rujna predvodila s. Andrea Nazlić na temu *Sloboda i opraštanje temeljena na biblijskom tekstu Povratak izgubljenog sina*. Drugi susret je predvodila s. Karolina Bašić 1. listopada, na temu *Da vaša radost bude potpuna* (Iv 15,11).

Djelatnice Doma odazvale su se na susret pomalo bojažljivo i s velikim upitnikom. No, početna je nesigurnost brzo iščeznula. U razgovoru sam doznala da je ovakav tip susreta za mnoge bio pozitivno otkriće i dragocjeno iskustvo. Očekivali su “jednu duhovnu propovijed”, a dobile radionicu koja je, i onima koje se teško otvaraju, pomogla i ohrabrila ih da izreknu svoja pitanja i poteškoće. Posvjedočile su da su se mimo svih očekivanja na obnovi osjećale “dobro, smireno i raspričano”. Posebno je bilo zanimljivo kada su se, odgovarajući na pitanja o izgubljenom sinu, starijem bratu i milosrdnom ocu, počele nalaziti u svakom od njih. Na kraju su napisale svoje dojmove:

Ovo okupljanje je za mene jedno veoma pozitivno iskustvo. Navelo me da promislim o nekim stvarima u svome životu. Posebno mi se sviđa slika oca koji bezuvjetno oprašta svom sinu i drugoga nagovara da prihvati svoga brata. Sebe pronalazim u slici starijega sina. Znati i moći oprostiti, živjeti u slobodi jako je teško.

Bože, hvala ti što si mi darovao vrijeme da mogu sudjelovati na duhovnoj obnovi. Potaknuta sam razmišljati na način na koji to nisam nikada činila, upoznavati sebe i druge na jedan drugačiji način. Hvala ti za ovaj dar. Oče, daj da ponesem u svoj dom mir, ljubav i opraštanje, da budem bolja osoba sebi, obitelji i radnim kolegama. Hvala ti što me prihvaćaš sa svim mojim manama i uvijek me primaš kada ti se odlučim vratiti.

Kroz ovo sam vrijeme na trenutak zaboravila svoje svakodnevne brige. Ovakvo druženje zasigurno otvara ono što postoji u nama, ali je potreban poticaj da se otvorimo i da spoznamo da se može biti bolji prema sebi i prema drugima.

Na samom početku osjetila sam da sam dobro došla, da mi je tu mjesto, upravo me u tom trenutku obuzeo mir i zbog toga sam vrlo zahvalna i sretna. Uživala sam u ovom duhovnom susretu bolje upoznavajući sebe i druge.

Ovaj me susret potiče na daljnji rad na sebi. Drago mi je da smo bile ovako iskrene. Sada smo još bliže. Shvatila sam da svi želimo biti bolji, više ljudi, i da treba manje očekivati od drugih.

Nakon sudjelovanja na zajedničkoj molitvi Večernje sa sestrama, nastavile smo druženje uz okrjepu tijela i ugodnom razgovoru. Rastale smo se sa željom da ovakvih susreta bude još.

Sabrala: s. Andrea Nazlić

HODOČAŠĆE U SVETU ZEMLJU

Riječ koja u sebi uključuje znak svetosti u čovjeku budi osjećaj strahopoštovanja i ljubavi prema Bogu izvoru svake svetosti. Spremajući se na put u Svetu zemlju nisam ni slutila koliko će dobrih i pozitivnih emocija u meni i na mene ostaviti put u Isusovu domovinu. Od prvog dana kad je moja noga stupila na to sveto tlo izgledalo mi je po evanđeosku kao da nisam u onom svome svakidašnjem poslu i svijetu, već u nekom novom svijetu u kojeg sam oduvijek željela doći ili, barem za kratko, biti njegov dionik. Svaki korak od mjesta do mjesta, koliko god me privlačio radoznalošću što ću vidjeti, još me više ispunjavao ozračjem mira i radosti što hodim putovima kojima je moj Gospodin i Učitelj hodio. Grupa koju je predvodio fra Miro Modrić i gđa Nataša Bulić na trenutke me vraćala u Isusovo vrijeme i kao da sam bila u onom mnoštvu pobožnog naroda koji je upijao svaku Isusovu riječ.

Naše hodočasničko zajedništvo dolazilo je, iz dana u dan, do punog izražaja kroz skladnost i međusobno razumijevanje svih sudionika, jer uistinu nikome ništa nije bilo teško.

Svaki novi dan bio je kao biser na prelijepoj, i nikada do kraja dovršenoj ogrlici. Za malo vremena toliko toga vidjeti, toliko put prevaliti a ne osjetiti zamor, dosadu ni bilo kakvu malaksalost, zasigurno je dar Božji povezan uz povijesnost, ljepotu ali nadasve uvijek prisutnu misao - Isus, naš Spasitelj hodio je ovim istim putovima.

Uistinu Sveta zemlja je mjesto koje u čovjeku ispuni mnoge praznine i rasvijetli mnoge neosvijetljene staze ljudske svakodnevice. Lijepo zapisa Henry Maret: "Osobina je dubokih misli, da izgledaju tako jednostavno, da nam se čini, da su naše vlastite." Hodočasteći po svetim mjestima uz riječi Svetoga pisma, mogu i ja sada kazati: Sveta je zemlja u mom srcu kao i moja Domovina.

Svetopisamske riječi: "Gospodine dobro nam je ovdje biti" uistinu su ne samo zaživjele po dolasku u Svetu zemlju, već su nas pratile cijelim putem, a vjerujem da će nas još dugo pratiti i nadahnjivati u našem svakidašnjem hodu.

S. Andrea i ja od srca zahvaljujemo svojoj zajednici koja nam je omogućila hodočasnički put u Svetu zemlju u prigodi naše 25. godišnjice redovničkoga života.

s. Vesna Lapenda

DOGAĐANJA U ARBANAŠKOM SAMOSTANU

Postoji li 'vrijeme', koliko nas ono zanima – jer nam dani lete te spoznamo kako nismo sve stigli učiniti. Toliko se toga događa u našoj samostanskoj zajednici da je teško izdvojiti bitno od manje bitnoga. Ovdje stoji pitanje: Ima li što nebitno? Donosimo neka zanimljivija događanja kako biste i vi bili dio naše stvarnosti.

Naša velika samostanska dvorana je sve posjećenija i traženija za razna okupljanja. U njoj se sve češće događaju predstavljanja knjiga, razne proslave, pa i, po prvi put, prikazivanje filma. Duhovne obnove za mlade i za odrasle naša su aktivnost od dolaska u nove prostore. Samostan iz dana u dan sve više osmišljava i opravdava svoje postojanje.

Blagdan sv. Franje proslavile smo zajedno s našim susjedima i prijateljima, euharistijskim slavljem u našoj kapeli i zajedničkim doručkom u ugodnom druženju. Pohodili su nas i učenici OŠ Krune Krstića iz našeg susjedstva u kojoj kao vjeroučiteljica djeluje naša s. Antonija Jurić. Došli su upoznati, čuti i iskusiti Franjinu baštinu koja se najbolje može opisati molitvom Ivana Pavla II: „Ti koji si u svome srcu nosio probleme svojih suvremenika, pomози nam, ...da prigrlimo zbivanja ljudi našeg vremena..., da ih prevedemo na jednostavni i plodonosni jezik Evanđelja. Pomози nam sve riješiti po evanđeoskom ključu“.

Tri dana, od 28. do 30. listopada, u našem samostanu boravili su članovi Frame zadarsko-šibenskog bratstva. Održana je I. područna škola animatora i seminar za voditelje formacije. Puni pozitivnih dojmova otišli su svojim domovima, a 3. prosinca održali su u našim prostorima i sjednicu područnog vijeća Frame.

Djeca iz OŠ Krune Krstića, česti su posjetitelji naše zajednice. Već drugu godinu uključeni su i u međunarodni katolički projekt *Milijun djece moli za mir i jedinstvo*. Tim povodom, 18. listopada, u našoj dvorani su za njih održane radionice, kroz koje su spoznavali što mogu učiniti za mir u srcu, u obitelji, u školskoj učionici i u društvu u kojem žive.

Po drugi put kod nas se dogodila i proslava obljetnice djelovanja Hrvatske katoličke udruge medicinskih sestara i tehničara Zadar, sedamnaesta po redu, 5. studenoga, u prepunoj velikoj dvorani.

U kratkom vremenu predstavljene su dvije knjige. Dana 21. listopada u organizaciji župe Gospe Loretske predstavljena je knjiga o. Mije Nikića *Očima psihologa teologa*. U srijedu 30. studenoga predstavljena je knjiga *Zrake svjetlosti – iz srca majke Elvire*, u organizaciji zajednice *Cenacolo* iz Jankolovice pokraj Biograda. Između ostalih o knjizi je govorio i zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić. Nakon predstavljanja knjige naš Nadbiskup i drugi predstavljači zajedno su posjetili sestre u samostanu i uz zajedničko blagovanje zadržali se u ugodnom druženju.

Naš župljanin Bernard Kotlar 11. prosinca premijerno je prikazao svoj novi film *Kroz Arbanase*.

U više navrata, pod vodstvom naših sestara, održane su duhovne obnove za srednjoškolsku mladež, djecu sedmih i osmih razreda osnove škole, roditelje prvopričesnika koje katehiziraju naše sestre, za roditelje djece iz našega dječjeg vrtića, za gospođe iz molitvene zajednice koja se redovito utorkom okuplja u našem samostanu.

Najpoznatija izjava o vremenu dolazi nam od sv. Augustina. Kada su ga pitali što je vrijeme odgovorio je: "Kad me ne pitaju, znam; kad me pitaju, ne znam." Dobro je da vrijeme teče i da u njemu trenutke 'svoga' vremena možemo darivati bližnjima. Bog blagoslovio naše darivanje!

s. Marta Škorić

IZ ZADARSKOG DJEČJEG VRTIĆA

Početak nove pedagoške godine

Već tradicionalno na početku nove pedagoške godine - o blagdanu sv. Franje - djelatnice dječjeg vrtića Jordanovac zadarske podružnice organiziraju roditeljski sastanak i svetu misu za djelatnice, roditelje i djecu.

U utorak 27. rujna 2011. u samostanskoj dvorani održan je roditeljski sastanak na temu *Program rada u vrtiću i uloga pedagoga u vrtiću*. Nazočilo je oko četrdesetak roditelja. Uz odgojiteljice sastanak je animirala pedagoginja Evica Jerković, koja u svim privatnim dječjim vrtićima grada Zadra obnaša službu pedagoga.

Na početku susreta riječ dobrodošlice svima prisutnima uputila je voditeljica vrtića s. Miranda Škopljanac-Maćina. Potom je gđa Evica pozvala roditelje da se međusobno predstavite i tako bolje upoznaju, te da iznesu što očekuju od vrtića. Roditeljske su izjave uglavnom išle u smjeru religioznih očekivanja. Oni žele da se njihova djeca u vjerskom vrtiću obogaćuju duhovnim vrednotama koje su im potrebne za njihov vjerski rast i za cjelovit razvoj osobnosti. Pedagoginja je predstavila svoju ulogu u vrtiću. Naglasila je važnost partnerskih odnosa između roditelja i odgojiteljica te roditelja i pedagogije, te da će ona svake srijede biti u našem vrtiću, promatrati napredak djece i pomagati odgojiteljicama u njihovom radu s djecom.

U srijedu 28. rujna, u samostanskoj kapeli upriličeno je euharistijsko slavlje koje je predvodio fra Diego Deklić. U prigodnoj propovijedi pozvao je najmlađe da budu radosni, jer se za njih brinu njihovi roditelji, bake, djedovi. Posvijestio je da je Bog naš dobri otac koji se brine za sve nas i dobro zna što nam je potrebno. Maleni mogu biti uzor nama velikima, kazao je fra Diego, jer su bezbrižni i znaju se osloniti na drugoga. Pozvao nas je da na početku pedagoške godine stavimo svoje povjerenje u Isusa Krista koji će nas voditi u svakom danu.

Dani kruha

Početak mjeseca listopada u našem dječjem vrtiću imamo niz prigoda u kojima, poput sv. Franje, zahvaljujemo Bogu na svemu stvorenome. Na poseban način zahvaljujemo na plodovima zemlje, osobito na daru kruha kojega svaki dan blagujemo. S djecom u molitvi Očenaša svaki dan molimo *Kruh naš svagdanji daj nam danas*, često pjevamo pjesme o kruhu: *Kruh koji dijelimo, Kruh naš, Bože, dao si nam ti*.

Kako bismo im posvijestile dragocjenost Božjih darova, redovito upriličujemo proslavu Dana kruha i zahvaljivanja za sve plodove zemlje. Ove godine bilo je to 7. listopada. U danima koji su prethodili proslavi odgojiteljice su metodički obradile neke prigodne teme među kojima i prisposobu o kvascu kojoj je cilj otkrivati tajnu snagu kojom se kraljevstvo Božje širi i raste u srcima ljudi.

U prikazu *Od zrna do kruha* djeca su promatrala pšenično zrno na njegovu putu do kruha. Doznali su da se malo zrno sije u zemlju. Tamnoj je zemlji povjereno i u njoj gubi svoje lice. Umire da bi raslo. Iz jednog zrna raste klas s mnogostruko umnoženim zrnima. Kroz ovu priču djeca se susreću s onim što se u ljudskom životu naziva nesebično predanje: valja umirati da bi nastalo nešto novo, treba se nesebično davati da bi se dobro umnožilo, iskusiti smrt da bi se živjelo. Zrnje se melje i gubi svoj lik. Ono što zrnje u sebi krije u mljevenju se oslobađa kao snaga. Dok se daje i blaguje, kruh postaje snaga života. Tom snagom čovjek razvija svoj život. U kruhu kao znaku otkriva se da svako nesebično predanje stvara život.

S djecom smo zajedno mijesili kruh, zatim smo promatrali kako se tijesto diže i kako se peče. U razdijeljenom kruhu susreće se snaga zemlje, vode, zraka, sunca te snaga ljudskog uma koji planira i snaga ljudskog srca koje ljubi. U kruhu kao da se u jedno povezuju tvar i duh, ono što je dolje i ono što je gore, zemaljsko i nebesko. U podijeljenom kruhu ljudski duh je preoblikovao tvar i snagu zemlje i dao joj novu kakvoću života. Kada lomimo i dijelimo svoj kruh, onda na zemlju silazi komadić neba, nebesko ispunja srce ljudi i razveseljava ih.

Djeca su također sa svojim roditeljima mijesila kruh i donijela ga na vrtićku proslavu. Neki su kupili različita peciva i donijeli ih u vrtić. Odgojiteljice su za ovu prigodu u dvorani pripremile stolove a na ulazu u vrtić ukrasile prostor gdje su djeca s roditeljima odlagala kruh.

Don Marijan Lovrić, župni vikar župe Gospe Loretske, blagoslovio je doneseni kruh. Tom prigodom je djeci postavljao pitanja o kruhu, a ona su na svoj djetinji način iskreno odgovarala. Primjerice, na pitanje: Koji je najbolji kruh, Mateo koji ima 5 godina, odgovorio je: JA.

Obilježavajući Dane kruha, djecu potičemo na zahvalnost prema Bogu Stvoritelju, posvjescujući im važnost kruha kao izvora života te ih učimo solidarnosti s onima koji ga nemaju.

Adventska duhovna obnova

U subotu 3. prosinca u 18 sati, u našem dječjem vrtiću organizirali smo adventsku duhovnu obnovu za roditelje, odgojitelje i osoblje vrtića. Susret je animirala s. Marta Škorić.

Na početku je sve prisutne pozdravila voditeljica s. Miranda Škopljanac Mačina, nakon čega je uslijedilo izlaganje s. Marte. Tema je bila: *Simbolika adventa*, a susret se sastojao od dva dijela. U prvom dijelu bilo je govora o vremenu došašća, što ono zapravo znači i koliko nam je važno ovo vrijeme.

U drugom dijelu uslijedila je meditacija pod nazivom *Budni budite*, koja je u svima ostavila dubok i jak dojam.

Susret smo zaključili molitvom *Božji dolazak* od Stjepana Lice. Potom je slijedilo druženje i kratki osvrt na doživljeno.

Pohod sv. Nikole

U utorak 6. prosinca, u naš vrtić je došao sv. Nikola. Po prvi put nam je sv. Nikola došao u poslijepodnevnim satima. Djeca i roditelji su svečano i s nestrpljenjem, pa i pokojom suzom, dočekali "sveca" u velikoj dvorani samostana pjesmom *Sveti Niko svijetom šeta i traži djecu svoju*.

Kada su ga ugledali, uzbuđenju i radosti djece nije bilo kraja. Ana, Ena i Karlo su ga recitacijama i čitanjem pisama pozdravili, zaželjeli mu dobrodošlicu i zahvalili mu što je i ove godine došao i donio darove.

Sv. Nikola je bio više nego originalan, dobro primljen i u izvrsnoj animaciji je podijelio darove, na veliko zadovoljstvo i djece i roditelja.

s. Lucija Bilokapić

SVEČANI ZVUCI IZ SVIJETA

Adventske i božićne pjesme iz cijelog svijeta s vremenom su postale tradicionalni repertoar raznih priredbi i manifestacija koje se događaju u božićnom vremenu. To nije ništa neobično. Međutim, i na tom planu mogu se aranžirati izvanredni programi i upriličiti posebni događaji. Upravo se jedan takav zbija na 2. nedjelju došašća, točnije 4. prosinca 2011., u župi Marijinog uznesenja u Griesheimu kad je prvi put upriličen adventski koncert različitih kultura na kojemu su adventske i božićne pjesme predstavili i izvodili zborovi i instrumentalni ansambli iz cijeloga svijeta, i to u narodnim nošnjama svake zemlje.

Organizator ove adventske večeri, njemačka katolička župa, pozvala je zborove zajednica drugih materinjskih jezika. I svi, baš svi, su se odazvali: Hrvati, Portugalci, Eritrejci, Talijani, Ukrajinci, Filipinci i indonezijski 'udarački orkestar'. Svojim glazbenim točkama

su obradovali slušatelje u posve ispunjenoj crkvi Marijinog uznesenja. Ponuđen bijaše višeglasni glazbeni događaj. Iako slušatelji nisu mogli razumjeti svaki tekst, ipak im je bilo omogućeno kroz najavu naslova i zahvaljujući temperamentu zborova ponešto naslutiti od sadržaja izvedenih pjesama.

Dojmljivo bijaše meditativno raspoloženje malog ukrajinskog zbora, glasovna snaga hrvatskog zbora s 60 članova, oduševljenje i virtuoznost dvaju talijanskih zborova, punina filipinskog zbora, veselost portugalske grupe, živahnost Eritrejaca s pratnjom bubnjeva te indonezijski udarački orkestar. Svaki pojedini ton i pjesma svakog zbora je, tek u suglasju s drugima, dobio svoj posebni čar.

Ovaj je koncert, zahvaljujući raznolikosti nacionalnih nošnji, bio, ne samo glazbeni događaj, nego nešto puno više – događaj koji budi optimizam i vodi vodi većem i dubljem jedinstvu katoličkih zajednica u Frankfurtu.

Hrvatski zbor je nastupio s tri četveroglasne pjesme pod vodstvom naše s. Pavlimire Šimunović. U njihovoj su izvedbi slušatelji čuli pjesme: *Ima Boga* (I. Žan), *Ecce virgo* (S. Grgat) i *Isus Krist* (A. Klobučar). Brojnom zboru koji se predstavio snagom glasa i usklađenošću u pjevanju, organizator i slušatelji su odali priznanje srdačnim i dugim pljeskom, te riječima hvale i zahvale što su doprinijeli ljepoti i značaju ovoga susreta. Posebno priznanje je odano s. Pavlimiri i njezinom trudu, a time i našoj Zajednici kao i svim Hrvatima u Frankfurtu, jer je Hrvatska i njezina povijest - koja se u svojoj povijesti uvijek oslanjala na Krista i pouzdanje da ima Boga – predstavljena bogatom pjesmom, svojom zastavom i simbolom Višeslavove krstionice.

s. Magdalena Višić

NIKOLINJSKO-BOŽIĆNA PROSLAVA ZA DJECU AFRIKE

Hrvatska katolička župa Main-Taunus/Hochtaunus organizirala je u subotu 10. prosinca u dvorani Stadthalle u Kelkheimu nikolinjsko-božićnu proslavu, od koje je prihod od 3000 eura upućen za siromašnu djecu u DR Kongu u Africi, gdje djeluju školske sestre franjevke Provincije Presvetoga Srca Isusova iz Splita.

Sve je na početku pozdravio župnik fra Marinko Vukman istaknuvši: “Okupili smo se i ove godine u svečanom ozračju dvorane Stadthalle u Kelkheimu na našoj tradicionalnoj nikolinjsko-božićnoj proslavi. Došli smo u ovu dvoranu s područja cijele naše župe, ali i šire, na čemu vam od srca zahvaljujem, u svoje osobno ime, u ime pastoralne suradnice s. Magdalene Višić, članova župnog vijeća i svih vjernika naše župe. I ova proslava, kao i gotovo sve naše proslave, ima humanitarno značenje, tako će čisti prihod od proslave biti upućen djeci u Africi, u državu Kongo, u kojoj djeluju naše školske sestre franjevke

Provincije Presvetoga Srca Isusova iz Splita, kojoj pripada i naša s. Magdalena. Zato već sada, hvala vam na odazivu i pomoći”, kazao je fra Marinko koji je posebno obradovao najmlađe dolaskom svetoga Nikole. Potom je nekoliko riječi kazao o sv. Nikoli, zaštitniku djece, pomoraca, djevojaka, siromaha, studenata, farmaceuta, pekara, ribara, zatvorenika, trgovaca, putnika, otoka Sicilije, pariškog sveučilišta i mnogih gradova širom svijeta. “I u našoj su domovini mnoge crkve podignute u čast tom dragom svecu. I dok s nestrpljenjem očekujemo dolazak dragog nam sveca, još jednom koristim priliku zahvaliti svima koji su na bilo koji način doprinijeli uspjehu ove lijepe večeri.”

Na proslavi je sudjelovao i konzul Generalnog konzulata R. Hrvatske iz Frankfurta Damir Sabljak sa suprugom i djecom. U bogatom programu sudjelovali su predškolci, zbor djece i mladih pod vodstvom s. Magdalene Višić, te mali, srednji i veliki folklor pod vodstvom Martine Višić, Klare Banovčić i Dražene Brešić, a po prvi put i djeca hrvatske dopunske nastave pod vodstvom svojih učiteljica, koja su izvela prigodni igrokaz. Potom je na pozornicu došao sveti Nikola. Nakon što je djeci i svima okupljenima uputio prigodnu riječ, najmlađima je podijelio darove. Priređena je i bogata tombola, a u zabavnom programu nastupio je pjevač Alen Nižetić uz pratnju glazbenog sastava “Esspresso”. Program je vodila koordinatorica hrvatske nastave u Hessenu i učiteljica u području Main-Taunus/Hochtaunus Smiljana Veselić-Vučina.

Adolf Polegubić

BOŽIĆNE ČESTITKE

Dođi Gospodine Isuse. Željno te čekamo svi, a posebno one duše koje su ranjene od moćnika ovoga svijeta. Utješi ih, ohrabri ih, da budu još više okrenute prema tebi Gospodaru povijesti.

Drage sestre diljem naše Družbe, bolesne, starije i mlađe. Na dobro vam došlo porođenje Isusovo. Nova 2012. godina bila vam ispunjena Kristovim mirom i blagoslovom.

Molimo za vas i šaljem srdačne pozdrave svakoj osobno.

Vaše sestre iz Sv. Mihovila, Zadar

***

Mir, ljubav i radost neka Sveto rođenje Isusovo donese u svako srce, u svaku našu Zajednicu.

Svim sestrama sretan Božić i blagoslovljenu novu 2012 godinu žele

vaše sestre iz kraljevskog grada Knina

***

I nastani se među nama. (Iv 1,14)

Božja nazočnost među nama neka nas potakne da još dublje živimo svoje zajedništvo s Kristom i međusobno.

S ovim mislima želimo svim sestrama, prijateljima i dobročiniteljima naše zajednice čestit Božić i blagoslovljenu Novu godinu.

Sestre iz Sinja

***

Ti si ljubav koju valja ljubiti. Ti si mir koji valja širiti.

Sretan Božić i Novu godinu od srca želimo i čestitamo cijeloj našoj Zajednici a posebno bolesnim sestrama.

Vaše sestre iz Paga

***

Otvorimo širom vrata svoga srca i svojih zajednica Nadi koja oživljuje, Kristu. Konkretnim činom jer on je sasvim blizu. Pristupiti onima na rubu, probuditi i upaliti u njima svjetlo nade znači donijeti Krista današnjem čovjeku, našem bratu i sestri.

Drage sestre diljem Družbe i Provincije, nošene Kristom koji daje smisao našem *biti* i djelovati želimo vam sretan Božić i blagoslovljenu Novu godinu!

Vaše sestre iz DR Konga

***

I Riječ tijelom postade i nastani se među nama i vidjesmo slavu njegovu – slavu koju ima kao Jedinorođenac od Oca – pun milosti i istine. (Iv 1,14)

Drage sestre, neka nas Utjelovljena Riječ oblikuje svojom milosnom snagom i bit ćemo preporođene za Njegov dolazak.

Čestit Božić, sretna i blagoslovljena nova 2012. godina. Uz seestrinske pozdrave

vaše sestre s Jordanovca, Zagreb

***

Slava Bogu na visini a mir ljudima na zemlji, ljudima koje ljubi. Neka se nebesa raduju i neka zemlja pjeva, neka se veseli svaki stvor, neka cvjetaju livade i pjevaju šume sa svim stvorenjima: mir na zemlji, mir u srcima, Kristov mir koji je i Franjo navješćivao.

Svako mjesto gdje čovjek živi neka postane Betlehem. Božansko Dijete rađa se posvuda gdje ima ljudi koji su dovoljno ponizni da se prepoznaju kao braća i sestre.

Sretan vam Božić i svi nadolazeći blagdani. Mlado ljeto obilovalo mirom, zdravljem i veseljem. Čestitaju i pozdravljaju

vaše sestre iz Glonna

***

Svim sestrama sretan i blagoslovljen Božić!

Neka maleno Dijete koje je došlo k nama donese mir i blagoslov svima do kojih dođe ovo naše glasilo.

Uz iskrene pozdrave svima od

vaših sestara iz Imotskog

***

Ne čini nas bogatima ono što imamo već ljubav koju smo spremni drugima dati. Svaki put kad je iz srca uputimo ona nam se duplo veća vrati.

Sretan Božić i blagoslovom ispunjenu Novu godinu, od srca Vam žele

sestre iz Frankfurta

***

Isus je došao na svijet kao *svjetlo istinsko koje prosvjetljuje svakog čovjeka*. (Iv 1,9)

Svim našim sestrama, dobročiniteljima, prijateljima i čitateljima naših *Odjeka* sretan Božić, blagoslovljenu i mirom ispunjenu novu 2012. godinu žele i srdačno pozdravljaju

vaše sestre s Lovreta

***

Pripravite put Gospodinu, poravnite mu staze! (Lk 3,4)

Dok se pripravljamo za dolazak Gospodnji, neka nam dani budu ispunjeni ravanjem svih uzvisina koje su u nama.

U tim mislima svima vama, drage sestre, kao i čitateljima *Odjeka* želimo čestit Božić, a nova 2012. godina bila vam puna Božjeg blagoslova.

Sestre iz Kaštel Lukšića

***

Dijete nam se rodilo...

Svojim rođenjem svijetu je donio najveću tajnu ljubavi. Otvorimo svoje oči srca i dušu i ugledajmo se u njegovu malenost. Ispunjeni njegovim božanstvom dijelimo darovanu ljubav, a On će nas prosvjetljivati svojim vječnim svjetlom.

Svim sestrama i čitateljima *Odjeka* želimo sretan Božić i novu 2012. godinu.

Sestre sa Ksavera, Zagreb

***

*Veselje ti navješćujem, puče kršćanski.
Jerbo se kralj u Betlemu rodi nebeski.*

Radujmo se jer je Kralj neba i zemlje
rodivši se, nama donio svoj mir.
Dopustimo mu da Njegov mir uđe u
naša srca i naše zajednice.

Svim sestrama radostan i čestit Božić i
blagoslovljena Nova godina!

Sestre iz Arbanasa, Zadar

***

Radost Božića neka dotakne srce svake
naše sestre i ispuni ga svojim mirom i
ljubavlju.

Sretan Božić i veseljem ispunjenu novu
godinu žele vam

vaše sestre iz Omiša

***

Svim sestrama sretan Božić i
blagoslovljena Nova godina sa željom
da se utjelovljena Riječ Božja – Isus –
uvijek iznova rađa u našim srcima i
donosi plodove dostojne obraćenja.

postulantkinja Marina, novakinja s.
Dragica i odgojiteljica s. Karolina

***

*Ljubav Božja prevelika, primi pravu put
čovjeka. S neba siđe dolje radi
grješnika, rodi se u štali radi čovjeka.*

Dopustimo da ta Ljubav prožme i
oživotvori naše čovjekoljublje da bismo
bili jedinstveni Božji dar jedan
drugome i ljudima našeg vremena.

Blagoslovljen Božić žele vam

sestre kod sv. Roka, Glagoljška 1, Split

NAŠI POKOJNICI

SESTRE NAŠE DRUŽBE

S. M. Terezika Kupek, živjela 84 godine, u Družbi 63 godine
preminula 8. listopada 2011. u Ljubljani

S. M. Robert Ficziko, živjela 79 godina, u Družbi 57 godina
preminula 2. studenoga 2011. u Palos Parku, Illinois

S. M. Perpetua Leber, živjela 86 godina, u Družbi 58 godina
preminula 3. studenoga 2011. u Rimu

S. M. Stanislava Božnik, živjela 87 godina, u Družbi 63 godine
preminula 8. studenoga 2011. u Bleiburgu

S. M. Milka Mlakić, živjela 58 godina, u Družbi 37 godina
preminula 12. studenoga 2011. u Mostaru

S. M. Mara Grivec, živjela 90 godina, u Družbi 32 godine
preminula 15. studenoga 2011. u Repnju

S. M. Francesca Mischitz, živjela 72 godine, u Družbi 55 godina
preminula 17. studenoga 2011. u Rimu

S. M. Darinka Brečić, živjela 83 godine, u Družbi 59 godina
preminula 23. studenoga 2011. u Splitu

***

RODBINA SESTARA

Marija Pupić-Marijan, sestra s. Karmen i s. Davorke Knezović
preminula 8. listopada 2011.

***

S. M. DARINKA MARA BREČIĆ

U petak, 18. studenoga, naša s. Darinka svoju lovretsku sobu na kratko je zamijenila bolesničkom sobom splitske bolnice u kojoj je i umrla dva dana poslije svetkovine Gospe od Zdravlja, 23. studenoga 2011. godine.

Neposredno pred odlazak u bolnicu rekla je: “Željela sam još jednom proslaviti svoj imendan, Gospu od Zdravlja, ali vidim da neću”. Mi smo je sestre hrabrile iako smo vidjele da je sve slabijega zdravstvenoga stanja. I same nesigurne u ono što smo govorile trudile smo se da joj podignemo raspoloženje.

Naša se s. Darinka, Mara Brečić, rodila 25. ožujka 1928. godine u Glavini Donjoj, u župi Imotski, od majke Mare rođ. Žužul i oca Joze, u obitelji sa sedmero djece. S ljubavlju i tugom često je spominjala cijelu obitelj koja se prije nje preselila Ocu nebeskom.

S ponosom se prisjećala svoga pok. oca koji je bio zarobljen u talijanskoj vojsci. Sa srcem, punim dojmova, govorila je o njegovu dolasku kući kao i prvim molitvenicima koje je donio te obiteljskoj molitvi. Ističući ulogu oca u obitelji, znala je reći: “U srce je stavio Boga i Božje i želio je da i mi budemo takvi”.

S. Darinka je od malih nogu bila povezana sa sestrama i fratrima. Kao djevojčica pomagala je našim sestrama oko uređenja župne crkve. Sa s. Germanom prosila je po okolnim selima za potrebe Sirotišta koje su sestre vodile u Imotskom.

Iako je iz bližega upoznala težak život sestara, zahtjevnost rada i njihove patnje, željela je biti jedna od njih. Tegobu i muku viđenoga nadjačala je ljubav prema sestrama. Doživljavala ih je svetima, ženama od reda i discipline. Nikada među sestrama nije vidjela ništa negativno. Njihovo dostojanstveno držanje, a osobito s. Ignacije Balajić, ohrabrilo ju je i učvrstilo u želji da im se pridruži u redovničkom životu.

Imali smo priliku čuti njezino svjedočanstvo: “Osvojile su me časne, Bog i fratri. Mislila sam da nisam dostojna biti časna, gledala sam ih kao svete. Kada sam stupila radosnim stopama k njima, takva sam željela ostati. Našla sam sebe s Bogom. S Bogom se puno može, a bez Boga se ništa ne može.”

S. Darinka je primljena u kandidaturu 1951. godine. Kao kandidatkinja poslana je u Zadar u Nadbiskupijsko sjemenište za pomoć sestrama u kućanskim poslovima.

Nakon pola godine postulare, na blagdan Velike Gospe 1952. godine, primljena je u novicijat u Splitu. Prve redovničke zavjete položila je 16. kolovoza 1953., a doživotne 5. listopada 1956. godine u Splitu.

Nakon prvih zavjeta 1953. godine ponovno je poslana u Zadar. Najprije za sakristanku u katedralu Sv. Stošije, potom u Nadbiskupski dvor za domaćicu tadašnjem nadbiskupu mons. Mati Garkoviću, a zatim i nadbiskupu mons. Marijanu Oblaku.

Iz Zadra je 1969. godine premještena u Odru kod Zagreba gdje je obavljala razne domaćinske poslove, a ponajprije službu blagovaoničarke u samostanu i sjemeništu franjevac trećoredaca.

Od 1972. do 1976. godine bila je sakristanka u crkvi Majke Božje Lurdske u Zagrebu. Zbog zdravstvenih poteškoća 1976. godine premještena je najprije u našu kuću u Sinju, potom u Zagreb, Istarska 5, te u franjevački samostan u Sinju gdje je pomagala u praonici rublja.

Godine 1979. s. Darinka je došla u našu provincijalnu kuću u Splitu gdje je do prije četiri godine vodila praonicu rublja.

S. Darinka je bila velika radnica. Nije se štedjela. Bila je sestra osobite snage i uvijek spremna za rad i molitvu. Nije dozvoljavala da joj što promakne. Spominjući se dana mladosti i rada s osobitom se radošću osvrta na djelovanje u Zadru gdje se osjećala vrlo poštivanom i priznatom. Vjerojatno iz toga razdoblja potječe i njezino posebno poštovanje prema svećenicima i biskupima. Rado ih je spominjala i pri tom neizostavno oslovljavala riječima koje su je učinile prepoznatljivom, *poštovani* i *preuzvišeni*.

Svoje predanje Bogu u molitvi i po molitvi neumorno je i hrabro potvrđivala glasnim pjevanjem kod zajedničke molitve časova.

Poštovanje prema Bogu, *Centronoši* kako ga je iz ljubavi nazivala, iskazivala je i kod poklona impozantnim kretnjama.

Zdravlje s. Darinke počelo je vidno slabiti prije četiri godine. No, nije se predavala malodušnosti. Borila se da joj bolest ne utječe na slabljenje duha i redovničkog raspoloženja. Svoj redovnički život i poslanje s. Darinka je živjela u jednostavnosti i radosti, što je ponosno i vrlo često potvrđivala riječima: “Da se ponovno rodim, opet bih željela biti časna sestra”.

Za najmanju pažnju pokazivala je djetinju radost i veliku zahvalnost. Cijenila je bogatstvo i ljepotu prirode. Pronalazila je vrijeme i način da sestrama izreče pohvalu za učinjeno dobro koje je vidjela i cijenila.

Draga i poštovana naša s. Darinka, zahvaljujemo Ti danas na Tvom predanom redovničkom životu i svakom dobru kojim si obogatila i zadužila našu zajednicu. Iskreno se nadamo da je tvoja ljubav prema Bogu ostvarena u punini u susretu s Njim.

U svojim Te molitvama preporučamo Božjem milosrđu. Počivala u miru Božjem.

s. Leonka Bošnjak Čovo

***

Zahvala i sjećanje na pok. s. Dioniziju

Prošlo je dosta vremena da si nas napustila, odnosno zamijenila ovozemaljski život s vječnim. Još uvijek ne možemo se ne sjećati tvojih zadnjih dana, dok si bila među nama i svojom nas prisutnošću bogatila.

Tvoja strpljivost, prihvaćanje patnje, predanost Bogu dosegla je vrhunac svetosti. Jednoj sestri si rekla: “Ne mogu misliti, ali ono što mi Bog šalje prihvaćam”. Sestra je dodala: “Kud ćeš ljepše molitve”.

S. Dionizija je molila, radila i uvijek druge razveseljavala. Kad bi došla našoj kući u Karakašicu, posebno su joj se veselili najmlađi, jer su znali da će dobiti svoj djelčić njezine pažnje. Dragi Bog ju je obdario plemenitošću, ljubavlju, velikodušnošću i požrtvovnošću.

Zahvalne smo dragom Bogu da smo imale sestru koja se predala kao žrtva paljenica za Boga i za bližnjega.

Njezino radno mjesto, skoro cijeloga života, bila je kuhinja, gdje svatko rado zalazi. Tako je bilo i u lovretskoj kuhinji u kojoj je primala svaku sestru kao da je jedina.

Drage sestre, svima i svakoj napose zahvaljujemo. Nemamo prave riječi kojom bismo iskazale zahvalnost onima koje su je svakodnevno posjećivale, kao i onima koje su nam izrekle bezbroj utješnih riječi.

Posebno hvala s. Andrei koja se neobično trudila iz dana u dan umanjiti joj patnju. Hvala sestrama, s. Nazariji i s. Laurenciji, koje su je, uz svoj teški posao na bolesničkom katu, brižno njegovale, kao i s. Ivani koja im se u tome često pridruživala. Posebno hvala s. Mihelini koja se brinula o svemu i često se zadržavala uz nju. Zahvaljujemo svakoj sestri, posebno onima koje su došle iz svih krajeva naše Provincije ispratiti našu dragu sestru na vječni počinak. Hvala svima koji su nam iskazali sućut na bilo koji način.

Hvala od srca svim svećenicima koji su svojom prisutnošću uzveličali sprovod, kao i onima koji su u sv. misnoj žrtvi molili za pokoj njezine plemenite duše.

Pokoj vječni daruj njoj Gospodine. I svjetlost vječna svijetlila njoj.

s. Serafika i s. Ksenija Balajić

KONGREGACIJSKI LIST

Godina XV.

Studenj 2011.

Br. 2 (40)

IZ GENERALNE KUĆE

Drage sestre, srdačno vas pozdravljamo, mi, sestre koje smo na Vrhovnom kapitolu 2011. godine prihvatile služiti našoj Družbi kao članice vrhovne uprave.

U generalnoj kući okupile smo se 10. kolovoza o. g. vrhovna predstojnica s. Natalija Palac, u nazočnosti vrhovne tajnice s. Jele Piljić i vrhovne ekonomice s. Gregorije Sušnik, te novih vrhovnih savjetnica, izvršila je primopredaju službe novoizabranoj vrhovnoj predstojnici s. Klari Šimunović. Dan poslije, na svetkovinu svete Klare, slavile smo u kućnoj kapeli svetu misu za Božji blagoslov u našoj službi na poseban način moleći za s. Klaru čiji smo imendan toga dana slavile.

Nakon što nas je uvela u službu, s. Natalija se vratila u svoju provinciju Svete Obitelji. Njoj i svim članicama prethodne vrhovne uprave zahvaljujemo za nesebično služenje Družbi i za svu pomoć pri uvođenju u službu i život generalne kuće.

Preuzevši službu, najprije smo pokušale organizirati molitveni život i rad u našoj novoj zajednici. Na poseban način povezane smo sa sestrama Rimske regije. Nastojimo sudjelovati u životu Crkve na župnoj razini, na planu biskupije Frascati te na liturgijskim slavljinama bizantskog obreda u Opatiji sv. Nila, utemeljenoj 1004. godine.

U službi vrhovne uprave nastojimo obavljati tekuće poslove. Na samom početku dosta vremena posvetile razmišljanju o našem načinu života, vođenja i animiranja Družbe u sljedećih šest godina (2011. – 2017.). Glavne točke stavile smo u naš Plan.

S nama je određeno vrijeme i s. Aleša Stritar iz mariborske provincije. Pomože nam da što bolje uredimo komunikaciju na razini Družbe, osobito putem interneta i elektronske pošte.

Rado vas se sjećamo u svojim molitvama i toplo se preporučujemo u vaše.

Vaše sestre iz vrhovnog vijeća.

s. Angela Zanjkoč

IZ RIMSKE REGIJE

Početak školske godine u Rimskoj regiji označen je radosnim i tužnim događajima. Dana 13. rujna učionice naše škole ispunila su djeca od tri do deset godina. Ljetni praznici napunili su ih energijom koju sada rasipaju bez pridržaja. Učiteljice ih nastoje smiriti.

Vrlo zanimljiv događaj zbio se 7. studenoga. Izdavačka kuća RAI-ERI koja je izdala knjigu s. Stelle Okadar *Quel che passa il convento* (Ono što prolazi samostan) organizirala je zajedno s direktorom knjižare Arion u Gemellu predstavljanje iste. Predstavljanje je vodio poznati novinar Luciano Onder, a aktivno je sudjelovao i poznati voditelj Paolo Bonolis te direktor RAI-ERI Francesco De Vescovi. Nazočili su brojni liječnici i bolničko osoblje Poliklinike Gemelli, studenti, bolesnici, brojne naše sestre, mnogi prijatelji i poznanici s. Stelle. Počasni gosti bili su veleposlanici iz BiH, dr. Branko Kesić u Italiji i Jasna Prpić pri

Svetoj Stolici. Predstavljanje knjige je bilo u velikom predvorju Poliklinike, a televizija je prenosila u sve bolesničke sobe. Bio je to veliki uspjeh.

Dana 5. studenoga s. Ruža Jukić posjetila je sestre u Pesaru i predstavila im Zaključni dokument XIV. Vrhovnog kapitula *U nadi budite radosni*. Sestrama na Farnesini Zaključni dokument je 12. studenoga, vrlo stručno, uz prezentaciju predstavila s. Maristella Palac. Sestre su joj srdačno zahvalile. Dan prije Dokument je predstavila i sestrama na Piazza Caprera.

Među ovim lijepim događajima postoje i poneki tužni. Naime, 3. studenoga svoje oči za ovaj svijet zauvijek je zatvorila naša s. Perpetua Leber. Posljednjih mjeseci dosta je trpjela. Ugasila se poput svijeće. Na blagdan sv. Elizabete 17. studenoga u večernjim satima preminula je i naša s. Francesca Mischitz.

s. Celina Sarić

IZ MARIBORSKE PROVINCIJE

Pozdravljamo sve sestre Franjinim pozdravom: *Gospodin vam dao mir!*

Mnogobrojni događaji zbili su se od našeg zadnjeg javljanja za Kongregacijski list. S vama, drage sestre, želimo podijeliti neke od njih.

Već duže vremena naše mlade sestre imale su želju da zajedno posjete Srbiju, naše sestre u Zemunu, kao i mjesta gdje su u prošlosti živjele i radile sestre naše Provincije. Želja se i ostvarila. Od 27. do 30. travnja skupina sestara iz Slovenije posjetila je jedinu postojeću zajednicu naše Provincije u Srbiji, razgledala je turističke atrakcije Beograda i obližnjih mjesta. Sestre su se susrele s beogradskim nadbiskupom mons. Stanislavom Hočevarom. Posjetile su Pančevo i Zrenjanin te mađarsku salezijansku zajednicu u Mužlji. U Srbiji su doživjele brojna dobročinstva i gostoljubivost.

Vrhovni kapitul održan od 29. svibnja do 12. lipnja o. g. u Grottaferrati pokrenuo je cijelu Družbu. Preko interneta mogle smo, barem jednim dijelom, osjetiti puls Kapitula. To nas je potaklo na molitvu. Uz novu Upravu dobile smo, kao dar Kapitula, i Zaključni dokument *U nadi budite radosni* (Rim 12,12). U mjesecu rujnu sve sestre naše Provincije dobile su dokument na slovenskom jeziku.

Duhovna obnova za sestre slovenskih provincija održana je od 25. lipnja do 6. kolovoza u kući sestara tršćanske provincije, u Camporosso podno Monte Lussarlo. U duhovnoj obnovi, koju je vodila s. Rafaela Glasenčnik, sudjelovale su sestre iz tršćanske, austrijske i mariborske provincije. U godini svete Klare zaustavile su se u njezinoj školi molitve, ali i školi drugih velikih molitelja. U molitvi, razmišljanju, razgovoru, zajedništvu i šetnjama u prirodi, sestre su na neki način dobile i duhovnu i tjelesnu okrpju.

U nedjelju 14. kolovoza proslavljeni su u Repnjama jubileji redovničkog života sestara. Svečano euharistijsko slavlje u crkvi Presvetog Srca predslavio je mons. dr. Anton Stres, ljubljanski metropolit. Zlatni jubilej slavile su: s. Silvana Lauš, s. Agata Bratuša, s. Julijana Ločan i s. Leonija Fajdiga koja nije mogla biti nazočna zbog zdravstvenih poteškoća. Srebrni jubilej slavile su: s. Jana Kete i s. Andreja Stopar. S. Zmagoslava Radej slavila je sredinom mjeseca srpnja 75. obljetnicu redovničkog života u kući matici u Mariboru.

Pastoralnu godinu 2011./12. Crkva u Sloveniji posvećuje socijalnoj pravdi. To je bila i tema Redovničkog dana održanog 21. rujna u Mariboru. Predavanje o istini u redovničkom

životu u “ekonomiji ljubavi” održao je komunikolog dr. Peter Lah, isusovac. Na poseban način dirljiva je bila molitva na grobu blaženog Antona Martina Slomšeka i sveta misa u mariborskoj katedrali.

Od 14. do 16. listopada susrele su se u Repnjama juniorke, njih 21, i njihove odgojiteljice iz mariborske, tršćanske, splitske, mostarske te bosansko-hrvatske provincije. Razmišljale su o karizmi braće i sestara svetog Franje te na poseban način o karizmi Školskih sestara franjevaka. Išle su i na hodočašće u marijansko svetište u Brezju. Posjetile su također sestarske zajednice u Kranju i Brezju, te obišle Bledsko jezero, biser prirode u Sloveniji. Naše mlade sestre, budućnost naše Družbe, raduju se ovakvim susretima koji vode boljem međusobnom upoznavanju i osjećaju pripadnosti istoj redovničkoj obitelji.

U ovoj pastoralnoj godini na našim mjesečnim obnovama promišljamo o Isusovom govoru na gori i blaženstvima kako bismo mogle uvijek iznova naš plan života i naše aktivnosti usmjeravati prema osobnoj svetosti i svetosti zajednice.

Pred nama je svetkovina Krista Kralja koja će nas ponovo ujediniti. To isto vrijedi za vrijeme došašća i Božić.

Neka nam Gospodin podari nadu u vremenu pripreve za ove blagdane.

s. Mira Rožanc

IZ SPLITSKE PROVINCIJE

Prema Provincijskom planu 2011.-2016. naslovljenom *Riječ Božja - vrelo i nadahnuće trajne obnove*, ove akademske godine u našoj Provinciji naglasak je na proučavanju i razmatranju Svetoga Pisma. Temu *Sveto Pismo - darovana riječ* produbljivat ćemo kroz duhovne vježbe, mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovne sastanke.

Pod vidom trajnog odgoja, a na prijedlog Provincijalnoga kapitula, tijekom mjeseca listopada, studenoga i prosinca, u šest turnusa, upriličeni su seminari za sve sestre Provincije. Seminar predvode dr. sc. Veronika Reljac, pastoralna teologinja, obiteljska i bračna savjetodavka, psihoterapeutkinja i gđa. Zorica Janković, prof. defektologinja, psihologinja i medijatorica u sukobima. Seminar se sastoji od predavanja i rada u skupinama uz mogućnost individualnoga rada. U predavanjima su izložene teme *Redovništvo u svjetlu Drugoga vatikanskog koncila* i *Redovništvo pred novim pastoralnim izazovima*. Naglasak seminara je na komunikaciji, kontaktu sa sobom i s drugima kao preduvjetom kontakta s Bogom, te iskazivanju emocija na prihvatljiv način za suživot s drugima.

Dana 10. rujna u Splitu doživotne zavjete položila je s. Lidija Bernardica Matijević, u ruke provincijalne predstojnice s. Leonke Bošnjak Čovo. Euharistijsko slavlje s obredom redovničkog zavjetovanja predvodio je mons. Ivan Čubelić, generalni vikar splitsko-makarske nadbiskupije, u zajedništvu s još četrnaest svećenika. Nazočila je bliža i daljnja rodbina te brojni poznanici i prijatelji s. Lidije.

Svetkovina sv. Franje u provincijalnom središtu u Splitu svečano je proslavljena obilježavanjem jubileja redovničkoga života naših dvanaest sestara: 70. obljetnice s. Vladimire Runje; 60. obljetnice s. Aleksije Sardelić, s. Teofile Mastelić, s. Ozane Jagnjić, s. Felikse Budeša i s. Leopolde Kleva; 50. obljetnice s. Ambrozije Čaleta, s. Melite Maloča i s. Nazarije Koljanin, te 25. obljetnice s. Andree Nazlić, s. Mirne Puljiz i s. Vesne Lapenda. U euharistijskom slavlju i zajedništvu kod stola sudjelovale su i sestre iz više naših podružnica

te nekoliko suradnica iz Doma za starije i nemoćne osobe Lovret. Tom prigodom prikazana je prezentacija s fotografijama i kratkim crticama iz života svake slavljenice.

Dana 8. listopada brojne sestre su sudjelovale na godišnjem izlet-hodočašću redovnica splitsko-makarske nadbiskupije. Posjetile su i razgledale imotska jezera te druge prirodne ljepote imotskoga kraja. U crkvi sv. Franje u Imotskom sudjelovale su u euharistijskom slavlju, a potom su razgledale zbirku franjevačkog samostana te pohodile svetište Gospe na Vrljici, Zelenu katedralu.

Godišnji sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom održan je 21. listopada u provincijalnom središtu u Splitu. Provincijalna predstojnica s. Leonka Bošnjak Čovo, u svom obraćanju predstojnicama istaknula je neke vidove života u našim zajednicama i potaknula na istinskije shvaćanje poslušna, slobode, žrtve, apostolata i odgovornije zauzimanje za potrebite. Predstavila je Provincijski plan te Zaključni dokument vrhovnog kapitula *U nadi budite radosni*. Potaknula je predstojnice da te dokumente predstave u svojim zajednicama i među sestrama odgovorno promiču njihovo provođenje. Svaka kućna predstojnica iznijela je izvješće iz svoje zajednice u odnosu na provođenje prijedloga i zaključaka s prošlogodišnjeg sastanka. Doneseni su zaključci i prijedlozi za naredno razdoblje u vidu poboljšanja duhovnoga života, zajedničkoga života i apostolata, brige za nova duhovna zvanja, pomoći potrebitima te upravljanja vremenitim dobrima zajednice.

s. Marija Petra Vučemilo

IZ TRŠĆANSKE PROVINCIJE

U našem zadnjem javljanju ostavile smo vas s lijepom viješću da će našu pokrajinu, tj. Akvileju pohoditi Sveti Otac. Dana 7. svibnja jedna skupina sestara pridružila se velikoj skupini hodočasnika iz Trsta na putu u kolijevku kršćanstva, Akvileju smještenu u centru Europe. Na susret sa Svetim Ocem došli su biskupi iz sjevernog dijela Italije, Slovenije, Austrije, Bavarske, Mađarske, Hrvatske, tj. zemalja koje su evangelizirali misionari iz Akvileje. Audijencija je održana na trgu koji gleda na velebnu baziliku Marijina Uznesenja. Sveti Otac je u pozdravnom govoru na svim jezicima nazočnih hodočasnika podsjetio na radosni navještaj kršćanske vjere koji je ovdje stigao iz Jeruzalema preko Aleksandrije u Egiptu te da je zajednica u Akvileji bila okupana krvlju mučenika. Obnovljene u vjeri i s novim oduševljenjem za Crkvu, naše sestre su se vratile kući pripovijedajući ostalima radosno iskustvo.

Želim izdvojiti dva događaja iz mjeseca kolovoza, za koje vjerujem da će vas zanimati. Od 16. do 20. kolovoza imale smo s našim djevojkama i mladićima Dane duhovnosti u Camporossu na temu "Koliko kruhova imate". Temu je predložio Centar za zvanja. U pripomoć nam je došla s. Miriam Černigoj iz mariborske provincije. Proživjeli smo prekrasne dane u prirodi razmišljajući i meditirajući o sastojcima potrebnim za kruh.

Zahtjevan tjedan proveli smo u Trstu u velikoj dvorani Molo IV. sudjelujući na 62. nacionalnom liturgijskom tjednu održanom na temu *Liturgija – nepresušni izvor kateheze*. Oko 800 sudionika – laika, posvećenih osoba, svećenika pristiglih iz svih dijelova Italije – našli su se u središtu pokrajine Venezia-Giulia kako bi razmišljali o odgojnoj ulozi liturgijskih slavlja koji "ispovijedanjem vjere u činu" kao takvi postaju prvotni i potrebni izvor iz kojega vjernici mogu osjetiti duh i kršćansku spoznaju svoje vjere. Sudionici iz svih krajeva Italije u svom hodu ulicama Trsta dali su radosno svjedočanstvo kršćanstva ljudima

koji obično vide malo svećenika i sestara po gradu. Uvodno predavanje imao je kardinal Angelo Comastri koji nam je prenio i pozdrave Svetog Oca. Meni se osobno jako svidjelo izlaganje koje je imao biskup Bruno Forte. Govorio je o majčinstvu Crkve. U bogatstvu sadržaja i u ponuđenim poticajima poznatih predavača isplivala je jedna povezujuća nit, vrlo dobro definirana: Bog je veliki odgajatelj svoga naroda, prijateljski vođa koji mudro i neumorno djeluje u liturgiji i preko liturgije te kateheze.

Na dan Gospe Karmelske, 16. srpnja, preminula je u dobi od 94 godine, naša draga sestra Amalia Zupanc. Svojski i vedro živjela je svoju redovničku posvećenost i jedna je od posljednjih koja je započela svoj redovnički put u Mariboru. Na pokop i slavlje svete mise došao je i župnik Mirko Hrovatin s jednom skupinom rođaka i poznanika pokojnice.

U mjesecu rujnu okupile smo se u našim zajednicama i ponovno preuzele naše apostolsko djelovanje. Naša provincijalna predstojnica u ovom mjesecu bila je u kanonskom pohodu sestrama u Egiptu. Čekale su je s čežnjom kako bi i na taj način dobile podršku i snagu u ovim teškim vremenima za Egipat gdje od veljače žive u strahu i nesigurnosti zbog političkih napetosti koje se često očituju i u napadima na kršćane.

Naša s. Sabah Shendy je u crkvi Sv. Josipa u Kairu, 8. rujna, položila doživotne zavjete u ruke provincijalne predstojnice s. Doroteje Rupnik. Svečanosti je predsjedao biskup p. Adel Zaky uz koncelebraciju četiri svećenika franjevca. Crkva je bila svečano uređena. U propovjedi je biskup ohrabrio sestru na vjerno i radosno svjedočanstvo za Krista koje treba proizlaziti iz redovničkog posvećenja. Nećaci s. Sabah donijeli su darove na oltar, između kojih i sliku Majke Margarete, naše utemeljiteljice. S. Sabah je na osobit način vezana uz našu utemeljiteljicu diveći se njezinoj vjernosti Božjoj volji. Možda nije slučajno da se je njezin ulazak u našu Družbu zbio 6 ožujka, upravo na dan rođenja i smrti Majke Margarete. Liturgijsko slavlje uzveličao je župni zbor. Usprkos lošem zdravstvenom stanju na svečanost je došla i njezina majka. S. Sabah želimo da njezin hod posvećenja bude oslonjen na Boga, u franjevačkom duhu služenja Crkvi.

Naša pokrajinska Unija viših redovničkih poglavarica (USMI) organizirala je 9. listopada jedan susret u zajednici sestara benediktinki. To je bila prilika da se ujedinjene u molitvi obratimo Gospodinu i molimo iz Božje ruke milost novih zvanja u njegovoj Crkvi.

s. Gabrijela Koncilja

IZ LEMONTSKE PROVINCIJE

Izbljedjele su prekrasne boje jeseni i opalo lišće polako nas priprema za tmurnu zimu. Naši su životi uvijek povezani na neki način sa zemljom i njezinim ciklusima, ritmom i dobima.

Dana 27. lipnja 2011. godine naša je Provincija slavila jubilej dviju sestara koje su godinama radile u kuhinji u provincijalnoj kući i drugdje. S. Veronika Kovas slavila je 70 godina redovničkog života, a njezina mlađa kolegica s. David Markus 50 godina redovničkog života. Sveta misa slavljena je u kapeli sv. Franje Asiškog u provincijalnom središtu. Slavlje se nastavilo u Slovenskom kulturnom centru blizu samostana Mount Assisi u Lemontu.

Na Vrhovnom kapitolu održanom u svibnju i lipnju 2011. godine, s. Maryann Dosen je izabrana za vrhovnu zamjenicu. Službu je preuzela u Grottaferrati početkom kolovoza. S. Sandra Zorko, prethodna vrhovna savjetnica, vratila se u lemontsku provinciju sredinom mjeseca kolovoza.

Na dan utemeljenja naše Družbe 13. rujna, sestre i naši pridruženi članovi okupili su se na slavlje Večernje molitve, Euharistiju i blagdansku večeru u Alvernia Manor.

Dana 18. rujna korisnici Alvernia Manor, članovi njihovih obitelji, prijatelji i sestre slavili su 40. godišnjicu našeg Doma za starije osobe na "brdu". Nakon liturgijskog slavlja, koje je slavljeno u Mount Assisi Academy, uslijedio je domjenak u dvorani Sinsky u Alvernia Manor.

U klubu Cog Hill Country u dobrotvorne svrhe odigrana je 22. rujna golfska utakmica između Alvernia Manor i Mount Assisi Academy.

Kolegij Sveta Maria u South Bendu u Indiani (dva sata vožnje automobilom od Lemonta) ugostio je 24. rujna poznatu teologinju i umirovljenu profesoricu Novog zavjeta i kršćanske duhovnosti iz Berkeleya u Kaliforniji s. Sandru Schneiders, članicu zajednice sestara Bezgrešnog srca Marijina. Ona je imala izlaganje na temu *Budućnost redovničkog života*. Izlaganje se temeljilo na njezinoj najnovijoj knjizi *Proroci vlastite zemlje: redovnice svjedoci Evanđelja u jednoj nemirnoj Crkvi*. Poslije ručka sestre su posjetile izložbu *Žene u Duhu* koju je organizirala Konferencija viših redovničkih poglavarica SAD-a. Izložba predstavlja kronološku povijest prvih žena redovnica u SAD počevši od 1727. do naših dana. Šest naših sestara sudjelovalo je u ovim događajima.

Prigodom *Jesenskog dana zajednice*, 1. listopada, poslije liturgijskog slavlja u Alvernia Manor, sestre su se okupile u dvorani Sinskyu. Na ovom susretu željelo se poraditi na poboljšanju ciljeva i planova naše provincije, djelujući na pet područja: poziv/formacija, briga za starije sestre, duhovnost/trajna formacija, graditeljstvo i financije, ljudski resurs/apostolat.

Pridruženi članovi, studenti, prijatelji i sestre u svečanom su ozračju, 3. listopada, proslavili Preminuće sv. Franje u provincijalnom središtu. Sljedećeg dana, 4. listopada, blagdanska liturgija započela je u 17 sati nakon koje je slijedila večera.

Četiri nova kandidata započela su svoj put pridruženih članova naše provincije 15. listopada. Nakon dvije godine prekida zbog obilježavanja 100. obljetnice dolaska sestara u SAD, sestre i pridruženi članovi bili su radosni da mogu primiti nove kandidate. Sada imamo 37 članova i 4 kandidata.

Nekoliko sestara sudjelovalo je u programu *Duh Asiza* u Jolietu 27. listopada kako bi se prisjetili 25. obljetnice Susreta u Asizu i molitve za mir koji je sazvaio Papa Ivan Pavao II. U ovom programu sudjelovali su redovnici i redovnice biskupije Joliet.

Godišnji susret kućnih predstojnica održan je 5. studenog. S. Therese Ann Quigney, provincijalna predstojnica predstavila je temu *Uloga poglavara u Franjinim očima* koja se temeljila na pet značajnih franjevačkih načina vođenja: Evanđelje kao središte, važnost biti, malenost, familijarnost i potreba stalnog obraćenja.

Na kraju još nekoliko vijesti. Dvije sestre prešle su u vječnost, 10. lipnja 2011. s. Angela Krcmarić u 89. godini, a 21. srpnja s. Linda Boudreau u 60. g. nakon petnaestogodišnje borbe s bolešću distrofije mišića. Neka počivaju u vječnom Božjem zagrljaju.

Sjećamo se u molitvi i upućujemo svoje čestitke svim sestrama za svetkovinu Krista Kralja i želimo vam plodonosno vrijeme Došašća.

s. Sandra Zorko

IZ MOSTARSKE PROVINCIJE

U našem prvom javljanju nakon slavlja XIV. vrhovnog kapitula radost nam je pozdraviti novu vrhovnu upravu na čelu sa s. Klarom Šimunović kao i sve sestre diljem Družbe i zaželjeti sretnu apostolsku godinu koju smo započele, bilo u svojim “starim” zajednicama ili u novoj sredini koju nam je Gospodin podario. Nadamo se da će i ovaj način povezanosti i informiranja o značajnijim zbivanjima u Provincijama, naše kongregacijsko zajedništvo obnavljati, dušu krijepiti, *nadom veseliti...*

Proteklo ljeto možemo označiti danima životnosti Provincije. Svoju smo vjeru na poseban način posvjedočile u zajedništvu s cijelom Crkvom u Hrvata sudjelujući u povijesnom susretu sa svetim Ocem Benediktom XVI. početkom lipnja u Zagrebu. Naše su se mlade sestre Bogu posvetile po prvim, privremenim i doživotnim zavjetima, one malo starije obnavljale su i raspirivale žar svoje posvete Gospodinu obilježavanjem redovničkih jubileja.

U samostanu u Bijelome Polju, dana 30. srpnja 2011., nakon trotjedne duhovne obnove, svoj zlatni jubilej proslavile su: s. Irena Bošnjak, s. Berhmana Galić, s. Ana Luburić, s. Gaudencija Krišto, s. Nevenka Babić i s. Bazilija Galić. Srebrni jubilej redovničkog života obilježile su: s. Leopoldina Kovačević, s. Irena Azinović i s. Vinka Bešlić. Duhovni doživljaj imale smo i 5. kolovoza kada su naše sestre juniorke obnovile privremene zavjete. Blagdan sv. Klare “darovao” nam je dvije vječno-zavjetovane sestre: s. M. Samuelu Muchová i s. M. Danijelu Brekalo. Dan poslije, s. Ivana Markotić okružena svojom obitelji, brojnim sestrama, rodbinom i prijateljima obukla je redovničko odijelo i položila prve zavjete. Na posebno svečan način obilježile smo blagdan Male Gospe u Međugorju. U samostanskoj kapelici Rana sv. Franje, za vrijeme svečane Euharistije, proslavile smo biserni jubilej s. Inocente Vasilj zahvaljujući Gospodinu za sedamdeset godina njezinog vjernog služenja Crkvi i ljudima. “Služenja molitvom i djelovanjem, u ratu i miru, u sestarskim i fratarskim kućama, na odgovornim mjestima, i na ‘najodgovornijem’ u kuhinji,” kako je naglasio i naš fra Mladen u prigodnoj homiliji. U vremenu nedostatka duhovnih zvanja Gospodin nam je iskazao naklonost darom nove kandidatkinje Vesne Glavota. Vesna dolazi iz obitelji bogate djecom i iz župe Drinovci koja je poznata po brojnim svećeničkim i redovničkim zvanjima.

Na dan utemeljenja Provincije, 26. kolovoza, euharistijskim slavljem u Bijelome Polju zahvalile smo Gospodinu za sva dobročinstva koja nam od Njega dolaze. Predavanjem na temu *Sveta Klara Asiška – novo proljeće Crkve* toga dana nas je obogatila i s. Kata Karadža, prov. zamjenica sestara Bosansko-hrvatske provincije. U molitvenom pohodu groblju na *Grubanu* sjetile smo se pokojnih sestara koje nam, kao Plamen, predadoše duhovnu i materijalnu baštinu Provincije. Molile smo i za nas da ga znademo čuvati i hraniti uzduž puta...

U subotu, 27. kolovoza 2011. g. svečano smo obilježile 60. obljetnicu djelovanja naših sestara u gradu Sarajevu. Budući da je naša kuća u Provarama 13, bila premalena da primi brojne uzvanike i sestre koje su ovdje provele dio svoga redovničkoga života, svečanost je upriličena u dvorištu. Euharistijsko slavlje predslavio je nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić u zajedništvu sa osamnaest svećenika. Nakon Euharistije i sjećanja na “sarajevske početke”, slavlje je nastavljeno uz prigodni domjenak i radosno zajedništvo svih uzvanika u franjevački ugodnom ozračju vrta koji je odisao urednošću, svježinom zelenila i raskošnih cvjetova, plodom rada marnih sestarskih ruku.

Šezdesetak je sestara sudjelovalo u slavlju beatifikacije Drinskih mučenica, 24. rujna u Sarajevu. Ovim svečanim činom obilježen je ovogodišnji Redovnički dan u BiH koji bijaše uistinu obnoviteljski, nadahnjujući nas da plamen vlastitoga predanja pročistimo i ugrijemo primjerom i zagovorom ovih blaženih redovničkih duša.

Radi razmjene iskustava i plodnijeg apostolata upriličen je 8. listopada 2011. u samostanu sestara u Mostaru (Franjevačka 88) susret sestara vjeroučiteljica i voditeljica liturgijskog pjevanja s provincijalnom predstojnicom s. Frankom Bagarić. Okvirna tema susreta bila je: *Duhovnost vjeroučitelja kao temelj ophođenja prema učenicima*, a predavanje na navedenu temu sestrama je održao dr. fra Iko Skoko iz Mostara.

U subotu, 15. listopada 2011. godine, prvi put nakon Domovinskoga rata okupilo se više od stotinu sestara na listopadskom hodočašću Gospi na Široki Brijeg. Time je ujedno započeo i ovogodišnji program mjesečnih duhovnih obnova. Središnja misao obnove koju je predvodio dr. fra Miljenko Šteko, vikar Hercegovačke franjevačke provincije, bila je *Marijanska dimenzija redovničkoga života – primjer sv. Klare*. Predstavljen je, također, zaključni dokument XIV. vrhovnog kapitula *U nadi budite radosni* o kojemu je nadahnuto govorila s. Magdalena Šarić, sudionica slavlja Kapitula.

U Repnju, u samostanu naših sestara Mariborske provincije, ostvaren je od 14. do 16. listopada ove godine još jedan međuprovincijalni susret sestara s privremenim zavjetima. Uz juniorke Mariborske provincije sudjelovale su i sestre iz Tršćanske, Splitske, Bosansko-hrvatske i Mostarske provincije sa svojim voditeljicama. Primljene su radosna i široka srca.

Za poslanje animiranja zajednica i odgovornost za prisutnost kršćanske nade, kućne je predstojnice ohrabrila provincijalna predstojnica s. Franka Bagarić na zajedničkom susretu koji je održan 22. listopada 2011. u Bijelome Polju. Bogatstvu ovoga susreta doprinio je svojim karmelskim iskustvom i konkretnim poticajima o. Zvonko Martić, OCD u predavanju na temu *Kućna predstojnica promicateljica kršćanske nade u zajednici*.

Jedan od posebice važnih događaja za našu Provinciju jest povratak s. Natalije Palac nakon dvanaestogodišnjeg služenja Družbi u svojstvu vrhovne predstojnice. Zahvalne za spremnost kojom je pratila svaku od nas, molimo Gospodina neka joj uzvрати svojim blagoslovom.

Naše provincijalno zajedništvo obilato radosnim događanjima obilježeno je, također, zanimanjem i molitvom za naše sestre koje je Gospodin pohodio križem bolesti. Svaka se hrabro nosi s poteškoćama, a stavom prihvaćanja i strpljivošću očituje *Isusov život u svome tijelu*. Tri su nam sestre kroz tajnu smrti uzrasle do mjere vječnog života s Isusom: s. Venceslava Bošnjak u 93. godini života i 73. redovničkih zavjeta; s. Vendelina Vasilj u 72. godini života, neposredno prije slavlja svog zlatnog jubileja i s. Bonicija Primorac u 71. godini života i 51. redovništva.

U svrhu kvalitetnijeg međusobnog zajedništva i boljeg razumijevanja poteškoća i izazova svakodnevice, za sve sestre Provincije upriličit ćemo početkom studenoga seminar na temu *Komunikacija u istini – temelj uspješnih međuljudskih odnosa u redovničkoj zajednici*. Voditelji će biti fra Mirko Mataušić i prof. Vesna Grašner iz Zagreba.

Neka nam sveti Franjo bude zagovornik da sve stvarnosti koje ispunjavaju naš život i sebe same gledamo u perspektivi nade. Na tomu putu neka nas prate mir i dobro!

s. Zdenka Kozina

IZ ARGENTINSKE PROVINCIJE

Svim našim sestrama Družbe radost i mir! Duh Sveti posvetio naše živote i učinio da se osjećamo blizu jedna drugoj.

Godina koja se približava svome kraju bila je godina blagoslovljena ljubavlju i nježnošću Boga Oca za cijelu našu redovničku obitelj. Gledajući na sav trud u radu na našim Konstitucijama i Odredbama, Bogu Svemogućemu možemo dati svu ljubav i slavu zahvaljujući mu iz sveg srca (usp. NPr. 23,1). Nalazimo se u važnom trenutku, važnom za prošlost, ali i okrenute prema budućnosti s obnovljenom nadom i povjerenjem. Obnovljene Konstitucije i Odredbe ohrabruju nas i potiču na neprestano obraćenje u vlastitom životu.

Duh Sveti djelovao je u našem svetom ocu Franji i prožimao ga darivajući mu svoje darove. Isti Duh upravlja putem njegovih sljedbenika još i danas, kao što smo iskusile u danima slavljenja Vrhovnog kapitula u svibnju i lipnju ove godine.

Naše Konstitucije su zajedničko i dragocjeno blago, duhovni dokument bogat nadahnućem Duha Svetoga i pun života. I u trećem tisućljeću ističe se svijetli lik svetog Franje Asiškog čijom duhovnošću je bila ponesena M. Margareta Pucher, koja ju je živjela i ostavila nam u baštinu.

Uživamo zrele plodove osamstoljetne franjevačke duhovnosti i 142. godine života naše Družbe, evanđeoske crte koje je jasno otkrio Asiški siromašak i koje je iznio u vlastitom Pravilu, a nadasve u svom životu i u životu svoje braće. To je bogatstvo koje mi primamo i koje nam pomaže živjeti naše posvećenje s uvijek novom kreativnošću i u stalnom traženju volje Božje.

Ovih dana smo s radošću primile vijest o skoroj vizitaciji naše vrhovne predstojnice s. Klare našoj provinciji Sv. Josipa. Uzdamo se u molitve svih sestara Družbe kojima unaprijed zahvaljujemo. Dođi, Duše Sveti! Pripremi naša srca za susret s našom Majkom i Sestrom. Dođi, Duše Božji, trebamo te kao vodu koja natapa zemlju, omekšava našu tvrdoću. Dođi s darom istine i jednostavnosti srca... dođi s moćnim zagovorom Bezgrešnog Srca Marijina!

Biskup Josepha Conejero na biskupijskoj razini Formose imenovao je s. M. Edith koordinatoricom na Susretu mladih u Madridu. Sudjelovale su i s. M. Bibiana i s. M. Hilda. Osim mladih sudjelovali su odrasli, svećenici, bogoslovi i biskup. Svi su se vratili obogaćeni, oduševljeni za Krista iskusivši veliku milost susreta sa Svetim Ocem, tisućama mladih iz cijelog svijeta. Naša provincija Svetog Josipa bila je prisutna na ovom važnom događaju preko naših sestara kojima zahvaljujemo.

S. M. Linu Salinas Vijeće za katolički odgoj nagradilo je u rujnu „Priznanjem Božanskog Učitelja“. Svake godine ovu nagradu dodjeljuje argentinska Biskupska konferencija onima koji su se istaknuli u poučavanju. Čestitamo s. Lini! Po tebi je, sestro, nagrađena cijela Družba. Hvala za tvoju žrtvu i predanost za dobro djece. Radujemo se s tobom. S. Lina je treća sestra naše Provincije koja je primila ovaj znak. Prve dvije su bile sada pok. s. M. Enriqueta Fabjan i s. M. Odilia Zaloznik.

S. M. Alexandra sudjelovala je na XVII. svjetskom međunarodnom kongresu za katolički odgoj koji je održan u Zaragozi u Španjolskoj od 18. do 22. listopada o. g. Članovi Komisija i Vijeća za katolički odgoj bili su posebno pozvani na taj kongres. Putna karta joj je darovana. Glavna tema kongresa bila je *Škola - mjesto nade za odgoj ljudskih prava*. Radujemo se i zahvaljujemo Bogu za ovu mogućnost kojom je bila nagrađena naša sestra.

S. M. Isabel u okviru svoje službe u biskupiji putovat će u Rim i sudjelovati na seminaru za postulatore koji organizira Kongregacija za kauze svetaca. Bit će u Italiji od siječnja do ožujka 2012. Radujemo se s tobom, sestro, zbog službe koju vršiš u Crkvi u ime Kongregacije.

S. M. Silvana i s. M. Cecilia oporavljaju se nakon kirurških zahvata. S. Natalia očekuje ugradnju srčanog stimulatora. Molite kako bi mogla nastaviti velikodušno živjeti i raditi ono što Bog od nje traži za njegovo Kraljevstvo. Hvala sestre za sve što darujete Provinciji i Crkvi preko vaših žrtava i trpljenja.

Apostolat s laicima: LEFCR nastavlja s proučavanjem Statuta i preko mjesečnih susreta. Prate ih s. M. Natalia i s. M. Ester. Vidimo oduševljenje i želju živjeti našu karizmu. To su nove mladice iste loze.

Najava slavlja: srebrni jubilej 2. veljače 2012. slave: s. M. Eva Arévalo Coronel, s. M. Aurelia Salinas i s. M. Liliana Vazquez.

Izvanredni Provincijalni kapitul održat će se od 3. do 5. veljače 2012. zbog revizije naših Provincijskih statuta. Preporučujemo se u vaše molitve. Hvala! Neka nas svakodnevno uvijek ujedinjuje Euharistija!

s. M. Ruth Mendoza

IZ BOSANSKO-HRVATSKE PROVINCIJE

Drage sestre, mir vam i dobro! Podsjećamo na neke važnije događaje iz naše Provincije i Crkve na ovim prostorima kroz proteklo razdoblje.

U drugoj polovici svibnja u vrijeme održavanja 14. redovitog vrhovnog kapitula u Rimu, kada su sve sestre naše Družbe bile u posebnoj molitvenoj povezanosti, Sveti otac Benedikt XVI. posjetio je Hrvatsku. Na taj susret, u prigodi prvog Nacionalnog dana katoličkih obitelji, 4. i 5. lipnja u Zagreb je pristiglo mnogo ljudi iz Bosne i Hercegovine kao i iz svih dijelova Hrvatske. Geslo pohoda je bilo: *Zajedno u Kristu*. Naše sestre sudjelovale su na molitvenom bdijenju mladih, na euharistijskom slavlju i molitvi Večernje sa Svetim Ocem u zagrebačkoj katedrali. U molitvenom programu s djecom i mladima, kao i cjelokupnoj organizaciji bile su uključene i naše sestre. U srijedu, 8. lipnja nakon papinog pohoda Hrvatskoj, sestre članice kapitula, sudjelovale su na audijenciji, gdje se papa osvrnuo na pohod Hrvatskoj.

Dana 24. rujna u Olimpijskoj dvorani *Zetra* u Sarajevu, za vrijeme svečanoga euharistijskog slavlja u 11 sati, papin izaslanik kardinal Angelo Amato, pročelnik Kongregacije za proglašenje svetih, proglasio je blaženima pet sestara Družbe kćeri Božje Ljubavi, među pukom poznate kao *Drinske mučenice*, koje su nakon okrutnog mučeništva bačene u rijeku Drinu. Taj događaj okupio je veliki broj sestara spomenute Družbe, kao i sestre iz drugih Družbi, zatim svećenika i vjernog puka iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Mađarske, Austrije i mnogih drugih krajeva. Iz naše Provincije na ovoj svečanosti je sudjelovao veliki broj sestara. U sklopu tog dana održan je i *Redovnički dan* u Bosni i Hercegovini.

U ovoj jubilarnoj godini sv. Klare Asiške pod geslom *Gospodin bio uvijek s vama, o da i vi budete uvijek s njime*, upriličena su dva susreta sestara naše Provincije. Na Porcijunkulu, 2. kolovoza, u samostanu u Kloštru Ivaniću održano je provincijsko zborovanje sestara gdje je svečano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Uznesenja BDM predslavio mons. Vlado Košić, biskup sisački. Predavanje na temu *Sv. Klara Asiška: novo proljeće Crkve*, održala je s. Kata Karadža, a najmlađe članice zajednice su izvele scenski prikaz *Klara*.

Na blagdan Sv. Klare, 11. kolovoza, održano je zborovanje sestara u Bugojnu. Svečanu misu u našoj kapeli predslavio je mons. Marko Semren, pomoćni banjolučki biskup. Tom prigodom blagoslovljena je obnovljena kuća i kapela sv. Klare. Bili su to događaji istinske radosti i zajedništva na kojima se okupio veliki broj naših sestara. Zahvaljivale smo Bogu za sva primljena dobročinstva.

Sestre juniorke: s. Kristina Marijanović, s. Maja Ivković, s. Andrijana Dankić i s. Nikolina Mišković obnovile su 16. rujna u župnoj crkvi Svete Marije Anđeoske u Gornjoj Tramošnici zavjete. Svečano euharistijsko slavlje predslavio je fra Anto Zrakić, župnik.

Dan poslije, na Rane sv. Franje, u istoj crkvi doživotne zavjete položila je s. Ivana Pavla Dominković. Tom je prigodom sv. misu predslavio fra Lovro Gavran, provincijal Franjevačke Provincije Bosne Srebrene. Zavjete je primila provincijska predstojnica s. Ivanka Mihaljević.

Tek nekoliko dana nakon spomenutih slavlja, 21. rujna, u Kloštru Ivaniću provincijska predstojnica s. Ivanka Mihaljević primila je u novicijat Slađanu Radovac i Slađanu Ivanović, a u postulaturu Katarinu Dunder.

Dana 2. listopada u župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Jajcu, prve zavjete položile su: s. Nevenka Mijatović, s. Petra Jozić, s. Nevenka Jelica i s. Marina Jurišić. Zavjete je primila provincijska predstojnica s. Ivanka Mihaljević. Svečano euharistijsko slavlje predslavio je dr. fra Josip Jozić, član Franjevačke Provincije Bosne Srebrene.

Sve spomenute događaje popratile smo u molitvenom ozračju ispunjene radošću te smo Bogu zahvalile za primljene darove.

U listopadu je organiziran susret provincijske predstojnice s kućnim predstojnicama u Bugojnu i Zagrebu. Na tim susretima predstavljen je zaključni dokument 14. redovitog vrhovnog kapitula *U nadi budite radosni* (Rim 12,12).

Od 14. do 16. listopada upriličen je međuprovincijski susret sestara juniorki u Sloveniji (Repnju), gdje je na temu *Karizma franjevačkih redova braće i sestara* govorio fra Miran Špelič, OFM, dok je o našoj karizmi govorila s. Aleksandra Kuri. Na susretu su sudjelovale naše sestre juniorke s odgajateljicom s. Ivkom Lučić. Raduje nas da se i na taj način naše sestre mogu upoznati, dijeliti trenutke zajedništva i osjetiti radost pripadnosti velikoj franjevačkoj obitelji.

Drage sestre, sve vas srdačno pozdravljamo!

Vaše sestre iz Sarajeva

s. Kata Karadža

IZ AUSTRIJSKE PROVINCIJE

Svim sestrama Družbe srdačni pozdravi iz Koruške.

“Sedamdeset godina dob je našega života, ako smo snažni i osamdeset” (Ps 90,10), kaže psalmist. U našoj Provinciji slavili smo nekoliko jubileja. Prije ljetnih odmora išle smo na hodočašće u Lisnu Goru, marijansko svetište, gdje smo zahvalile za život i redovničko zvanje naših jubilentkinja. Poslije ručka doživjele smo jedno posebno iskustvo. Plovile smo brodom po rijeci Dravi i divile se ljepoti Koruške. Bio je to prekrasan dan.

Poslije ljetnih odmora nekoliko sestara sudjelovalo je u duhovnim vježbama u Sloveniji. Ljetni odmor dobro nam je došao.

Dana 8. rujna slavile su 50. obljetnicu redovničkog života s. M. Andrea Melcher i s. M. Gema Jank. Svečana misa zahvale bila je u samostanu Grebinj. Svečanost nam je svojom pjesmom, uz pratnju klavira, uljepšala Mateja Potočnik.

U našoj školi u Št. Peteru upisan je znatan broj učenika. Zahvaljujemo upravi iz mariborske provincije za njihovo razumijevanje i suradnju jer su nam za pomoć u školi i u internatu poslale s. Uršu Šebat. U Št. Peteru uvijek se nešto događa, slijede predstave na religioznom, školskom i kulturnom području. Na svetkovinu sv. Franje imali smo slobodan dan. Profesori i učenici dostojno su ga proslavili: izlet, sveta misa i posjet različitim turističkim atrakcijama. Posebna svečanost bila je na *dan tikava*. Sestre i susjedi bili su jako kreativni i pokazali koliko se dobrih jela može napraviti od ovako jednostavnog proizvoda iz vrta.

Različiti događaji, kao na primjer vjenčanja bivših učenica u našoj kapeli, koje rado biraju ovo mjesto, različiti koncerti i kongresi ne donose nam samo brige nego i radost i obogaćuju nas iznutra.

U provincijalnoj kući, djevojke su zajedno sa s. Andrejom pripremile molitveni sat za svetkovinu sv. Franje.

Dana 26. listopada u provincijalnoj kući okupile su se sestre s naših podružnica i braća konventualci i zajedno smo molili za mir.

S. Valentina Rupnik završila je školu za voditelja bolničkog odjela i započela studij za vođenje skrbi o bolesnicima u bolnicama i staračkim domovima. Inače u zadnje vrijeme u našem Domu za skrb u Pliberku imale smo različite inspekcije, koje je slala lokalna Uprava; bili su zadovoljni organizacijom i kvalitetnim vođenjem Doma.

Pozdravljam vas u ime svih sestara.

s. M. Andreja Starz

IZ PARAGVAJSKE PROVINCIJE

JUBILEJ – 75. obljetnica dolaska sestara u Paragvaj 1936. – 2011.

To je povijest natopljena borbom, bolom, radošću, odricanjem, zahvalnošću, milošću, beskrajinim milosrđem i ljubavlju Boga Oca, Sina i Duha Svetoga.

Zahvaljujemo Bogu za slavljenje jubileja 75. godišnjice dolaska naših plemenitih sestara iz Slovenije u paragvajski Chaco, s. M. Eufrosine Jureš, s. M. Tobia Fideršek, s. M. Maksencia Vresnik i s. M. Serapia Černe. Neprekidna prisutnost sestara u misiji San Lorenzo i u različitim gradovima Paragvaja, pružala je radost i optimizam.

U želji da zahvalimo Bogu i hrabrim sestrama misionarkama, 30. rujna ujutro, delegacija provincije Naše Gospe od Uznesenja, članovi Franjevačke obitelji Paragvaj, prijatelji i rodbina sestara otputovali su u Chaco kako bi sudjelovali u velikom događaju u Nivacle, na obilježavanju godišnjice prisutnosti, služenja i evangelizacije u Chaco i u Paraguayu.

Naša braća domoroci pripremali su se s velikom gorljivošću, radošću i bratskim raspoloženjem kako bi sestrama izrazili svoju zahvalnost glazbenim festivalom, pjesmama, tradicionalnim i modernim plesovima u njihovim šarenim nošnjama, uz perje i sve ono što obilježava kulturno bogatstvo toga naroda. Ovaj put ujedinili su se i muškarci i žene, mladi i djeca iz različitih domorodačkih i ne-domorodačkih zajednica iz okolnih područja. Središte proslave bilo je euharistijsko slavlje koje je svojom pjesmom, plesom i molitvom animirao domorodački zbor. Svi smo sudjelovali u zahvali i klanjanju jedinom i pravom Bogu, izvoru života i beskrajne ljubavi. Slavlju je predsjedao apostolski vikar iz Pilcomayo mons. Lucio Alfert u koncelebraciji svećenika franjevac i oblata Marije Bezgrešne. Ljudi su s radošću i veseljem doživjeli prisutnost živoga i oipljivoga Boga.

Na kraju svečanog slavlja bio je otvoren forum, trenutak u kojem su domoroci i svi nazočni na njihovom materinjem i na španjolskom jeziku oživjeli povijest dolaska i neprekidni hod misionara, koji su ostavili neizbrisiv trag u tom dalekom, ali prikladnom mjestu za život i djelovanje na slavu Božju. Nisu nedostajale suze radosnice i suze ganuća. Najljepše je bilo čuti izjave nazočnih majki: "Ono što smo danas, dugujemo sestrama misionarkama koje su sve ostavile i posvetile su se našoj ljudskoj, kršćanskoj i duhovnoj formaciji. Možemo samo reći hvala Svemogućem i našoj Svetoj Majci, da nam je dao sestre i braću koji su nas ljubili i još nas ljube". Svečanost smo završili u ugodnom bratskom druženju uz piknik, piće i kolače. Na kraju slavlja bilo je teško okupiti goste kako bi se spremili za povratak kućama. Ova nezaboravna svečanost bila je moguća zahvaljujući dobroj organizaciji sestara, misijske zajednice i župnika.

Hvala, sveti Oče, za izljev tvoje ljubavi i milosrđa koje si darovao ovoj Družbi ŠSFKK i tvom plemenu Nivacle. Nadamo se da se nećemo nikada umoriti otvarati naša srca, da bismo prihvatili, ljubili i služili siromasima od najsiromašnijih, a to su ovdje domoroci. Amen.

Željela sam podijeliti nezaboravno iskustvo Božje ljubavi doživljene u ovom slavlju sa svim sestrama moje ljubljene Družbe, koja mi je živa nazočnost moći i veličine Boga, Oca našega.

S ljubavlju svim sestrama

s. M. Lourdes Lopez G.

PRILOZI

Samostan sv. Klare ~ Kvaternikova ul. 167 ~ 10000 Zagreb ~ Hrvatska ~ Tel./fax.: +385 1 37 36 524

E-mail: samostan@klarise-zg.hr ~ Žiro račun: 2340009-1110095921 ~ Devizni račun: SWIFT PBZG HR 2X 2500-703000-823482 P.B.Z.d.d. ZAGREB ~ Matični broj: 1358804 ~ OIB: 66170321991

s. Leonka Bošnjak-Čovo
Lovretska 9
21000 SPLIT

Mnogopoštovana Majko provincijalna glavarice, s. Leonka!

Obavještavam Vas da će se od 16. – 17. ožujka 2012. g. u našem Samostanu sv. Klare u Zagrebu održavati „Dani svete Klare“ kojima ćemo, nizom stručnih predavanja o sv. Klari, obilježiti Jubilej 800. obljetnice poziva sv. Klare i utemeljenja Reda siromašnih sestara sv. Klare. Za središnju proslavu ovoga Jubileja odabrale smo dan najbliži 18. ožujku, kada mi klarise tradicionalno slavimo spomen posvećenja sv. Klare.

Šaljem Vam program tih događanja i pozivam Vas osobno i Vaše sestre, posebice one u formaciji, da nam se pridružite u ovoj proslavi. Također Vas molim da biste to objavili u božićnom broju svojega provincijskog glasila. Unaprijed zahvaljujem.

Sestrinski Vas pozdravljam i izražavam svaku radost zajedničkog nam franjevačkog poziva.

S. M. Alojzija Bevanda

s. M. Alojzija Bevanda, osc
opatica

U Zagrebu, 21. studenoga 2011.

DANI SVETE KLARE

16. – 17. ožujka 2012.

“Pospješujte svoj hod iz dobra u bolje“ (1PJa 32)

16. ožujka, petak:

- 15.45 Pozdrav i molitva
- 16.00 Predavanje: *Sv. Klara u prvom hrvatskom izdanju Franjevačkih izvora* (fra Pero Vrebac OFM)
- 16.30 Predavanje: *Značenje tonzure sv. Klare* (dr. sc. fra Nikola Vukoja OFM)
- 17.00 Odmor
- 17.45 Predavanje: *Pitanje početaka Drugog franjevačkog reda* (mons. dr. fra Marko Semren, pom. biskup banjolučki)
- 18.15 Predavanje: *Slika sv. Klare u hagiografskim djelima XIII. st.* (fra Miljenko Hontić, gen. definator OFMConv.)
- 19.00 Sv. Misa (predslavi pomoćni biskup banjolučki, fra Marko Semren)

17. ožujka, subota:

- 9.00 Predavanje: *Teologija sv. Klare u njezinim pismima Janji Praškoj* (s. M. Tarzicija Čičmak OSC)
- 9.30 Predavanje: *Oporuka sv. Klare – Prenošenje karizme* (s. Renata Mrvelj ŠSF)
- 10.00 Odmor
- 10.30 Predavanje: *Sv. Klara u svjetlu „Postupka proglašenja svetom“* (fra Zvonimir Brusac TOR)
- 11.00 *Poruka sv. Klare današnjem svijetu* (Stjepan Lice FSR)
- 11.30 Završno slovo
- 12.00 Sv. Misa (predslavi mons. Josip Mrzljak FSR, biskup varaždinski)
- 13.00 Ručak

REDOVNIŠTVO U SVIJETLU DRUGOGA VATIKANSKOGA KONCILIA

Redovničko svjedočenje u svijetu

Evandeoski savjeti imaju snagu na izvanredan način kršćanima upriličiti život u djevičanstvu i siromaštvu koje je Isus Krist izabrao za sebe i prigrlila Djevica Marija. (usp. LG, br. 46)

Koncilska uredba o Crkvi govori da laici mogu i moraju *pred svijetom biti svjedoci uskrsnuća i života Gospodina Isusa i znak Boga živoga* (LG, br. 38). To je također smisao i redovnica i redovnika u Crkvi. Crkva na osobiti način očekuje njihovo svjedočanstvo uskrsloga Krista. *Zadatak redovnica i redovnika jest: da budu znak Boga živoga u suvremenom svijetu.* Stoga važnost redovnica i redovnika za Crkvu ovisi o ispunjavanju ove uloge, kako u Crkvi, tako i u svijetu. Ovisno o tome Crkva će biti prisutna u svijetu i svijet u Crkvi.

Što je svijet? Svijet možemo označiti kao cjelokupni ljudski rod, kao sve stvoreno. Svijet obuhvaća fizičke, geografske, društvene i psihološke okvire u kojima živi suvremeni čovjek. Crkva i svijet nalaze se u međusobnim odnosima na mnogim razinama. Utjecaj Crkve, danas u prvom desetljeću 21. stoljeća i trećega tisućljeća, bit će djelotvoran samo ako članovi Crkve pruže svjedočanstvo Evanđelja, i to ljubav i služenje. Od redovnica i redovnika, ukoliko su one izabrane zajednice u Crkvi, očekuje se da budu pioniri, lokomotive koje vuku vlakove, a ne kabine pri kraju vlaka.

Velika promjena u Crkvi dogodila se s Drugim vatikanskim koncilom. Nažalost, znalo se događati da su se najboljim katolicima i redovnicima smatrali oni koji se nisu mijenjali i nisu pokazivali želje za bilo kakvom novošću. Poslije Koncila katolici i nekatolici našli su se suočeni sa ponovnim definiranjem Crkve. Papa Ivan XXIII. rekao je *kako je neophodno da se Crkva obnovi kako bi mogla pokazati svijetu svoje pravo lice: da je Crkva putnica i da je Crkva živa.*

U novom razdoblju povijesti Crkve sve se usredotočuje na veliko otajstvo smrti i uskrsnuća Gospodnjega, kako je rečeno u Konstituciji o liturgiji. Koncil je stavio naglasak na buđenje svijeta naviještajući da smo umrli grijehu s Kristom i zajedno s Kristom uskrsli; te da je Crkva, Crkva uskrsloga Gospodina. Zbog toga je Crkva u cjelini pozvana svjedočiti Uskrsloga, pružiti otajstvo njegove altruističke ljubavi, pobjede njegovog altruističkog života. Njegova je pobjeda života, a ne pobjeda groba.

U Ivanovom evanđelju čitamo da su žene bile prve koje su primile vijest o Gospodinovu uskrsnuću te da su one bile poslone apostolima s velikom novošću: *Gospodin je uskrsnuo!* U Crkvi budućnosti važnost redovnica i redovnika je povezana s rastom Crkve. Novost je to Drugoga vatikanskoga koncila koji je bio svojevrsan novi početak povijesti Crkve i razvoja redovničkih zajednica.

Rast društvenog svijeta

Danas živimo u vremenu koje je obilježeno novim događajima, znanstvenim i tehničkim otkrićima. Ovaj novi svijet donio je novu sliku čovjeka, čovjeka koji je ovisan o modernim znanostima, posebno psihologiji, sociologiji, biologiji, medicini, fizici, matematici i nadasve o informatici. Životni prostor današnjega čovjeka omeđen je suvremenim

sredstvima masovnih komunikacija. Naše je društvo pluralističko u kojemu svatko može izabrati svoj sustav vrijednosti. Obilježavaju ga vjerska sloboda i tolerancija. Društveni poredci, a napose demokracija, nude neke nove oblike shvaćanja čovjeka, novu svijest o vrijednosti i dostojanstvu ljudske osobe.

Sve to uvjetuje opasnost da se izgubi ravnomjernost i sklad između praktičnih znanosti koje sve brže napreduju, s jedne strane, i razvoja u teološkoj i filozofskoj formaciji čovjeka, s druge strane. *Nastaje nesrazmjer u razumijevanju čovjekove naravi i njegova odnosa prema Bogu i prema svijetu.* Fantastičan razvoj znanosti bio je doživljen, i još uvijek je tako, kao znak oslobođenja intelektualne čovjekove moći po kojoj on postaje sposoban kontrolirati vlastito određenje. Posljedica svega toga je stjecanje lažne sigurnosti u čovjekovo gospodstvo nad fizičkim svemirom, s druge strane, dok se s druge strane javlja sve veća nesigurnost u moralnom prosuđivanju. U takvom svijetu svjedočanstvo redovnica i redovnika može biti od osobite pomoći za uspostavljanje ravnoteže duha.

Koncil je ukazao kako različiti novi napreci i spoznaje, redovničke zajednice postavljaju pred nove zahtjeve. Jedan od bitnih doprinosa Konstitucije o Crkvi u suvremenom svijetu je ukazivanje kako se svijet bavi novom ulogom žene u svijetu. Slika žene danas je posve drukčija nego prije dvjesto godina ili kakva je bila u vrijeme sv. Pavla. *Koncil poziva Crkvu da uskladi vjernost božanskoj tradiciji s prilikama i potrebama vremena u kojima živi i djeluje.* Stoga je potrebno mudro razlikovati ono što spada na nepromjenjivu Božansku objavu od onoga što je posljedica ljudske predaje, jer se predaje mogu mijenjati i napuštati. Pred očima nam mora biti Krist, živi Bog koji nam daje život u svako vrijeme. On je osnivač Crkve i ostaje joj trajno vjeran, dok Crkva ima trajni zadatak kontrolirati samu sebe u vjernosti Kristu.

Marija, slika Crkve i slika žene

Redovnice i redovnici mnogo će naučiti budu li razmišljali o Crkvi koja je slika Kristova i svjedok Kristov. Crkva u Mariji ima ne samo svoj savršen prauzor, nego također i sliku žene, ženstvenosti. Bog je stvorio ženu s posve određenim značajkama, a stvorio ju je predviđajući Mariju i Crkvu. Nažalost, neki bi najradije istjerali ženu iz crkve bez obzira radilo se o redovnici ili ne! Jedna od najplemenitijih vlastitosti žene je njezina nježna privrženost životu. To je nešto posve drugačije od čisto proizvoljne usklađenosti s vanjskim datostima povijesti, posve drugačije od nepomične vjernosti slovu zakona. Stoga je svakoj ženi prirodna bliskost sa tradicijom, ali s onom tradicijom koja znači nastavak života. Nježnost žene uvjetuje da je ona sposobnija od muškarca prihvatiti bit i pojavnost svetosti.

Konstitucija o Božanskoj objavi govori o Bibliji kao izrazu žive predaje u Crkvi. Bibliju su pisali od Krista nadahnuti učenici, koji su Krista razumjeli i zbog toga nastojali pretočiti njegove riječi u riječi shvatljive i bliske iskustvima svojih suvremenika. Po takvoj Bibliji mi upoznajemo Mariju.

U Mariji, koja je djevica i majka, dolazi do svoga savršenstva i punine sve ono što je u ženi lijepo. Njezina najveća povlastica, što je u biti najveća povlastica za jedno stvorenje, jest u tome što je izvanredna službenica spasenja. Često se zanemaruje uloga žene u Povijesti spasenja a previše se naglašava što žena nije. Kao ponizna sluškinja Gospodnja Marija za nas pjeva savršen hvalospjev Otkupitelju. Zbog toga je ogledalo Crkve. Ona je pralik Crkve, uzor po svojoj vjernoj privrženosti i trajnoj budnosti u očekivanju nebeskog zaručnika kojega očekuje u punini milosti. Njezina poniznost dopušta da joj život bude

savršeno prožet Riječju Božjom koju je ona začela, ne samo u svom krilu nego i u svom srcu.

Evandelist Luka spominje ženu koja je hvalila Kristovu majku što je rodila tako velikog sina, i donosi Isusov odgovor: *Blaženiji koji slušaju Božju riječ i ostvaruju je*. Luka također podsjeća u dva navrata na riječi: *A Marija je sve to čuvala u svom srcu!* (2,19.51)

Marija je razmišljala o tim riječima. Nije ih se samo povremeno prisjećala. To je pitanje integracije i utjelovljenosti onoga u čemu jesmo i u čemu stojimo. Nije zaboravila na Magnifikat nakon što ga je izrekla. Kristove je riječi čuvala u svom srcu i djelovala sukladno tim riječima. Tako Crkvena predaja promatra Mariju kao onu koja je shvatila puni smisao svake riječi i svakog događaja, kako kasnije tvrde Ivan i Luka.

Ako Mariju promatramo u kontekstu povijesti spasenja, od nje se možemo učiti poslušnosti Božjoj riječi. Ona je uzor prosvijetljene poslušnosti jer se pita kako će se ostvariti događaji koji su joj navješteni. Nije sluškinja koja nema želje razumjeti ono što radi gospodar. Ona pita: *Kako će to biti?*

Takav njezin stav čuvarice događaje u svom srcu čini Mariju sposobnom da bude otvorena pozivu trenutka. Anđeo joj je rekao: *Bogu ništa nije nemoguće!*, a njezin je odgovor: *Evo službenice Gospodnje!*, otvorio njezino djevičansko krilo vječnoj Riječi Očevoj. U istom je času dokazala svoju vjernost pozivu trenutka: podigla se i spremila na put preko gorja u Judeju da posjeti rođakinju Elizabetu. Da je bila redovnica s početka 19. st., u svom pravilu ne bi imala nikakvu mogućnost da tako postupi u istoj situaciji. Kad bi rekla svojoj poglavarici, ne bi bilo nikakve diskusije o tome može li poći u gorje bez pratilice. Zahvaljujemo Bogu da je Marija bila slobodna tako postupiti.

Marija je bila žena vjere. Svaki put je pohranjivala riječi i događanja u srce. Marijina vjernost riječi i odgovornost, kojom je spremno odgovarala pozivu, proizlaze iz istoga izvora - iz duboke poniznosti i žive vjere.

Marija je pralik Crkve. Krist je svoju riječ povjerio svojoj zaručnici Crkvi i poslao joj je Duha Svetoga. Riječ je sjeme sposobno donijeti stotruki plod. Ova riječ na početku nije Crkvi bila predana putem neke knjige u kojoj bi bilo sve sadržano za uvijek. Riječ je Crkva čuvala po Duhu Svetome. Zato si je nadahnuti pisac dopuštao govoriti o događajima na različite načine za različite kulture, kako bi svi mogli razumjeti poruku i njezin sadržaj. S istim ciljem da bi u punini razumjeli značenje Duh je Sveti na Duhove potaknuo apostole da govore na svim jezicima kako bi svi mogli čuti istu poruku.

Pobožnost prema Mariji je nešto daleko više od pitanja čuvstva. To je zadatak nasljedovati njezinu otvorenost, njezinu dobru vjeru i njezin način čuvanja Božje riječi. Ono malo riječi o Mariji zapisanih u Bibliji sasvim je dovoljno da nam objave njezinu otvorenost i spremnost na služenje. Treba upamtiti da joj anđeo nije rekao neka pođe u gorje kod svoje rođakinje Elizabete, već samo kako je njezina rođakinja u blagoslovljenom stanju. Isto tako na svadbi u Kani nitko Mariji nije spomenuo da nema vina, već je ona sama procijenila u kakvoj se teškoj situaciji nalaze mladenci. Sve se zbivalo tako, jer je ona bila budna, otvorena duha i srca te vjerna pozivu trenutka. Zbog toga je bila sposobna uočiti stanje i riješiti poteškoću.

Marija Magdalena i suvremena redovnica

Promotrimo sada drugu Mariju, kojoj smo, čini nam se katkad puno bliži negoli Blaženoj Djevici Mariji. Riječ je o Mariji Magdaleni, ali ne kao o velikoj grešnici ili ženi savršene vjere, nego kao o onoj koja je s mukom svoju vjeru razvijala. Evanđelist Ivan donosi izvanredan portret Marije Magdalene koji je različit od izvještaja sinoptika (usp. Iv 20,1-18). Sinoptici općenito izvještavaju o Mariji Magdaleni, govoreći kako je prošla na grob i vidjela Gospodina i obavijestila učenike. Izgleda kao da je sve to za nju bilo lako i jednostavno. No, Ivan razvija osobit pogled Marijine povijesti o kojoj Sinoptici ne govore. Riječ je o razvoju njezine vjere, što je važno za naš život. Mi najčešće gledamo na Mariju kao na neko dobro stvorenje koje je zadobilo jedinstvenu povlasticu objaviti apostolima vijest o uskrsnuću, ali ona sama nije prethodno bila pripravljena da tu vijest shvati i razumije. Marko (usp. 16,5-9) i Ivan (usp. 20,11-18) ukazuju kako su pobožne žene pretrpjele šok pri svojem posjetu Gospodinovu grobu. U nedjelju ujutro, žureći se, pošle su na grob s pripremljenom pomasti. Kada su došle vidjele su da je kamen odvaljen, ali nisu pronašle tijelo. Dok su tako razmišljale, iznenađene događajem, pojavila su se dva čovjeka obučena u bijelo. Ostale su bez riječi.

Situacija ponekih redovnica i redovnika u mnogo čemu je slična ovoj. Na jednoj konferenciji u Chicagu u vrijeme Koncila teologu Häringu postavljeno je pitanje: *Treba li smatrati da su poslije Koncila propisi i zakoni koje je Crkva dala na Koncilu formulirani jedanput zauvijek?* A on je odgovorio: *Jesmo li poslije Koncila u mogućnosti uzeti Gospodina i ponovno ga staviti u grob?*

Moramo se priučiti na činjenicu da svijet ide naprijed. Živimo u svijetu koji je dinamičan. Konstitucija o Crkvi i Konstitucija o liturgiji naglašavaju da, kršćani žive u osobito značajnom vremenu, u vremenu kada je pobjeda Kristove ljubavi u potpunosti postala vidljiva po njegovom uskrsnuću. U svakom vremenu moraju kršćani upirati pogled prema naprijed jer žive između Kristovog prvog i drugog dolaska. Mi živimo u 21. stoljeću koje je pokretno i dinamično, okrenuto prema snažnom razvoju. Kako onda možemo zaboraviti najvažniju stvar našega vremena i ostavljati utisak koji je sličan danima kada je Gospodin ležao u Grobu. Ne smijemo zaboraviti da on želi da budemo svjedoci njegova života.

Gledajmo pažljivo kako je Isus bio strpljiv s Marijom Magdalenom. Luka jasno govori da je bila zastrašena. Vidjela je da je kamen odvaljen s ulaza, pa je otrčala Petru i učeniku koga je Isus ljubio, vičući: *Uzeli su Gospodina iz groba i ne znam kamo su ga stavili.* Iza toga slijedi Ivanovo i Petrovo trčanje na grob, Ivan brže, Petar sporije.

Piščeva je nakana ukazati da ima onih koji trče polako i onih koji trče u žurbi. Zanimljiva je to primijeniti na redovničke zajednice. Jedni su hitriji a drugi sporiji, premda svi ozbiljno trče prema Kristu uskrsnom. Zato nije dobro da pojedinac postaje pravilo za druge, svatko ima svoj razvojni put kako u životu tako i u vjeri. Ne bi li svi trebali imati Ivanovu ljubav? On je pogledao u grob i vidio zavoje na zemlji, ali nije ušao. Na ovaj način saznajemo što treba učiniti. Izvjesno vrijeme treba pričekati, ali ne svu vječnost.

Učenici se vratite kući! Jesu li vidjeli uskrslog Gospodina? Ne, ali su povjerovali premda njihova vjera nije dosegla puninu. Marija se naprotiv zadržala ispred groba plačući. Ponovno se uputila u grob i ugledala dva anđela odjevena u bijelo kako sjede, jedan na uzglavlju a drugi na mjestu Isusovih nogu (usp. Iv 20,10-12). Zapitali su je zašto plače. Odgovorila im je da su uzeli njezina Gospodina i da ne zna kamo su ga stavili. Tada se okrenula i ugledala Isusa, ali ga nije prepoznala. I Isus joj postavlja isto pitanje, zašto plače

i koga traži? Vjerujući da je to vrtlar, ona reče: *Gospodine ako si ga ti odnio, kaži mi kamo si ga stavio da ga uzmem.*

Isus se ukazuje u liku vrtlara - vrtlar je taj koji vodi brigu o rastu života. Marija je Isusa tražila još uvijek među mrtvima. Tada je Isus pozove po imenu, i ona ga prepoznaje uskliknuvši *Učitelju!* Isus joj je zabranio da mu se približava jer još nije uzašao k Ocu i naložio joj da kaže učenicima kako on uzlazi Ocu svome i Ocu njihovom, Bogu svome i Bogu njihovom. Tada se Marija vratila učenicima s radosnom viješću: *Vidjela sam Gospodina!* Marija svoj žar da dozna istinu nije zadovoljila s nekim polučinjenicama. Marijin stav pokazuje nam da je potrebno stalno raditi na sebi, propitivati samoga sebe i svoje postupke. Princip je to živoga i trajnoga rasta!

Svjedoci smo čudnovatog razvoja koji je teško razumjeti. Marija Magdalena je prošla jednu krizu. Kriza se rodila duboko u njezinom srcu, jer je ljubila Gospodina i vjerovala u njegovu ljubav, ali nije razumjela misteriji uskrslog i živog Gospodina. Ne događa li se često tako i nama? I mi ljubimo Krista, ali smo navezani na stare i stereotipne forme. Ne razlikujemo između groba vjekova, tj. groba starih tradicija i istine koju nam je predao Bog. Crkva je Crkva uskrslog Gospodina. Kristova poruka za sva vremena, a osobito za naše dinamično vrijeme glasi: "Što tražite? Što očekujete da ćete naći?" Očekujete li samo male stvari, neko malo pravilo, neku siromašnu sigurnost ili očekujete nastavljanje povijesti spasenja u kojoj Gospodin hoda živ među nama, pripravljavajući svoj konačni dolazak?

Vrtlarstvo Crkve

Koncil uspoređuje Crkvu sa slikom uvijek bude djevice koja očekuje Gospodina. Magdalena je model putujuće Crkve. Blažena Djevica Marija je model, uzor kojemu treba težiti. Što se pak tiče redovnica i redovnika njihov je poziv biti svjedoci prave naravi Crkve, djevičanske zaručnice Kristove.

Crkva nastoji otkriti ono što je njezin božanski Zaručnik za nju pripravio u budućem životu. On poput vrtlara njeguje život. Kada se ukazao Magdaleni kao vrtlar, Krist je pokazao da je prvi korak za prepoznavanje da je on živi Gospodin: briga za život. I Crkvi je povjerena briga za život, briga za razvoj života. Zato i oni redovnici i redovnice, koji svjedoče pravu narav Crkve, moraju biti iste usmjerenosti. Uloga vrtlara nije uloga čuvara groba. Ovi posljednji su čuvari postojećega stanja, onoga što su nam donijela minula stoljeća. Uvijek moramo imati na pameti da živa riječ Božja ima prednost pred svim tradicijama prošlosti.

I danas je očita tendencija utamničiti Božju riječ da bi se čuvala u nekom svetištu, da ne kažem u grobu, ulančana u čvrste oblike i provjerene zakone. To se radi s doista dobrom namjerom, ali se oni koji to čine osjećaju previše sigurnima. Njihovi se razlozi, što više, mogu roditi iz ljubavi prema Kristu koji nam je predao svoju riječ, no to je ljubav koja nije očišćena i prosvijetljena Duhom Duhova, koja nije ispunjena hrabrošću vjere utemeljene u Kristu uskrsnom. Ne smijemo zaboraviti da smo pozvani vjerovati bez pridržaja, rezervi; vjerovati vjerom koja prožima čitav naš život. Samo tako možemo postati svjedoci uskrsnuća poput Magdalene koja je prenijela vijest o uskrsnom Kristu apostolima i učenicima.

Postoje osobita vremena u životu Crkve kad žene, a na poseban način redovnice, imaju osobiti zadatak prenositi poruku svećenicima i vjernicima: Krist je uskrsnuo! Njihova zadaća nije uzeti i ponovno odnijeti Kristovo tijelo u grob. Dužne su živjeti i svojim životom pokazati da je Krist uskrsnuo i poslao Duha Svetoga. Svim vjernicima, a na

poseban način redovnicama i redovnicima, dužnost je napustiti preživjele predaje i tražiti iskustva koja će im pomoći da budu vjerodostojni kad učenicima donose poruku punu radosti: Krist je doista uskrsnuo!

Vjerno čuvati u srcima njegove riječi

U Evanđelju je rođen ideal: životom biti blizu Bogu i suvremenom svijetu. U oproštajnom govoru Krist je rekao: *Ako ostanete u meni i riječi moje ostanu u vama, što god hoćete, ištite i bit će vam* (Iv 15,7). Kristove riječi u nama trebaju ostati na način dinamične snage koja nas potiče i prisiljava pjevati hvalu Gospodinu kao i služiti braći i sestrama. Da je to tako pokazuje nam i Marijin primjer.

Kada je ona žena viknula u mnoštvu naroda: *Blažena utroba koja te nosila*, Gospodin je odgovorio: *Još blaženiji oni koji Božju riječ slušaju i provode*. Djevica Marija je blažena ne samo po svojoj krvnoj vezi kao Majka Kristova, već iznad svega zato što je prauzor Crkve po svojoj posvemašnoj predanosti Kristu i bližnjemu (usp. LG, br. 8). Najpažljivija je prema njegovoj riječi. Postaje škrinjom u kojoj se čuvaju svi događaji i sve riječi. Izraz "riječ" može se ispravno izraziti kao "riječ i događaj" jer kad se nešto dogodi onda Bog govori preko tog događaja.

Danas više nego ikada moramo se truditi sve stvari razumjeti u svjetlu Biblije. Ona treba postati osnovni udžbenik za novakinje, novake, studentice i studente teologije. Koncil je bio, i još uvijek jest, poruka što dolazi od Boga. Čuvajmo u srcima te događaje i riječi, razmišljajmo o tome tako da se približimo Gospodinu. Na takav način nasljedujemo budnu ženu sa zapaljenom svjetiljkom koja je pripravna za dolazak Gospodinov u svim događajima spasenja. Moramo se truditi razumjeti značenje nama suvremenog vremena, bili u velikim događajima ili u neznatnim činjenicama, koje su karakteristične za svakodnevni život.

Trenutak milosti

U Bibliji je ključna riječ za ocjenjivanje novozavjetne moralnosti *kairos*, *trenutak milosti*. Sam Krist često govori o *svom času*. On promatra trenutak koji je pred njim u svjetlu velikog *časa milosti*, tj. otkriva što mu je Otac pripremio i sve to u vidu vazmenog otajstva svoje smrti i uskrsnuća. Kada mu u Kani majka Marija ukazuje na nedostatak vina, Krist odgovara: *Moj čas još nije došao!* Ipak čini čudo kojim predoznačuje veliki čas svoje svadbe u krvi. I svaki put kad Krist donosi kakvu odluku, nju treba promatrati u svjetlu onog odlučnog časa vazmenog otajstva. U svim događajima Krist ponazočuje taj čas, a to je čas što je Otac za njega pripremio.

U našem vjerničkom životu, kao i u životu redovničkih ustanova, potrebno je sve promatrati u svjetlu toga velikog časa, časa vazmenog otajstva Kristove smrti i uskrsnuća. Do nas stiže moć uskrsnuća po događajima. Ako nas dostiže ta moć, onda nas pripravlja za Kristov ponovni dolazak. Takav je događaj Drugi vatikanski koncil koji je mnogo toga u Crkvi stavio i još uvijek stavlja na kušnju. Kažemo li da vjerujemo u Krista uskrsloga i u njegovu konačnu pojavu, parusiu, drugi dolazak, a ipak izbjegavamo rizike te odlučujemo ostati nepokretni, tada je takav stav zapravo demant svjedočenja vjere u Krista uskrsloga i znak da nema u nama sličnosti s budnim djevicama. Takav postupak znači odbijanje djelovanja Duha Svetoga koji pripravlja Kristov dolazak. Trebali bismo biti budni, a to nam je moguće samo ako naše srce bude kovčeg u kojem se čuvaju riječi Gospodnje, nauka

Crkve i razmišljanje o događajima koje proživljavamo u svjetlu vjere. Dok pjevamo, molimo, u radosti svaki dan slavimo vazmena otajstva, svaki dan se sve više približavamo slici Crkve i blažene Djevice, jer svaki nam događaj omogućuje sada i ovdje približiti se tom otajstvu.

Sveti Pavao poziva kršćane da koriste vrijeme jer su dani zli (usp. Ef 5,16). Kako pomiriti ove dvije stvarnosti: *čas milosti* i *dani zli*? Nema nikakve sumnje da za one koji ne iskoriste na najbolji način svoje vrijeme dani zapravo postaju zli. Poruka apostola Pavla vjerna je Kristovu propovijedanju, jer i on ističe da živimo u vrijeme milosti. Ipak se mnogi okreću nazad poput Lotove žene *plačući "nad dobrim prošlim vremenima"*. Ovakvi pojedinci slični su pospalcima i pružaju pasivni otpor svojim stavom govoreći: Svijet bi jednom zauvijek bio u miru da se sve stavi na pravo mjesto, ali sada je sve u pokretu. Gledajte samo novonastale promjene! Koncil nas je uznemirio.

U Bibliji nam je naprotiv dana velika vizija: Krist svaki trenutak svoga života stavlja u odnos prema svom velikom času, času svoje svadbe s Crkvom, času pashalnog otajstva. Pred njegovim očima uvijek su prisutni smrt i uskrsnuće. S druge strane opet Krist po Evanđelju stavlja život Crkve u odnos prema njegovom drugom dolasku, potičući Crkvu na budnost jer ne znamo čas kad zaručnik dolazi. Ne znamo kad dolazi *kairos*, vrijeme milosti.

Bog pripravlja svoj dolazak po nama i to putem sadašnjih prilika, putem velikih mogućnosti koje nam se nude. Ne budemo li budni, nećemo biti pripravi za njegov drugi dolazak. Ako su redovnice i redovnici istaknuti znakovi Crkve, onda moraju biti raspoloživi prema svijetu. To će biti u onoj mjeri u kojoj su budni i slobodni od poslušnosti koja je čisto mehanička i izvanjska.

Redovničke zajednice, i one ženske i one muške, trebaju paziti da ne postanu muzeji gdje se čuvaju haljine, običaji i navike iz prošlih vjekova. Trebamo upamtiti da otuđenost od našeg vremena nije djelotvorno svjedočanstvo za suvremeni svijet: ona znači samo ljubav prema prošlosti. Svi mi, i vjernici laici i redovnice i redovnici, pozvani smo da budemo raspoloživi poslanju Crkve, i to u budnosti.

U svojoj poslanici Korinćanima Pavao razlaže što znači riječ *kairos*: *Kao suradnici opominjemo vas da ne primite za ludu milosti Božje jer on veli: u vrijeme milosti uslišah te i u dane spasa pomogoh ti. Evo sada je vrijeme milosti, evo sada je vrijeme spasa* (2Kor 6,2). Kairos je onaj konačni događaj, izvanjska prilika ili još bolje nutarnji poziv Duha Svetoga koji nas poučava i rasvjetljuje. Oni koji su mu otvoreni, razumiju da je za njih Bog pripremio sadašnji trenutak. Zato je i naše vrijeme poslije Koncila vrijeme spasenja. To je veliki trenutak koji nam je Bog pripremio.

U jednom od svojih govora Krist je pokušao razuvjeriti zakonoznance u njihovom izvanjskom formalizmu i mehaničkom prijanjanju zakonu, govoreći: *Zašto gazite Božju zapovijed zbog svojih predaja?* (Mt 15,3-4). Danas treba ponavljati isto: opslužujemo li samo slovo, izvanjske predaje dajemo svjedočanstvo koje je protivno Kristovom uskrsnuću. I mi danas poslije dvije tisuće godina trebamo biti u onom stanju vjere Marije Magdalene kada je ona dojavila Kristovo uskrsnuće.

Nema ništa gore od čiste zahtjevnosti za ispunjavanje slova zakona, jer tako zaboravimo potresan poziv sadašnjeg trenutka koji nam je Bog pripremio. Mnogi prihvaćaju život pomirujući se s vanjskim prisilama kao da su zaboravili na društvenu pravednost. Njihova jedina briga je zadržati dostojanstvo i sigurnost, premda na taj način onemogućuju apostolat. Oni svjedoče nemoć redovništva i u mnogo slučajeva stvaraju neposlušnost

bitnim Božjim zakonima, a sve to čine opravdavajući se izvanjskom poslušnošću zakonima koje su stvorili ljudi.

I učitelji morala su stekli naobrazbu u teologiji koja je iznad svega naglašavala pozitivni zakon. Pozitivni zakon ima vrijednost samo za onu zajednicu koja je pažljiva na znakove vremena. Zato je pitanje kako odrediti način ispunjavanja znakova vremena i istodobno ostati u granicama Božjega zakona. Ako se članovi neke zajednice doista mogu staviti na raspolaganje novonastalim situacijama brzog razvitka u našim danima, onda su izvan sumnje u skladu s planom Božjim i pokazuju da zakon nije neumoljiv. Evo jedan primjer iz koncilskih dana: Kongregacija za redovnike izdala je odluku prema kojoj profesori u sjemeništima moraju poučavati na latinskom jeziku. Jedan rimski pravnik je to protumačio da oni profesori koji ne mogu držati predavanje na latinskom mogu zadržati mjesto tako dugo dok ne bude drugih profesora koji su jednako vrijedni poput njih. A general jedne družbe je odmah primijenio taj zakon tako da je jedan profesor dogmatike morao sve svoje vrijeme koristiti na učenje latinskoga. Posljedica je bila da više nije služio misu na koju je prije dolazilo dvije tisuće ljudi, da su studenti spavali na predavanju te da je zbog osobnog nezadovoljstva dobio čir na želucu. Besmisao učenja u ime Božje i u ime Crkve značila je očitu povredu Božjeg zakona. Uvijek je takva posljedica skrajnosti.

Zaključak

Poznata nam je današnjica nestašica zvanja. Valjalo bi proučiti različite razloge ove pojave. Ima onih koji doista moraju otići jer u protivnom razaraju zajednicu zbog nedostatka vjere u živog Gospodina. Ima i onih koji zbog pretjerane djelatnosti napuštaju zajednicu, onih koji zbog zaokupljenosti poslom izgube duh molitve a s njime i motiv da ostanu u zajednici. Postoje i ljubitelji zakona koji neprestano viču: Pažnja, pažnja! Takvi ne vjeruju u Krista Isusa živog i progone one koji vode uspješan apostolat u naše vrijeme. Trebamo upamtiti da su takvi muševci i žene trajni izvor nezadovoljstva i razlog gubitka najboljih zvanja. Ima i takvih redovnika i redovnica koji su napustili zajednicu zbog nemira što ga izazivaju poglavari koji se ponašaju kao čuvari Kristovog groba: takvi ljube Krista, ali im nedostaje vjera u živoga Gospodina.

Smisao opstanka pojedine redovničke ustanove jest u tome da bude prethodnik novog vremena ili barem da djeluje najživlje u Crkvi. Redovnice i redovnici su avangarda, oni su budni u očekivanju Gospodinova dolaska. Nastupe li među redovnicama i redovnicima oštre suprotnosti između onih koji čuvaju stare formule i plaču zbog nemira i drugih koji su otvorena duha, tada će nastati obostrani pesimizam i težak zamor s posljedicama koje dovode do raskida.

Redovnički poziv poziva redovnice i redovnike da budu prvi bojni red u Crkvi, da provode stvarnu obnovu, da u srcu čuvaju Kristove riječi, da budu otvoreni znakovima vremena i na taj način uspješno prenose poruku Evanđelja posvećujući svoje suvremenike!

Zadaća redovnica i redovnika je upoznati znakove vremena i biti budni da ispune ono što je ovog trenutka čas milosti. Trebaju se suočiti sa svijetom kakav on jest, jer taj svijet svima nameće nove dužnosti. Taj svijet ima i nove opasnosti i naša je obveza zaštititi one vrednote koje su danas u opasnosti. Drugi vatikanski koncil će reći da je posebna zadaća redovnika da budu svjedoci kršćanskog života, svjedoci uskrsnuća i života Kristova i znak Boga živoga (usp. LG 38).

dr. sc. Veronika Reljac